

2. Rezultatele evaluării

2.1. Întrebarea de evaluare nr. 1

ÎE 1.1 Care sunt domeniile / subiectele care vizează egalitatea de șanse relevante pentru Instrumentele Structurale?

ÎE 1.2 Care este cadrul legal național relevant în domeniul egalității de șanse?

ÎE 1.3 Există reglementări sau politici europene care privesc egalitatea de șanse care nu au fost transpuse în legislația națională?

2.1.1. ÎE 1.1: Care sunt domeniile / subiectele care vizează egalitatea de șanse relevante pentru Instrumentele Structurale?

Principiul egalității statuat prin Tratatul European este prezent în cadrul legal al UE, în procesul de elaborare al politicilor și de programare, axele sale fundamentale fiind nediscriminarea și egalitatea de șanse.

Într-adevăr, nediscriminarea și egalitatea de șanse nu se referă la exact același concept, deși ambele contribuie la și sunt componente ale egalității: s-ar putea spune, într-un mod simplificat, că prima impune o legislație anti-discriminare, iar a doua politici proactive, cum ar fi reducerea inegalităților și sporirea participării grupurilor specifice de persoane la anumite aspecte ale vieții.

Dată fiind complexitatea subiectului, înainte de a ne concentra pe declinul înregistrat în domeniul Instrumentelor Structurale, poate ar fi util să ne reamintim aspectele principale ale imaginii de ansamblu.

Nediscriminarea

Discriminarea poate fi definită ca reprezentând un tratament diferit al indivizilor sau grupurilor în baza unor criterii ascriptive arbitrare sau dobândite precum sex, rasă, religie, vârstă, starea civilă sau parentală, dizabilitate, orientare sexuală, orientare politică, mediul socio-economic (...).²

Pentru combaterea discriminării este posibilă adoptarea unor măsuri preventive (toate diferențele de tratament vor fi considerate a fi ilegale) și atunci când discriminarea este indirectă și tacită, anumite state au adoptat măsuri de discriminare pozitivă, care este de asemenea cunoscută sub numele de acțiune afirmativă. În anumite situații, discriminarea pozitivă se referă la favorizarea în mod deliberat a unui anumit grup sau grupuri de persoane care s-au confruntat cu discriminare istorică și universală (ex. favorizarea candidaților din grupurile care rareori sunt prezente la cursurile universitare, sau stabilirea unor cote pentru minorități, cum ar fi femeile sau persoanele din mediul rural, pentru anumite funcții publice).

Rezultatul vizat presupune compensarea situațiilor de discriminare tacită, precum și asigurarea unei reprezentări sociale mai echilibrate. În alte situații, discriminarea pozitivă presupune crearea condițiilor necesare pentru ca persoanele cu dificultăți (ex. dizabilități fizice) să beneficieze de aceleași drepturi și oportunități.

Este posibilă identificarea unei abordări integratoare a egalității de gen specificată în cadrul politicilor publice: aceasta indică faptul că aspectele legate de „nediscriminare” trebuie luate în considerare în întregul ciclu al politicilor publice, mai întâi în baza analizei situației grupurilor discriminate.

În fine, principiul nediscriminării impune tratamentul egal al unui individ sau grup, indiferent de caracteristicile specifice, și este utilizat pentru a estima criteriile aparent neutre care pot genera efecte care dezavantajează în mod sistematic persoanele care posedă aceste caracteristici.

² Fundația Europeană pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și de muncă.

„Nediscriminarea” în cadrul legal al UE

Principiul „nediscriminării” în contextul UE se bazează pe Articolul 14 din Convenția UE pentru Protejarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, semnată la Roma în noiembrie 1950, care stipulează că „de drepturile și libertățile recunoscute în cadrul acestei Convenții vor beneficia toți cetățenii, fără discriminare, în special bazată pe sex, rasă, culoare, religie, orientare politică sau de altă natură, naționalitate sau origine socială, asocierea cu o minoritate națională, avere, naștere sau alt statut”.

În anii '90, diferite grupuri de interese la nivel european au exercitat o presiune considerabilă pentru a asigura faptul că interzicerea discriminării prevăzute de legislația Uniunii Europene a fost extinsă la alte criterii, precum rasă și etnie, orientare sexuală, credințe religioase, vârstă și dizabilitate. Mai exact, Tratatul de la Amsterdam extinde aria de aplicabilitate a principiului nediscriminării (Articolul 13) cu posibilitatea adoptării de către Consiliu a măsurilor adecvate pentru combaterea discriminării bazate pe sex, rasă sau etnie, religie sau credință, vârstă sau orientare sexuală.

Carta UE privind Drepturile Fundamentale, care a fost adoptată prin Tratatul de la Lisabona din 2009, include la Articolul 21(1) o prevedere privind interzicerea generală a „oricărei forme de discriminare bazate pe orice criterii, cum ar fi sex, rasă, culoare, etnie sau origine socială, trăsături genetice, limbă, religie sau credință, orientare politică sau de altă natură, apartenența la o minoritate națională, proprietate, naștere, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală”.

În anul 2000 au fost adoptate două Directive: Directiva privind tratamentul egal la angajare, care interzice orice discriminare bazată pe religie, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală în domeniul ocupării, și Directiva privind egalitatea rasială, care interzice discriminarea bazată pe rasă sau etnie la locul de muncă și cu privire la accesul la sistemul de protecție și securitate socială, precum și la bunuri și servicii. Aceasta reprezintă o extindere semnificativă a ariei de aplicabilitate a dreptului la nediscriminare în cadrul Uniunii, dat fiind faptul că a fost recunoscut faptul că, pentru a permite indivizilor să își atingă potențialul maxim pe piața muncii, este esențială asigurarea accesului egal și în sfera de servicii cum ar fi cele medicale, educaționale și pentru obținerea unei locuințe.³

În cadrul general prezentat mai sus, au fost aprobate regulamente cu privire la aspecte specifice, printre cele mai relevante exemple fiind minoritatea romă și persoanele cu dizabilități.

Minoritățile rome:

Europa acordă o atenție deosebită nediscriminării minorităților rome, precum și integrării sociale a acestora. Comunicarea din 21 mai 2012 privind „Strategiile naționale de integrare a romilor: un prim pas în implementarea cadrului UE” declină obiectivele UE și prezintă nivelul realizării acestora de către statele membre cu privire la persoanele de etnie romă.

- ▶ Alte documente recente și relevante sunt următoarele:
- ▶ Comunicarea din 5 aprilie 2011 privind un Cadru UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020
- ▶ Comunicarea Comisiei din 7 aprilie 2010 privind integrarea socială și economică a romilor în Europa
- ▶ Rezoluția Parlamentului din 25 martie 2010 privind cel de-al doilea summit european privind romii
- ▶ Rezoluția Parlamentului din 11 martie 2009 referitoare la situația socială a romilor și la îmbunătățirea accesului lor pe piața muncii din UE

Accesibilitatea și nediscriminarea persoanelor cu dizabilități: UE și statele sale membre au o autoritate solidă de a îmbunătăți situația socială și economică a persoanelor cu dizabilități:

- ▶ Articolul 1 al Cartei drepturilor fundamentale a UE (Carta) prevede că „Demnitatea umană este inviolabilă. Trebuie să fie respectată și protejată.” Articolul 26 prevede că „UE recunoaște și respectă drepturile persoanelor cu dizabilități pentru a beneficia de măsurile destinate să asigure independența acestora, integrarea socială și ocupațională și participarea la viața comunității.” În plus, articolul 21 interzice orice discriminare pe baza de dizabilități.
- ▶ Tratatul privind funcționarea UE (TFUE) cere Uniunii să combată discriminarea bazată pe dizabilități atunci când își definește și implementează politicile și activitățile (Articolul 10) și îi conferă puterea de a adopta legislația necesară care să se ocupe de astfel de discriminare (Articolul 19).
- ▶ Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (Convenția ONU), primul instrument de drepturile omului cu forță juridică la nivel internațional, la care UE și statele sale membre sunt parte, se va aplica în curând în întreaga UE. Convenția ONU cere statelor parte la Convenție să protejeze și să apere toate drepturile omului și libertățile fundamentale ale persoanelor cu dizabilități.

³ Un rezumat foarte clar și util privind profunzimea și complexitatea principiului nediscriminării și ale consecințelor sale legale este prezentat recent în „Manual privind legislația europeană în materie de nediscriminare”, publicat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene

- Conform Convenției ONU, persoanele cu dizabilități îi includ pe cei care au dizabilități pe termen lung de ordin fizic, mental, intelectual sau senzorial care, atunci când se confruntă cu diverse alte bariere, pot împiedica participarea deplină și eficientă a acestora în societate, în mod egal cu toți ceilalți.

Nediscriminarea în domeniul fondurilor structurale

Principiul nediscriminării a fost introdus ca principiu orizontal în Regulamentul General pentru Fonduri Structurale pentru prima dată în perioada curentă de programare 2007-2013. Aceasta presupune adoptarea unei abordări integratoare la toate nivelele de programare a Fondurilor Structurale.

Articolul 16 din Regulamentul General evidențiază prevenirea discriminării în timpul diverselor etape ale implementării și în accesarea fondurilor europene, identifică în mod explicit dizabilitatea ca motiv de discriminare și reliefează accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități ca și criteriu pentru definirea intervențiilor suportate din fonduri, de asemenea în timpul implementării. Conform orientărilor strategice cu privire la coeziune, accesibilitatea se dorește a fi „tehnică” și în special să facă referire la două tipuri de infrastructură: transport și societatea informațională.⁴

În esență, Articolul 16 adoptă o abordare bazată pe drepturi (sau acțiuni negativă) cu privire la nediscriminare, dat fiind faptul că Articolul respectiv impune prevenirea mai degrabă decât promovarea principiului nediscriminării. Deși, prevenirea discriminării prin îmbunătățirea accesului la fonduri ar implica astfel de eforturi proactive cum ar fi informația vizată, consultanță, publicitate și altele.⁵

Nevoia de acțiuni pozitive ce vizează remedierea lipsei de egalitate efectivă în cadrul societății este tot mai mult recunoscută de către Comisia Europeană. Prin Comunicarea din 2009 – prin care Comisia și-a reînnoit angajamentul față de nediscriminare – statele membre sunt încurajate să îmbunătățească posibilitățile pentru întreprinderea unor acțiuni pozitive, în special accesul la educație, ocupare, locuințe și sănătate.

În plus, Comisia atrage atenția asupra necesității promovării ideii de a utiliza instrumente inovatoare și cele mai bune practici și reiterează ideea că „în baza inițiativei comunitare EQUAL, pentru perioada 2007-2013, FSE se concentrează asupra asigurării unui grad sporit de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități și asupra combaterii discriminării. Programul PROGRESS completează activitatea FSE în domeniul egalității între femei și bărbați și combaterii discriminării. Noua generație de programe din domeniul educației, formării și tineretului își poate aduce aportul considerabil la promovarea nediscriminării și egalității de șanse pentru toți”⁶.

Egalitatea de șanse

„Egalitatea de șanse pentru toți” reprezintă un principiu esențial al politicilor UE: toate cele 27 de state membre prevăd legi împotriva discriminării bazate pe rasă sau etnie, religie sau credință, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală ori opinii personale. Mai exact, Fondurile Structurale au constituit, în timp, un sprijin solid pentru respectarea, aplicarea și implementarea acestui principiu în diferite contexte naționale.

Programarea pentru perioada 2007-2013, în concordanță cu ciclurile anterioare, nu numai că reiterează și confirmă importanța principiului egalității de șanse între femei și bărbați în planificarea, implementarea și evaluarea intervențiilor, dar și extinde aria de aplicabilitate și conținutul acestuia pentru combaterea tuturor formelor de discriminare.

După cum s-a menționat anterior, Articolul 16 „Egalitate între bărbați și femei și nediscriminare” din Regulamentul general nr. 1083 / 2006, aplicabil Fondului Social European (FSE), Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondului de Coeziune (FC), prevede că:

Articolul 16: „Statele membre și Comisia asigură promovarea egalității între bărbați și femei și integrarea principiului egalității de șanse în domeniul respectiv în fiecare dintre diferitele etape ale aplicării fondurilor.

Statele membre și Comisia iau măsurile adecvate pentru prevenirea oricărei discriminări bazate pe sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală în timpul diferitelor etape ale aplicării fondurilor și în special în ceea ce privește accesul la fonduri. În special, accesibilitatea persoanelor cu handicap este unul dintre criteriile care trebuie respectate la definirea operațiunilor cofinanțate din fonduri și de care trebuie să se țină seama în fiecare dintre diferitele etape ale aplicării”.

După cum s-a menționat mai devreme în această secțiune, principiul egalității de șanse presupune conceperea și implementarea de politici pro-active care să reducă inegalitățile și să sporească participarea grupurilor specifice de persoane la anumite aspecte ale vieții.

Conform acestei misiuni, FSE ar trebui să susțină politicile statelor membre care respectă strict orientările și recomandările din cadrul Strategiei Europene pentru Ocupare și obiectivele relevante ale Comunității în legătură cu incluziunea socială, nediscriminarea, promovarea egalității, precum și formare și instruire, pentru a contribui mai bine la realizarea obiectivelor și scopurilor stabilite în cadrul Consiliului European de la Lisabona și Consiliului European de la Göteborg.⁷ Datorită obiectivelor sale specifice, FSE este de obicei considerat a fi mai „sensibil” cu privire la aspectele legate de perspectiva de gen și mai implicat în intervențiile cu impact asupra coeziunii sociale și optimizarea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități.

FEDR, chiar dacă este dedicat intervențiilor financiare ce vizează sprijinirea întreprinderilor (ajutoare și servicii directe, în special pentru IMM-uri) și diferite tipuri de investiții în infrastructură, este totuși extrem de eficace în promovarea dezvoltării economiilor locale; acesta tinde să fie dinamic, să promoveze incluziunea socială și să fie capabil să sporească valoarea „diferențelor”.

Într-adevăr, prin FEDR este posibilă finanțarea măsurilor pentru sprijinirea antreprenoriatului în rândul femeilor, acțiuni pentru optimizarea serviciilor de asistență socială și intervenții pentru dezvoltare urbană orientate către crearea unei bunăstări teritoriale, axate pe îmbunătățirea generală a calității vieții și în special pe crearea unui echilibru între viața personală și cea profesională. În acest cadru, intervențiile în infrastructura de asistență socială promovează incluziunea socială, susținând de asemenea procesul de primire a imigranților care se confruntă cu riscul de discriminare.⁸

Comparativ cu perioada de programare anterioară (2000-2006), ciclul curent a creat așadar, mai exact prin intermediul articolul 16 din Regulamentul General, posibilități importante privind abordarea priorităților cu privire la „nediscriminare” și accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, precum și egalitatea de gen.

Principiul egalității de șanse include și noua strategie de dezvoltare a UE Europa 2020, ce vizează transformarea UE într-o economie inteligentă, sustenabilă și incluzivă, stabilind cinci obiective ambițioase - ocupare, inovație, educație, incluziune socială și climă/energie – care trebuie atinse până în 2020. Într-adevăr, ținta de 75% rată de ocupare pentru femei și bărbați până în 2020 trebuie atinsă prin angajarea unui număr mai mare de persoane, în special femei, tineri, persoane în vârstă sau sub-calificate și imigranți legali și prin reducerea nivelului de sărăcie pentru cel puțin 20 milioane de persoane, sporind de asemenea gradul de excludere socială. Succesul Strategiei Europa 2020 va depinde de o abordare integrată și coerentă a tuturor ariilor relevante cu privire la politici, în special politicile sociale, de ocupare și economice, precum și de strânsa cooperare la toate nivelele de guvernare, parteneri sociali și societatea civilă. Corelarea fondurilor UE cu prioritățile strategiei Europa 2020 și sprijinirea inovației sociale vor spori eficacitatea.

Într-adevăr, și propunerea de Regulament pentru politica de coeziune pentru perioada de programare 2014-2020 afirmă importanța egalității de șanse și anti-discriminării și se concentrează asupra Programelor Operaționale finanțate prin FSE pentru a demonstra o valoare adăugată comunitară clară (VAC) și o corelare evidentă între activitățile FSE și agenda strategiei Europa 2020 cu privire la o creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă. Mai exact, finanțarea va fi supusă unor condiționalități ex-ante, inclusiv unor „ condiționalități ex-ante generale” aferente egalității de gen și nediscriminării.⁹

După cum s-a observat, cadrul european vizează combaterea discriminării bazate pe sex, rasă sau etnie, religie și credință, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală. Printre acestea, sexul - mai bine zis genul - are o tradiție destul de lungă în ceea ce privește politicile și practicile referitoare la egalitatea de șanse, în special în cadrul fondurilor și inițiativelor europene, și merită o analiză mai aprofundată.

⁷ Regulamentul (CE) nr. 1081/2006 al Parlamentului și Consiliului European din 5 iulie 2006 cu privire la Fondul Social European.

⁸Un exemplu îl constituie Programul Operațional Național „Siguranță pentru dezvoltare” 2007-2013 în regiunile de convergență, Italia

⁹ Prevederile sunt următoarele: existența unui mecanism care asigură implementarea și aplicarea eficace a Directivei 2000/78/CE din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea tratamentului egal privind ocuparea forței de muncă și condițiile de muncă și Directiva 2000/43/CE din 29 iunie 2000 cu privire la implementarea principiului tratamentului egal între persoane indiferent de originea rasială sau etnică; existența unei strategii de promovare a egalității de gen și a unui mecanism care asigură implementarea eficace a acesteia; existența unui mecanism care asigură implementarea și aplicarea eficace a Convenției Națiunilor Unite cu privire la dreptul persoanelor cu dizabilități.

Egalitatea de gen

Utilizarea termenului de „gen” a fost extinsă la nivel internațional abia din anii '70, chiar dacă acesta era deja folosit în cadrul dezbaterilor legate de mișcările feministe:

Genul reprezintă un concept social ce se raportează la femei și bărbați.

Acesta este o denumire socială a sexului biologic, determinată de concepția cu privire la sarcinile, funcțiile și rolurile atribuite femeilor și bărbaților în societate, precum și în viața publică și privată. Aceasta este o definiție specific culturală a feminității și masculinității și așadar variază în timp și spațiu. Reprezintă de asemenea o variabilă importantă în sensul că genul poate fi aplicat tuturor celorlalte variabile transversale precum rasă, clasă, vârstă, etnie etc. Atunci când este utilizată o abordare legată de gen, accentul nu se pune pe femei și bărbați luați individual, ci pe sistemul care determină rolurile/responsabilitățile în funcție de gen, accesul la și controlul asupra resurselor, precum și potențialul legat de procesul decizional.

Conform definiției „Egalității de Gen” dată de Consiliul Europei:

„Egalitatea de gen” se referă la un nivel egal de afirmare, participare și vizibilitate a ambelor sexe în toate sferele vieții publice și private. Egalitatea de gen nu trebuie văzută ca fiind opusul diferenței de gen, ci mai degrabă a inegalității de gen.

Abordarea integratoare a egalității de gen:

În anii '80, a fost identificată o nouă abordare pentru a elimina inegalitatea de gen: abordarea integratoare a egalității de gen bazată pe promovarea perspectivei de gen într-o manieră „integratoare” și „holistică”.

„Abordarea integratoare a egalității de gen constă în (re)organizarea, ameliorarea, dezvoltarea și evaluarea proceselor de luare a deciziilor în scopul încorporării perspectivei egalității între femei și bărbați în toate domeniile și la toate nivelurile, de către factorii implicați în mod obișnuit în aplicarea în practică a politicilor” (Consiliul Europei 1998).

Abordarea integratoare a egalității de gen nu poate înlocui politicile specifice care vizează abordarea situațiilor rezultate din inegalitatea de gen.

Politicile specifice privind egalitatea de gen și abordarea integratoare a egalității de gen reprezintă strategii duale și complementare și trebuie corelate în vederea atingerii obiectivului privind egalitatea de gen.

Conform abordării UE, abordarea integratoare a egalității de gen poate fi dezvoltată numai atunci când sunt întrunite anumite condiții preliminare. Cea mai importantă condiție preliminară, însă adesea cea mai greu de obținut, este reprezentată de voința politică de a implementa această strategie. În plus, egalitatea de gen trebuie deja să existe și trebuie să fie disponibile date și statistici privind perspectiva de gen. Au fost dezvoltate instrumentele pentru aplicarea în practică a acestei strategii și în acest scop au fost instruite persoanele responsabile. Abordarea integratoare a egalității de gen nu reprezintă un exercițiu izolat, cum ar fi adoptarea unor măsuri specifice pentru eliminarea dezechilibrelor de lungă durată apărute între bărbați și femei, ci, mai degrabă, o parte integrantă din politicile comune și ciclul de politici, care abordează caracterul structural al inegalității de gen. Punctul de pornire pentru abordarea integratoare a egalității de gen este reprezentat de o politică deja existentă. Procesul aferent acestei politici este apoi reorganizat astfel încât actorii de obicei implicați să știe cum să transpună perspectiva de gen în activitățile lor curente și astfel egalitatea de gen devine scop în sine.

Abordarea integratoare a egalității de gen nu reprezintă un scop în sine, ci o strategie de a obține egalitatea între femei și bărbați. Acesta este de asemenea un proces de schimbare/transformare care presupune prezența tuturor actorilor implicați în procesul de formulare a politicilor privind integrarea aspectelor legate de egalitatea de gen – reprezentând considerarea sistematică a diferențelor între condițiile, situațiile și nevoile femeilor și respectiv bărbaților, a relațiilor existente între aceștia, precum și a impactului politicilor asupra situației concrete a femeilor și bărbaților – în cadrul procesului de planificare, implementare, monitorizare și evaluare a tuturor politicilor, programelor și activităților astfel încât ambele sexe să poată influența, participa la și beneficia în mod echitabil de toate intervențiile.

Cu toate acestea, promovarea egalității de gen impune utilizarea unei abordări duale, așadar abordarea integratoare a egalității de gen trebuie completată cu politici și acțiuni specifice care vizează diferențele dintre

genuri sau problemele specifice.¹⁰. Detalii suplimentare privind Egalitatea de gen în cadrul legal al UE și al Politicii de Coeziune sunt prezentate în Anexa 1.

Egalitate de șanse și dizabilitate

După cum se stipulează în articolul 16, asigurarea egalității de șanse pentru persoanele cu dizabilități reprezintă o prioritate pentru perioada de programare a fondurilor structurale 2007-2013 și în contextul politicii UE.

În 2010, Comisia a lansat „Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap 2010-2020: un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere”¹¹ concentrată pe eliminarea barierelor pentru persoanele cu dizabilități. Comisia a identificat opt mari zone de acțiune: accesibilitate, participare, egalitate, ocupare, educație și formare, protecție socială, sănătate și acțiune externă. Pentru fiecare zonă au fost identificate acțiunile cheie.

În ceea ce privește fondurile structurale, în afară de articolul 16 menționat mai sus, o altă inovație importantă o constituie articolul 34 din regulamentul general - așa-numită „clauză a flexibilității”. Această clauză se referă la posibilitățile de „finanțare încrucișată” între activitățile de tip FEDR și FSE (până la 10% din fiecare axă prioritară).

Cu alte cuvinte, aceasta oferă posibilitatea finanțării investițiilor de infrastructură în cadrul programelor FSE (până la 10% din fiecare axă prioritară), atât timp cât sunt necesare pentru implementarea cu succes a operațiunii vizate și sunt direct legate de aceasta. Prin urmare, această flexibilitate ar putea fi utilizată, de exemplu, pentru asigurarea accesului egal al persoanelor cu dizabilități la activitățile finanțate prin FSE (ex. ajustarea formării). De asemenea, flexibilitatea ar putea fi folosită și în cadrul programelor FEDR, de exemplu pentru sprijinirea cursurilor de formare adresate nevoilor speciale ale persoanelor cu dizabilități.

Regulamentul FSE accentuează faptul că FSE trebuie să țină seama de prioritățile și obiectivele relevante ale comunității pentru a combate excluziunea socială a grupurilor dezavantajate, cum ar fi persoanele cu dizabilități (articolul 2.2 din Regulamentul FSE). În regulamentul FSE, dizabilitatea este abordată în trei feluri:

- ▶ prin referiri specifice la persoanele cu dizabilități, ca grup țintă: „promovarea demersurilor de încadrare și de revenire pe piața muncii pentru persoanele defavorizate, precum persoanele handicapate (...)” (Articolul 3.1.c (i) din regulamentul FSE);
- ▶ prevăzând „acceptarea diversității la locul de muncă și combaterea discriminărilor în ceea ce privește intrarea și progresul pe piața muncii” (Articolul 3.1.c (ii) din regulamentul FSE);
- ▶ solicitând ca rapoartele finale și anuale de implementare să conțină informații cu privire la „acțiunile care au ca scop intensificarea integrării pe piața forței de muncă și asimilarea socială a altor grupuri defavorizate, inclusiv a persoanelor handicapate” (Articolul 10.d f din regulamentul FSE).

În ceea ce privește FEDR, includerea principiului de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități în regulamentul general este extrem de importantă pentru implementarea proiectelor de infrastructură cum ar fi transporturi, mediul construit și telecomunicații (inclusiv banda largă și aplicațiile), dar și pentru sprijinirea participării active a persoanelor cu dizabilități în dezvoltarea regională.

Fondul de Coeziune acordă sprijin pentru proiectele majore din domeniul rețelelor de transporturi, mediu și energie din țările al căror venit național brut (VNB) pe cap de locuitor este sub 90% din media VNB pe UE. Este important să existe siguranța că principiul accesibilității este inclus și în implementarea proiectelor co-finanțate prin Fondul de Coeziune.

În concluzie, dobândirea unei accesibilități complete este esențială pentru îndeplinirea obiectivelor de participare egală și incluziune socială. Accesibilitatea este o precondiție esențială pentru ca persoanele cu dizabilități să poată participa în societate, fiind și unul dintre principiile generale ale Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu handicap (Articolele 9 și 3).

Accesibilitatea ar trebui să fie o caracteristică a tuturor produselor și serviciilor care sunt oferite publicului și sunt finanțate prin Fonduri Structurale. În special, accesibilitatea la mediul construit, transporturi și informații și tehnologia comunicațiilor sunt esențiale pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități. Aceste diverse domenii de

¹⁰ EIGE, “ Effective Gender Training Mainstreaming Gender into the Policies and the Programmes of the Institutions of European Union and EU Member States” (Către Sesiuni de formare eficace pe tema perspectivei de gen transpunând perspectiva de gen în cadrul Politicilor și Programelor Instituțiilor Uniunii Europene și statelor membre UE), 2011.

¹¹ COM(2010) 636 final

aplicare sunt strâns legate între ele deoarece TIC pătrunde tot mai mult în toate aspectele vieții noastre. Prin urmare, este important, ori de câte ori o acțiune este finanțată prin Fonduri Structurale, să se impună asigurarea, dezvoltarea, menținerea sau reînnoirea accesibilității la toate locațiile, infrastructurile, transporturile și tehnologiile și serviciile implicate.

Directiva privind achizițiile publice¹² permite integrarea considerațiilor de ordin social și prevede în mod specific includerea cerințelor referitoare la accesibilitate și „acces pentru toți” ori de câte ori este posibil în specificațiile tehnice din documentația de contract pentru licitațiile publice¹³. Acest lucru va contribui la îndepărtarea barierelor din calea participării persoanelor cu dizabilități și facilitează includerea acestora în societate.

În prezent, se află în curs de elaborare diverse materiale de orientare atât la nivel național, cât și european¹⁴. Majoritatea organizațiilor naționale de standardizare au acces la standardele care reprezintă, uneori, o transpunere a standardelor europene sau de alt tip. În Europa nu este permisă menținerea de standarde formale contradictorii¹⁵. În domeniul Internetului, Consorțiul World Wide Web elaborează ghiduri și testează materiale pentru elaborarea și evaluarea conformității cu cerințele de accesibilitate¹⁶.

De asemenea, legislația și regulamentele referitoare la accesibilitate sunt existente în diverse state membre. Un punct de referință important în ceea ce privește soluțiile de accesibilitate îl reprezintă mandatul privind standardizarea acordat CEN, Cenelec și ETSI¹⁷ pentru a veni în sprijinul cerințelor europene referitoare la accesibilitate pentru achizițiile publice în mediul construit. Acest lucru va ajuta la elaborarea unui set de standarde / specificații tehnice care definesc cerințele funcționale pentru accesibilitate în mediul construit și o serie de date tehnice minimale necesare pentru a asigura conformitatea cu cerințele funcționale respective.

În plus, Mandatul 376¹⁸ abordează aceeași chestiune referitoare la produse TIC și servicii accesibile pentru persoanele cu dizabilități. Se vor elabora cerințe și pentru terminale, telefoane, computere, software, pagini de Internet și servicii, astfel încât achizitorii publici își vor putea specifica cerințele de accesibilitate într-o manieră facilă prin referiri la viitoarele standarde. Aceste standarde europene viitoare au potențialul de a dezvolta economiile de scară, făcând piața de soluții accesibile mai atractivă pentru acest domeniu de activitate și mai avantajoasă din punct de vedere economic.

Rezumat Operațional

După cum se vede din prezentarea de mai sus, chestiunile în discuție abordează multe concepte diferite: egalitate, nediscriminare, egalitate de șanse, egalitate de gen, accesibilitate, abordare integratoare, cu definiții care nu sunt codificate strict, deseori suprapunându-se și fiind amestecate.

Fondurile Europene văd toate cele de mai sus dintr-un punct de vedere suplimentar, complex, acela al „incluziunii”, stabilind printre obiectivele intervenției Fondurilor Structurale „consolidarea incluziunii sociale” (art. 3 din Regulamentul General 2007-2013) și, din perspectiva cadrului UE pentru perioada 2014-2020, „abordarea integratoare a egalității” și „egalitatea de șanse” au următoarele definiții:

¹² Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii, JO L 134, 30.4.2004, p. 114.

¹³ Articolul 23(1) din Directiva 2004/18/CE din 31 martie 2004.

¹⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=331&langId=en>

¹⁵ De exemplu, în domeniul TIC, un inventar al standardelor existente poate fi găsit în documentul ETSI DTR 102 612 V 0.0.50.

¹⁶ A se vedea <http://www.w3.org/WAI>

¹⁷ CEN (Comitetul European de Normalizare), Cenelec (Comitetul European de Normalizare Electrotehnică), ETSI (Institutul European de Standardizare în Telecomunicații)

¹⁸ http://ec.europa.eu/information_society/policy/accessibility/deploy/pubproc/eso-m376/index_en.htm

Comisia Europeană „FSE și abordarea integratoare a egalității de gen” (2010):

Abordarea integratoare a egalității de gen face referire la includerea egalității, nediscriminării și diversității în cadrul legislației, politicilor, programelor și practicilor instituțiilor publice.

Transpunerea egalității de gen și asigurarea egalității de șanse pentru toți - prin intermediul Fondurilor Structurale Europene - presupune includerea în politicile și programele naționale și regionale existente a oportunităților pentru grupurile dezavantajate, cu scopul ca acestea să aibă acces pe piața muncii, să se realizeze menținerea personalului, să fie dezvoltată capacitatea profesională prin formare și calificare, să fie acordat accesul la serviciile publice și să existe o mai bună calitate a vieții.

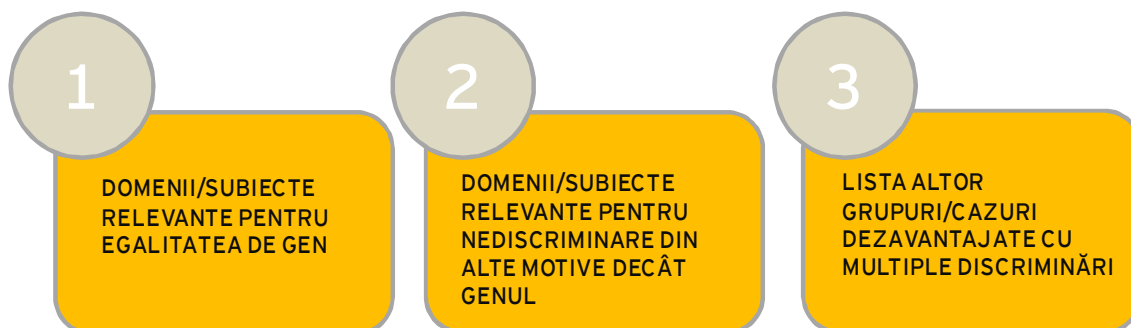
Scopul este ca aceste oportunități să fie disponibile în mod echitabil atât pentru persoanele dezavantajate, cât și pentru cele care nu sunt dezavantajate.

Aici apar menționate grupurile dezavantajate. Aceste grupuri nu sunt în mod obligatoriu aceleași cu cele potențial discriminate (după cum se menționează în cadrul care a fost analizat înainte), deși acestea se pot suprapune total sau parțial, în funcție de contextul general și de cel specific: de exemplu, persoanele cu dizabilități sunt dezavantajate în ceea ce privește piața muncii, minoritățile etnice sunt dezavantajate în ce privește educația, etc. Uneori, se pot găsi referințe la grupuri vulnerabile, care, în scopul acestei evaluări, vor fi tratate ca sinonime.

Asumarea acestei abordări înseamnă acceptarea unui anumit grad de flexibilitate și extinderea analizei la situații specifice care pot fi relevante în mod deosebit pentru România.

În cele ce urmează se formulează o propunere în scopul identificării grupurilor dezavantajate și domeniile / subiectele specifice în care poate fi cazul de egalitate de șanse și nediscriminare. În cadrul prezentării domeniilor / subiectelor relevante pentru fiecare grup vulnerabil s-a stabilit păstrarea distincției între egalitatea de gen și alte motive de potențială discriminare. Din acest motiv prezentăm tabelul următor:

Figura 3: Grupuri/domenii/subiecte relevante pentru egalitatea de șanse

Domeniile/subiectele relevante pentru **egalitatea de gen** au fost identificate ca rezultând din prioritățile stabilite în cadrul Strategiei pentru Egalitate 2010-2015 și Strategiei Europa 2020. Tabelul 2 prezintă corelarea domeniilor/subiectelor identificate cu cele două strategii din perspectiva acțiunilor specifice și posibilelor ținte. Principala referință metodologică pentru identificarea corelărilor este reprezentată de analiza efectuată de către Parlamentul European cu privire la potențialul impact asupra perspectivei de gen a noului cadru financiar multianual al UE.

Tabelul 3: Domenii/subiecte relevante pentru egalitatea de gen¹⁹

Domenii / subiecte	Strategia UE 2020	Strategia pentru Egalitate 2010-2015
Educație și formare		
Diferențele dintre genuri cu privire la dobândirea abilităților de bază	Agenda pentru noile abilități și locuri de muncă	Promovarea egalității de gen în domeniul educației și formării aferentă inițiativelor, în special a celor care abordează problema abandonului școlar, promovarea învățării la vârsta adultă și opțiuni în cariera științifică, reducerea a ceea ce numim „digital divide” (diviziunea digitală)
Participarea femeilor la cursurile de formare și instruire profesională		
Participarea femeilor în cadrul procesului de învățare pe tot parcursul vieții		
Diferențele dintre genuri cu privire la învățământul universitar în domeniul Știință și Tehnologie		
Diferențele dintre genuri în învățământul post-universitar	Cel puțin 40% din cadrul categoriei de persoane cu vârsta cuprinsă între 30-34 ani cu studii post-universitare	
Independența economică		
Diferențele dintre genuri cu privire la participarea pe piața muncii	75% ținta privind rata de ocupare pentru femei și bărbați	75% ținta privind participarea pe piața muncii pentru femei și bărbați
Diferențele dintre genuri din perspectiva remunerațiilor		Arii prioritare ale Strategiei
Segregarea ocupațională (atât verticală /orizontală)	„Noi abilități” pentru ambele sexe	Încurajarea femeilor ca să intre în profesii netradiționale și combaterea fenomenului de „glass ceiling” (discriminare tacită)
Activități independente și antreprenariat	75% ținta privind rata de ocupare pentru femei și bărbați	Principalele acțiuni aferente Strategiei
Reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie (îngrijire de calitate pentru copii, persoane în vârstă și persoane aflate în întreținere, concediu parental, etc.)	Raport cu privire la performanțele statelor membre cu privire la îngrijirea copiilor	Raport cu privire la performanțele statelor membre cu privire la protecția familiei, evaluarea discrepanțelor cu privire la concediul pentru probleme de familie, definirea unor măsuri suplimentare
Sănătate, bunăstare, mediu		
Accesul la servicii medicale și de îngrijire	Acces sporit la îngrijire medicală / promovarea e-sănătății; Accesul la facilități de îngrijire generale și de îngrijire a copiilor	Raport cu privire la performanțele statelor membre referitor la protecția familiei
Accesul per grupuri specifice (imigrante, femei în vârstă, minorități etc.)	Pragul de sărăcie Reducerea inegalităților din domeniul sănătății	Facilitarea accesului imigrantelor la sistemul de îngrijire medicală
Aspecte specifice legate de sănătate cu privire la grupurile de femei (femei în vârstă, femei abuzate, etc.)	Îmbătrânirea sănătoasă și activă	Monitorizarea problemelor legate de gen în domeniul sănătății
Transportul public	Promovarea echilibrului între viața profesională /viața personală	Promovarea echilibrului între viața profesională /viața personală
Infrastructura de transport și socială în zonele rurale		
Infrastructuri sociale și securitate în zonele urbane		
Povara dublă a femeilor (reconcilierea vieții personale cu cea profesională, munca neplătită)		
„Locuri de muncă ecologice”		Încurajarea femeilor pentru ca acestea să aibă acces în sectorul ecologic și al inovației

Lista cu **alte grupuri supuse discriminării** prezentate în Tabelul 3 și principalele domenii /subiecte relevante derivă din analiza literaturii de specialitate și din principalele inițiative finanțate prin Fondurile Structurale Europene în favoarea grupurilor defavorizate. O atenție specială a fost acordată publicațiilor recente ale Comisiei cu privire la contribuția FSE la implementarea inițiativelor de promovare a egalității de gen pentru toate și pentru anumite grupuri țintă (ex. imigranți, populația romă, persoane cu handicap).

Unele tematici pot fi comune și, prin urmare, să aibă mai multă relevanță și impact pentru anumite domenii, cum ar fi disponibilitatea și accesibilitatea serviciilor de protecție a copilului pentru promovarea echilibrului între viața profesională/ viața personală – și astfel pentru încurajarea participării femeilor la viața economică – un aspect principal pentru îmbunătățirea calității vieții femeilor și a întregii comunități în general.

¹⁹ Anumite subiecte pot fi comune și, deci, pot avea o mai mare relevanță și un impact mai mare pentru anumite domenii. De exemplu: disponibilitatea și accesibilitatea serviciilor de protecție a copilului sunt importante pentru promovarea echilibrului între viața profesională/ viața personală - și astfel pentru încurajarea participării femeilor la viața economică - un aspect principal pentru îmbunătățirea calității vieții femeilor și a întregii comunități în general.

Tabelul 4: Grupuri discriminate pe alte motive decât de gen și lista principalelor domenii / subiecte

DOMENII/ SUBIECTE	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ ORIGINE ETNICĂ
	TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Educație și formare						
Dobândirea abilităților de bază					X	X
Participarea la formare și instruire profesională	X	X			X	X
Participarea la învățarea pe tot parcursul vieții		X			X	X
Reducerea abandonului școlar	X				X	X
Adaptare și dotare pentru facilitarea accesului		X			X	X
Modernizarea sistemului educațional	X				X	X
Încurajarea mobilității	X				X	X
Participarea la învățământul post-universitar	X				X	X
Ocupare						
O mai bună participare pe piața muncii		X	X		X	X
Productivitate și calitatea muncii		X			X	
Evitarea discriminării pe piața muncii (acces și promovare)		X	X	X	X	X
Promovarea managementului diversității			X	X	X	X
Promovarea activităților independente și antreprenoriatului	X	X	X	X	X	X
Adaptare și dotare pentru facilitarea accesului		X			X	
Crearea de locuri de muncă într-un anumit sector (economie socială)		X			X	
Srijin pentru tranziția de la școală–locul de muncă	X					
Sănătate, bunăstare, incluziune socială						
Accesul la serviciile medicale pentru anumite grupuri specifice		X	X	X	X	X
Aspecte specifice legate de sănătate		X	X	X	X	
Accesul la și furnizarea de bunuri și servicii		X	X	X	X	X
Comunicare (în moduri alternative)		X			X	X
Transport		X			X	
Îmbătrânirea activă		X				
Accesul la utilizarea tehnologiilor TIC	X	X			X	X
Proiecte la nivel comunitar / dezvoltare urbană	X	X	X		X	X
Locuințe			X	X	X	X
Combaterea stereotipurilor și promovarea unei imagini pozitive		X	X	X	X	X
Accesul la sistemul de protecție socială	X	X			X	X
Participarea la viața socială/ afirmare		X	X	X	X	X
Drepturi Fundamentale						
Violența bazată pe discriminare și traficul de persoane		X	X	X	X	X
Reprezentarea în funcții de decizie	X	X	X	X	X	X
Guvernanță și Capacitate Instituțională						
Structură decizională dedicată	X	X			X	X
Monitorizarea și conștientizarea „nediscriminării”	X	X	X	X	X	X

Trebuie specificat faptul că lista cu potențialele grupuri dezavantajate nu poate fi exhaustivă, deoarece formele de discriminare și excluziune socială pot avea diferite conotații cu privire la contextul de referință și acestea pot de asemenea fi cumulate și suprapuse, generând astfel așa-zisul fenomen de „discriminare multiplă”, care prin definiție este greu de clasificat. Din acest motiv, tabelul 4 conține o listă a grupurilor „vulnerabile” care să fie considerate sub-grupuri care se confruntă cu condiții deosebit de severe:

Tabelul 5: Lista altor grupuri dezavantajate / discriminări multiple

Grupuri vulnerabile	Cauza discriminării și/sau a riscului de excludere socială
Grupuri vulnerabile de femei	
Mame, unic întreținător al familiei monoparentale Mame foarte tinere Mame afectate de HIV	Mamele, care sunt unic întreținător al familiei monoparentale, sunt vulnerabile la sărăcie din mai multe motive: constrângerile financiare care sporesc presiunile cu privire la reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie asupra creșterii copiilor ca unic întreținător, comparativ cu resursele disponibile în familiile biparentale. Mamele care sunt unic întreținător al unei familii monoparentale au șanse de a fi supuse unor riscuri mai mari de sărăcie decât tații, care sunt unic întreținător de familie, în mare parte din cauza condițiilor pieței muncii: femeile înregistrează o mai mare rată a șomajului decât bărbații și dacă sunt angajate, primesc de obicei o remunerație mai mică. În plus, pentru ele există probabilitatea mai mare în comparație cu bărbații, ca să fie angajate pe posturi sub-calificate cu jumătate de normă. Riscurile de mai sus sunt și mai grave pentru femeile tinere, pentru femeile afectate de HIV și pentru cele care, din păcate, cumulează două sau mai multe din condițiile de mai sus.
Șomere pe termen lung	Șomajul pe termen lung se transformă adesea în inactivitate și acest lucru este mai probabil în rândul femeilor decât al bărbaților, ca urmare a sarcinilor pe care le presupun responsabilitățile familiale determinate de asumarea rolurilor tradiționale în funcție de gen.
Femei care aparțin unei minorități etnice/rasiale Imigrante	Pentru acestea există o probabilitate ridicată să sufere din cauza mai multor tipuri de discriminare datorită prejudiciului și discriminării majorității sau a societății în care sunt primite, precum și datorită discriminării femeilor, în special în cadrul comunităților etnice în care prevalează rolurile tradiționale legate de gen. Femeile din aceste grupuri înregistrează de obicei rate scăzute de angajare și un nivel sporit de dependență față de ajutoarele de protecție socială. Pentru acestea există probabilitatea ridicată să lucreze fără carte de muncă sau pe posturi ocazionale cu salariu mic, de obicei în sfera serviciilor de îngrijire la domiciliu. Femeile cu studii superioare care sunt de origine străină, mai frecvent decât bărbații și majoritatea femeilor, sunt adesea angajate pe posturi sub-calificate.
Femei cu dizabilități	Femeile cu dizabilități au un oarecare dezavantaj în numeroase arii ale vieții comparativ cu bărbații cu dizabilități sau femeile sănătoase (așa-numitul „dublu dezavantaj”), în special cu privire la condițiile de angajare.

Grupuri vulnerabile de tineri	
Tineri cu abandon școlar	Abandonul școlar sporește riscul de sărăcie și de excludere socială. Ratele generale variază de la o țară la alta, însă datele indică faptul că abandonul școlar este preponderent în rândul bărbaților tineri din majoritatea statelor UE. România este cumva o excepție deoarece femeile tinere sunt mai expuse abandonului școlar decât bărbații. ²⁰
Tineri șomeri și tranziția școală-loc de muncă	Tinerii sunt în mod tipic caracterizați de o rată mai mare de șomaj și de un nivel redus de incluziune pe piața muncii. Există mai multe motive, și anume: tinerii au în mod tipic cea mai puțină experiență profesională. Tinerii care lucrează sunt mai predispuși la influența crizei economice, au mai puțină experiență în a-și căuta un loc de muncă și sunt mai atașați din punct de vedere financiar de familie.
Tinerii peste 18 ani care părăsesc instituțiile de protecție socială	Există un risc sporit de excludere socială pentru tinerii care părăsesc instituțiile de protecție socială, din cauza nivelului scăzut de pregătire și a participării reduse, șomajului, neîmplinirii profesionale, problemelor legate de sănătatea mentală, izolării sociale, lipsei unui adăpost, lipsei unei locuințe stabile, existenței unor probleme și paternitate/maternitate precoce.
Grupuri vulnerabile de persoane în vârstă	
Persoanele în vârstă și persoanele aflate în întreținere	Persoanele care nu pot duce o viață independentă acasă beneficiază de îngrijire sub numeroase forme și diferite grade de dependență, ceea ce înseamnă că marea majoritate nu se pot descurca singuri
Persoanele în vârstă cu venituri mici	Aceste persoane mai în vârstă sunt în general supuse unui risc mai mare de sărăcie, în special femeile și persoanele în vârstă.
Persoanele în vârstă cu nivel scăzut de pregătire	În perspectiva unei îmbătrâniri active, aceștia riscă să fie discriminați în special cu privire la accesul la servicii și condițiile de ocupare a forței de muncă (angajare, concediere, remunerație, sarcini de lucru, promovări, șomaj, formare, drepturi bănești suplimentare salariului, etc.)
Femeile în vârstă, aflate în oricare dintre situațiile de mai sus	Femeile în vârstă au mai multe șanse să se afle în cele mai dificile condiții deoarece, de cele mai multe ori, la tinerețe și la maturitate nu s-au orientat către un nivel de educație mediu/superior și au prestat munci neplătite.
Imigranți și minorități	
Imigranți cu nivel scăzut de pregătire și/sau fără nicio calificare	Aceștia sunt dezavantajați de o combinație de factori socio-culturali: bariere lingvistice, educație sau calificări de slab nivel, care nu sunt recunoscute, discriminare de rasă și xenofobie, precum și drepturi legale și economice limitate. Imigranții ilegali, fără documente, au o situație încă și mai precară.
Persoane cu dizabilități	
Studenții cu dizabilități	Tinerii cu dizabilități sunt deseori absolvenți ai unor nivele de studiu mai mici decât ceilalți tineri. Discriminarea poate surveni atunci când un anumit tip de dizabilitate necesită ajustări de infrastructură și/tehnice și transport adecvat cu privire la locul de învățământ
Persoane inactice, cu dizabilități	Persoanele cu dizabilități constituie un grup deosebit de vulnerabil, cu rate de ocupare scăzute ca rezultat al rezistenței la acceptarea diversității la locul de muncă și discriminării în accesarea și avansarea pe piața muncii. Există însă și multe cazuri în care persoane cu dizabilități renunță la locul de muncă deoarece nu se consideră capabile să muncească și/sau rudele nu le încurajează în această direcție.
Alte grupuri vulnerabile	Cauza discriminării și/sau a riscului de excludere socială
Delicvenți, foști condamnați Tineri și femei în situația de mai sus	Persoanele care au fost la închisoare și trebuie să se reîncadreze în societatea civilă. Factori de risc multipli legați de gen, vârstă, etnie/rasă.

²⁰ Comisia Europeană și Eurostat 2007

Intervenții specifice și nespecifice finanțate prin Instrumente Structurale

Analizele prezentate în acest capitol au descris rolul Instrumentelor Structurale în abordarea aspectelor privind egalitatea de șanse, domeniile/subiectele relevante, categoriile de grupuri dezavantajate și conceptul de abordare integratoare. Aceste elemente pot fi folosite și pentru introducerea unei distincții între intervențiile finanțate, prezentând maniera în care sunt abordate aspectele referitoare la egalitatea de șanse.

Intervențiile dedicate reprezintă domeniile majore de intervenție sau operațiuni care au un impact direct asupra aspectelor referitoare la egalitatea de șanse sau grupuri dezavantajate, deoarece acestea sunt abordate în mod explicit de obiectivele intervenției. Aceste intervenții au un impact direct asupra aspectelor care țin de egalitatea de șanse, un exemplu fiind o schemă de granturi pentru antreprenoriat în sprijinul femeilor imigrante.

Intervențiile nededicate sunt domenii majore de intervenție sau operațiuni care, prin obiectivele lor, nu abordează în mod explicit domeniile/subiecte relevante pentru egalitatea de șanse sau grupurile dezavantajate. Aceste intervenții pot aborda indirect chestiunile care țin de egalitatea de șanse sau grupurile dezavantajate prin, de exemplu, intervenții care sprijină accesul la conexiuni în bandă largă sau irelevante, de exemplu, sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor. Intervențiile nerelevante pot aborda chestiuni care țin de egalitatea de șanse și grupuri dezavantajate prin transpunerea eficientă a principiului egalității de șanse, respectiv prin modalitățile de implementare care pot favoriza accesul la finanțare al grupurilor dezavantajate (de exemplu, criteriile de selecție care acordă punctaj suplimentar proiectelor care implică grupurile vulnerabile, indicatori de monitorizare și cerințe de raportare concentrate asupra egalității de șanse).

Concluzii

ÎE 1.1 Care sunt domeniile / subiectele care vizează egalitatea de șanse relevante pentru Instrumentele Structurale?

C1. Domeniile / subiectele care vizează egalitatea de șanse relevante pentru Instrumentele Structurale sunt specifice pentru două forme principale de discriminare: **discriminarea bazată pe gen și discriminarea bazată pe alte motive decât genul, respectiv vârsta (tineri sau vârstnici), religie/credință, orientare sexuală, dizabilități, origini rasiale/etnice.**

Lista grupurilor potențial discriminate nu este exhaustivă deoarece combinarea unuia sau mai multora din aspectele de mai sus poate genera forme multiple de discriminare (de ex. femei imigrante, cu vârsta peste 18 ani care părăsesc instituțiile de protecție socială, vârstnicii și persoanele aflate în întreținere) care se confruntă cu condiții deosebit de severe.

C2. Pentru discriminarea pe bază de gen, în baza priorităților stabilite în cadrul Strategiei pentru Egalitate 2010-2015 și a Strategiei Europa 2020, domeniile/subiectele relevante pentru susținerea Instrumentelor Structurale sunt:

- ▶ **Educație și formare:** diferențele dintre genuri cu privire la dobândirea abilităților de bază, participarea femeilor la cursurile de formare și instruire profesională și la procesul de învățare pe tot parcursul vieții, diferențele dintre genuri cu privire la învățământul universitar în domeniul știință și tehnologie, diferențele dintre genuri în învățământul post-universitar;
- ▶ **Independența economică:** diferențele dintre genuri cu privire la participarea pe piața muncii, diferențe de remunerare între femei și bărbați, segregarea ocupațională (atât verticală, cât și orizontală), activitățile independente și antreprenoriatul, reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie (îngrijire de calitate pentru copii, persoane în vârstă și persoane aflate în întreținere, concediu parental etc.)
- ▶ **Sănătate, bunăstare, mediu:** accesul la servicii medicale și de îngrijire, accesul pentru anumite grupuri specifice (imigrante, femei în vârstă, minorități, etc.), aspecte specifice legate de sănătate cu privire la grupurile de femei (femei în vârstă, femei abuzate, etc.), transportul public, infrastructura de transport și socială în zonele rurale, infrastructuri sociale și securitate în zonele urbane, povara dublă a femeilor (reconcilierea vieții personale cu cea profesională, munca neplătită), „Locuri de muncă ecologice”

C3. Pentru discriminarea bazată pe alte motive decât cele de gen, domeniile/subiectele relevante identificate ținând seama de principalele inițiative finanțate prin intermediul Fondurilor Structurale Europene în

ÎE 1.1 Care sunt domeniile / subiectele care vizează egalitatea de șanse relevante pentru Instrumentele Structurale?

favoarea grupurilor dezavantajate și a recentelor publicații ale CE privind contribuția FSE sunt:

- ▶ **Educație și formare:** dobândirea abilităților de bază, participarea femeilor la cursurile de formare și instruire profesională și în procesul de învățare pe tot parcursul vieții, reducerea abandonului școlar, adaptarea și echiparea pentru facilitarea accesului, modernizarea sistemului de educație, încurajarea mobilității, participarea în sisteme de educație post-universitară
- ▶ **Ocupare:** îmbunătățirea participării pe piața muncii, productivitatea și calitatea muncii, evitarea discriminării pe piața muncii, promovarea activităților independente și a antreprenoriatului, adaptarea și echiparea pentru facilitarea accesului, crearea de locuri de muncă în domenii specifice, (economie socială), sprijin în tranziția școală-mediul profesional
- ▶ **Sănătate, bunăstare, incluziune socială:** acces la servicii medicale și de îngrijire pe grupuri specifice, aspecte specifice legate de sănătate, accesul la și furnizarea de bunuri și servicii, comunicații (în moduri alternative), transporturi, îmbătrânirea activă, accesul la și utilizarea tehnologiilor TIC, proiecte la nivel comunitar / dezvoltare urbană, obținerea unei locuințe, combaterea stereotipurilor și promovarea unei imagini pozitive, accesul la sistemul de protecție socială, participarea la viața socială/ afirmare
- ▶ **Drepturi Fundamentale:** Violența bazată pe discriminare și traficul de persoane, reprezentarea în funcții de decizie
- ▶ **Guvernanță și Capacitate Instituțională:** structură decizională dedicată, monitorizarea și conștientizarea „nediscriminării”

2.1.2. ÎE 1.2: Care este cadrul legal național relevant în domeniul egalității de șanse?

Exista o serie comprehensivă de acte legislative, dar și de alte documente (de exemplu rapoarte, strategii naționale) care legiferează și dezvoltă cadrul și măsurile de adoptat în România în ceea ce privește aplicarea principiilor nediscriminării și egalității de șanse.

Constituția României

Aceste principii sunt garantate de Constituția României și detaliate într-o serie de Ordonanțe și Hotărâri de Guvern, prezentate succint mai jos, cu accent pe preocuparea noastră de a schița elementele componente ale conceptului de „egalitate de șanse” în România, în timp ce descrierea integrală a prevederilor legale relevante în acest context, inclusiv cerințele și sancțiunile aferente, sunt prezentate în detaliu în Anexa 1.

Elementele OU reglementate în legislația României sunt definite pentru prima dată în Constituția din 2003, care se referă la „rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială” drept criterii pe baza cărora nu este permisă discriminarea deoarece cetățenii României sunt egali în fața legii și autorităților publice. Constituția se referă, de asemenea, în plus față de sex, la soți, precum și la copii, tineri și persoane cu dizabilități, fără a menționa în mod specific vârsta și dizabilitățile ca fiind temeuri/criterii pe baza cărora nu este permisă discriminarea.

Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind discriminarea

În materie de ND și EȘ, actul legislativ de bază în domeniu este reprezentat de OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, care interzice discriminarea pe baza unui set cuprinzător (dar nu exhaustiv) de criterii: rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care poate duce la discriminare. În același timp, OG 137 stabilește principalele domenii/ subiecte pentru care trebuie asigurată oportunitatea de șanse pentru toate segmentele populației din România:

- ▶ egalitatea în activitatea economică și în materie de ocupare și profesie;
- ▶ accesul la servicii publice administrative și juridice, de sănătate, la alte servicii, bunuri și facilități;
- ▶ accesul la educație;
- ▶ libera circulație, dreptul la liberă alegere a domiciliului și accesul în locurile publice;
- ▶ dreptul la demnitate personală;

OG 137 acoperă toate categoriile de grupuri/categorii discriminate sau dezavantajate/vulnerabile, precum și principalele domenii/ subiecte (educație, ocupare, sănătate, incluziune socială), astfel cum au fost identificate la nivel european și prezentate în tabelele 2+4 din capitolul precedent. De asemenea, ordonanța face referire și la serviciile publice, respectiv administrație și justiție, și la multiplele discriminări (în speță, astfel cum au fost stipulate și în Codul Civil, discriminarea bazată pe mai mult de un temei constituie circumstanță agravantă).

Ordonanța sancționează „orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități” pe motiv de apartenență la o anumită rasă, naționalitate, grup etnic, religie, categorie socială, respectiv de convingerile, de sexul sau orientarea sexuală, de vârsta sau de apartenența la o categorie defavorizată.

Acte sancționate în conformitate cu OG 137/2000:

- ▶ condiționarea participării la o activitate economică a unei persoane sau alegerea sau exercitarea liberă a unei profesii
- ▶ discriminarea unei persoane într-o relație de muncă sau protecție socială
- ▶ refuzul unei persoane fizice sau juridice de a angaja o persoană
- ▶ condiționarea ocupării unui post prin anunț sau concurs
- ▶ discriminarea angajaților de către angajatori în ceea ce privește beneficiile sociale acordate
- ▶ refuzarea acordării serviciilor publice administrative și juridice;
- ▶ refuzarea acordării de servicii publice de sănătate unei persoane sau unui grup de persoane
- ▶ refuzarea acordării accesului unei persoane sau unui grup de persoane la servicii furnizate de teatre, cinematografe, librării, muzee și expoziții

- ▶ refuzarea acordării accesului unei persoane sau unui grup de persoane la servicii furnizate de magazine, hoteluri, restaurante, baruri, discoteci sau orice alt fel de furnizori de servicii
- ▶ refuzarea acordării accesului unei persoane sau unui grup de persoane la servicii furnizate de companiile de transport public
- ▶ refuzarea acordării accesului unei persoane sau unui grup de persoane la sistemul de învățământ de stat sau privat (toate nivelurile)
- ▶ orice îngrădiri pe criterii discriminatorii în procesul de înființare și de acreditare a instituțiilor de învățământ înființate în conformitate cu cadrul legislativ în vigoare
- ▶ amenințări, constrângeri, folosirea forței sau oricăror alte mijloace de asimilare, strămutare sau colonizare de persoane, în scopul modificării compoziției etnice, rasiale sau sociale a unei zone a țării sau a unei localități (instituții publice).
- ▶ libertățile fundamentale ale persoanelor cu dizabilități.
- ▶ Conform Convenției ONU, categoria de persoane cu dizabilități îi includ pe cei care au dizabilități pe termen lung de ordin fizic, mental, intelectual sau senzorial care, atunci când se confruntă cu diverse alte bariere, pot împiedica participarea deplină și eficientă a acestora în societate, în mod egal cu toți ceilalți.

Dacă se constată existența vreunui dintre actele menționate mai sus, amenda aplicată variază între 400 RON și 4.000 RON, iar dacă discriminarea este direcționată către o persoană juridică, între 600 RON și 8.000 RON. Prevederile OG 137/2000 se aplică în mod complementar celor din Codul Penal, cele mai importante fiind prezentate în Anexa 1. Deși au legătură strânsă cu nediscriminarea, multe dintre ele nu au legătură directă cu subiectul studiului nostru deoarece se referă, în general, la acte individuale.

Alte legi în domeniul discriminării

Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 este completată și de alte acte, cu referire la principalele grupuri care se pot confrunta cu discriminarea: femei, copii, persoane cu dizabilități - Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap și Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați conține măsuri pentru promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare (și de discriminare multiplă) bazate pe criteriul de sex care se aplică în domeniul muncii, educației, sănătății, culturii și informării, politicii, participării la luarea deciziilor, furnizării și accesului la bunuri și servicii, precum și în alte domenii reglementate prin legi speciale. Dintre acestea, cele mai importante măsuri sunt:

Măsuri negative	Măsuri pozitive
<ul style="list-style-type: none"> ▶ utilizarea de practici discriminatorii în anunțarea, organizarea concursurilor sau examenelor și selecția candidaților pentru ocuparea posturilor vacante din sectorul public sau privat ▶ este interzisă orice formă de discriminare bazată pe criteriul de sex în ceea ce privește accesul femeilor și bărbaților la toate nivelurile de instruire și de formare profesională, inclusiv ucenicia la locul de muncă, la perfecționare și, în general, la educația continuă (responsabil Ministerul Educației) ▶ este interzisă orice formă de discriminare bazată pe criteriul de sex în ceea ce privește accesul femeilor și bărbaților la toate nivelurile de asistență medicală și la programele de prevenire a îmbolnăvirilor și de promovare a sănătății (responsabil Serviciul Județean de Sănătate Publică sau cel al Municipiului București) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ introducerea de dispoziții pentru interzicerea discriminărilor bazate pe criteriul de sex, de către angajați, în regulamentele de organizare și funcționare și în regulamentele interne ale unităților ▶ angajatorii sunt obligați să îi informeze permanent pe angajați, inclusiv prin afișare în locuri vizibile, asupra drepturilor pe care aceștia le au în ceea ce privește respectarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în relațiile de muncă. ▶ introducerea de clauze de interzicere a faptelor de discriminare și, respectiv, clauze privind modul de soluționare a sesizărilor/reclamațiilor formulate de persoanele prejudiciate prin asemenea fapte ▶ Ministerul Educației și Cercetării asigură, prin mijloace specifice, instruirea, pregătirea și informarea corespunzătoare a cadrelor didactice, la toate formele de învățământ, public și privat, pe tema egalității de șanse pentru femei și bărbați ▶ promovarea și susținerea participării echilibrate a femeilor și bărbaților la conducere și luarea deciziilor și adoptarea măsurilor necesare pentru asigurarea participării echilibrate a femeilor și bărbaților la conducere și luarea deciziilor

În conformitate cu cele mai recente modificări introduse prin Ordonanța de Urgență nr. 83/2012 de punere în aplicare a dispozițiilor Directivei 2010/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 iulie 2010 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă, legea se aplică atât persoanelor care desfășoară o activitate independentă, cât și soțului/soției acestora. Începând cu 2012, aceștia din urmă se bucură de aceleași drepturi ca și soții/soțiile angajaților obișnuiți, inclusiv drepturi legate de maternitate.

Există un întreg sistem instituțional pentru implementarea, controlul și monitorizarea punerii în aplicare a acestei legi, sub coordonarea Ministerului Muncii, sancțiunile stipulate de lege pentru cazurile în care sunt încălcate dispozițiile acesteia variind de la 1.500 la 15.000²¹ lei în cazul identificării de încălcări ale legii, dar pot ajunge și la dublul sumei maxime (respectiv 30.000 lei) dacă sunt constatate mai multe încălcări de către aceeași persoană și dacă sunt înregistrate în același raport semnat.

Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap prevede obligații foarte clare atât pentru instituțiile publice, cât și pentru entitățile private, precum și măsuri de asigurare a egalității de șanse pentru grupurile vulnerabile. Cele mai importante sunt menționate în:

Măsurile de asigurare a egalității de șanse prevăzute în Legea nr. 488/2006

- ▶ acces egal la orice formă de educație, indiferent de vârstă, în conformitate cu tipul, gradul de handicap și nevoile educaționale
- ▶ acces la toate instrumentele necesare pentru actul educațional specific acestora, de la servicii-suport, echipament tehnic, manuale adaptate, forme de educație adaptate (inclusiv școlarizarea la domiciliu) etc.
- ▶ acces la obținerea unei case: autoritățile publice au obligația de a lua măsuri pentru introducerea unui criteriu prioritar pentru închirierea, la etajele inferioare, a unităților locative care aparțin domeniului statului sau unităților teritoriale ale acestuia, și cu scutire de la plata chiriei
- ▶ bilete de intrare la spectacole, muzee, manifestări artistice și sportive (gratuite pentru copii sau reduceri pentru adulți)
- ▶ autoritățile administrației publice locale au obligația de a lua măsuri specifice de asigurare a transportului în comun pentru persoanele cu handicap (inclusiv prin adaptarea funcționării mijloacelor de transport existente, în limitele tehnice posibile, în conformitate cu legislația aplicabilă), transportul fiind gratuit pentru persoanele cu handicap grav.
- ▶ autoritățile publice au obligația de a emite permise de construcție doar în condițiile prevăzute de lege
- ▶ cel puțin 4% din locurile de parcare, dar minim 2, sunt rezervate pentru persoanele cu dizabilități
- ▶ corelarea sistemului de servicii de protecție a copiilor cu handicap cu sistemul de servicii de protecție a persoanelor adulte cu handicap
- ▶ dreptul la asistență socială sub formă de servicii sociale
- ▶ editurile au obligația să pună matricele electronice utilizate pentru tipărirea cărților și revistelor la dispoziția persoanelor juridice autorizate care le solicită pentru a le transforma în format accesibil persoanelor cu deficiențe de vedere sau de citire
- ▶ bibliotecile publice au obligația să înființeze secții cu cărți în formate accesibile persoanelor cu deficiențe de vedere sau de citire
- ▶ operatorii de telefonie mobilă au următoarele obligații: a) să adapteze cel puțin o cabină la o baterie de telefoane publice în conformitate cu prevederile legale în vigoare; b) să furnizeze informații despre costurile serviciilor în forme accesibile persoanelor cu handicap.
- ▶ angajații operatorilor de servicii bancare și poștale au obligația de a acorda asistență în completarea formularelor, la solicitarea persoanelor cu handicap.
- ▶ hotelurile au următoarele obligații: a) de a adapta cel puțin o cameră pentru cazarea persoanelor cu handicap care folosesc scaun cu rotile; b) să marcheze intrarea și recepția prin pavaj sau covoare tactile și să aibă o hartă tactilă a clădirii; c) să instaleze lifturi cu semne tactile.
- ▶ instituțiile și autoritățile locale și centrale, publice sau private, asigură interpreți autorizați în limbajul semnelor sau în limbajul specific persoanelor care suferă de surzenie
- ▶ autoritățile publice locale și centrale, precum și instituțiile locale și centrale, publice sau de drept privat, au obligația de a asigura servicii de documentare și informare accesibile persoanelor cu handicap vizual, auditiv sau mental.
- ▶ accesul la toate serviciile care asigură persoanelor cu abilități accesul la piața muncii și păstrarea locului de muncă.
- ▶ autoritățile publice și persoanele juridice (de stat sau private) care au minim 50 de angajați au obligația de a angaja persoane cu dizabilități într-un număr egal cu 4% din numărul total al angajaților lor - legea prevede și alternative la această obligație
- ▶ persoanele cu dizabilități pot lucra în unități autorizate protejate beneficiind de drepturi speciale

În pofida dispozițiilor Legii 448/2006, legea privind transportul public local nu conține nicio mențiune specifică la vreo infrastructură specială de care au nevoie persoanele cu dizabilități pentru a putea folosi acest serviciu.

În plus, Legea nr. 107/2006 de aprobare a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 31/2003 se referă la discriminarea pe motive de etnie sau naționalitate și prevede interzicerea organizațiilor și simbolurilor de natură

²¹ Aproximativ 350 până la 3.500 euro

fascistă, rasistă sau xenofobă și promovarea persoanelor vinovate pentru comiterea de infracțiuni împotriva păcii și umanității. Legea impune sancțiuni asupra persoanelor fizice, juridice și a instituțiilor publice care se fac vinovate de acte xenofobe, fasciste și rasiste.

Legislația referitoare la accesul la ocupare

În ceea ce privește ocuparea, Codul Muncii prevede interzicerea discriminării bazată pe criterii de sex, orientare sexuală, caracteristici genetice (terminologie folosită), vârstă, apartenență națională, rasă, culoare, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, handicap, situație sau responsabilitate familială, apartenență ori activitate sindicală, fără a se face referiri specifice și la limbă, boli cronice necontagioase, infecție cu HIV, cum sunt prevăzute în OG 137/2000.

Mai precis, Codul Muncii se referă la domeniile de participare pe piața muncii și (mai puțin, dar menționat) la acces, plata egală pentru muncă egală (menționate în special pentru cele două genuri, dar fără a se menționa plata egală pentru munca echivalentă) și se referă și la regulamentul intern impus prin Legea nr. 202/2002 care ar trebui să conțină norme privind conformitatea cu principiul nediscriminării și eliminarea oricărei forme de încălcare a demnității. Angajații trebuie să fie informați cu privire la acest regulament intern, iar Inspekția Muncii trebuie să verifice existența acestuia. Există dovezi că acest lucru nu se întâmplă, probabil din cauză că Legea nu prevede nicio sancțiune în cazul în care nu este întocmit regulamentul în cauză.

Legislația referitoare la accesul la educație

Legea educației naționale prevede că toată lumea beneficiază, fără niciun fel de discriminare, de toate oportunitățile de învățare (de stat) și specifică și copiii care se află în situații speciale: copiii/tineri proveniți din medii socio-economice defavorizate, din familii monoparentale, dezmembrate sau în care părinții au probleme de sănătate, copiii/tineri cu cerințe educaționale speciale și alții asemenea. Sunt menționați în mod special studenții cu dizabilități și li se garantează accesul la studii universitare/post-universitare.

Legislația referitoare la accesul la serviciile publice

După cum este prevăzut în OG 137/2000, o serie de legi care se referă la diverse servicii publice interzic discriminarea în ceea ce privește accesul la servicii publice administrative și juridice, de sănătate, la alte servicii, bunuri și facilități.

Legea 292/2011 a asistenței sociale interzice discriminarea în ceea ce privește accesul la toate serviciile sociale oferite de guvernul de stat în temeiul dispozițiilor OG 137/2002 și deschide calea pentru acțiuni pozitive de realizat de către antreprenori, deoarece la art. 9 (8) stipulează că: „angajatorii care angajează persoane ce beneficiază de asistență socială vor beneficia, conform prevederilor legale, de facilități fiscale sau de altă natură.” Facilitățile acordate în practică sunt reglementate de Codul Fiscal și alte documente legale (inclusiv Legea 76/2002) și sunt oferite pentru absolvenți, persoane cu dizabilități, părinți singuri, persoane cu vârsta peste 45 de ani, persoane care pot ieși la pensie în intervalul de 3 ani.

În timpul discuțiilor grupului de experți s-a subliniat faptul că trebuie adăugate și „sărăcia” și „incluziunea socială” la cadrul pentru egalitatea de șanse elaborat în cadrul prezentului proiect de evaluare. Prin sfera sa de cuprindere, Legea 292/2011 abordează în mod special aceste două aspecte și, în acest context, art. 53 (1) din această lege este ilustrativ: „Măsurile de prevenire și combatere a sărăciei și riscului de excluziune socială se înscriu în cadrul general de acțiuni multidimensionale ale procesului de incluziune socială prin care se asigură oportunitățile și resursele necesare pentru participarea persoanelor vulnerabile în mod deplin la viața economică, socială și culturală a societății, precum și la procesul de luare a deciziilor care privesc viața și accesul lor la drepturile fundamentale.”

În plus față de facilitățile pe care le acordă angajatorilor în cazul în care angajează persoane din cele 5 categorii menționate anterior, Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă exclude orice fel de criterii cum ar fi politice, de naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex și vârstă, fără a include, însă, criteriile privind orientarea sexuală și dizabilitățile.

În ceea ce privește serviciile medicale, Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății și Ordonanța de Urgență nr. 162/2008 privind transferul ansamblului de atribuții și competențe exercitate de Ministerul Sănătății Publice către autoritățile administrației publice locale garantează accesul doar la prim-ajutor calificat și asistență medicală de urgență, fără discriminare bazată pe, dar fără a se limita la, venituri, sex, vârstă, etnie, religie, cetățenie sau apartenență politică, indiferent dacă pacientul are sau nu calitatea de asigurat medical”. De asemenea, legea menționează că deciziile medicale sunt luate într-o manieră nediscriminatorie și face referire în

mod specific la dentiști și asistente, moașe, care ar trebui să se comporte ca atare. Cu toate acestea, nu se prevede niciun fel de sancțiune pentru cazurile în care aceste dispoziții nu sunt respectate.

Dreptul penal

În Codul Penal român, discriminarea pe temeiurile (inclusiv „avere”) prevăzute de OG 137/2002 constituie circumstanțe agravante. Alte legi specifice interzic discriminarea pe orice motiv în sectorul audio-vizual și în competițiile sportive și jocuri.

Programe și strategii naționale

Legislația care guvernează nediscriminarea și egalitatea de șanse în România este completată de o serie de strategii și programe naționale de natură orizontală (Strategia Națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2007-2013, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, precum și Programul Național de Reformă 2011-2013) sau concentrate pe grupuri specifice (de exemplu Strategia Guvernului României de Incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020).

Strategia Națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2007-2013, deși are ambiții și obiective vaste (practic destinate soluționării tuturor aspectelor reglementate prin OG 137/20002), nu pare să fie implementat în vreun mod specific, iar acest lucru este valabil și pentru strategia pentru populația romă. POS DRU pare să fie principalul instrument pentru asigurarea promovării egalității de șanse în sensul completării cu acțiuni pozitive a „abordării negative”²² a legislației - care interzice discriminarea. Acest lucru este realizat prin stimularea accesului egal al grupurilor vulnerabile la diverse servicii care ar putea însemna, pentru unii dintre beneficiarii finali, accesul pe piața muncii, cu toate efectele pozitive în ceea ce privește bunăstarea și reducerea sărăciei²³.

Participanții la focus-grup au identificat o serie de lacune în legislația care se referă la nediscriminare și egalitatea de șanse, dar acestea sunt minore comparativ cu aria de acoperire:

- ▶ sarcina probei - legislația românească nu prevede ca „discriminantul” să facă dovada că nu a discriminat dacă refuză să pună la dispoziție dovezile discriminării
- ▶ sancționarea comiterii unui act discriminatoriu nu mai este posibilă mai târziu de 6 luni de la comiterea actului
- ▶ Codul Muncii nu abordează problema discriminării între angajați (deși reglementează discriminarea angajaților de către angajator)²⁴
- ▶ lipsa unor mecanisme obligatorii pentru rezolvarea reclamațiilor de discriminare în cadrul organizațiilor
- ▶ accesul la servicii medicale pentru persoanele afectate de HIV nu este prevăzut în Legea Sănătății
- ▶ violența domestică nu subliniază componenta de „discriminare pe bază de gen”
- ▶ segregarea educațională bazată pe etnie nu este abordată în mod specific în OG 137/2000.

²² Conform teoriei drepturilor pozitive și negative, un drept negativ este un drept care nu trebuie să facă obiectul unei acțiuni a unei alte persoane sau grup - un guvern, de exemplu - de obicei sub forma unui abuz sau coerciții. Un drept pozitiv este un drept care urmează să facă obiectul unei acțiuni a unei alte persoane sau grup.

Prin „abordare negativă” ne referim la formularea unui act legislativ sau a unui articol din vreun astfel de document sub forma de „interzicere” a anumitor acțiuni cu efecte negative - în cazul nostru, interzicerea discriminării.

„Abordarea pozitivă” se referă la formularea unui act legislativ sau a vreunui articol dintr-un astfel de document sub forma „aplicării/implementării” unei acțiuni cu efecte pozitive - în cazul nostru, promovarea egalității de șanse / întreprinderea de acțiuni care să permită ca orice persoană (indiferent de gen, origine, clasă socială etc.) să aibă aceleași oportunități (de ex, clădirile facultăților să aibă infrastructura necesară pentru ca persoanele cu dizabilități să aibă aceleași oportunități de studiu ca orice altă persoană).

²³ După cum s-a specificat în Programul Național de Reformă (2011-2013), POS are contribuția sa în acest sens și în ceea ce privește infrastructura socială.

²⁴ Reglementată pentru egalitatea de gen de Legea nr. 202/2002

ÎE 1.2: Care este cadrul legal național relevant în domeniul egalității de șanse?

- C4.** Cadrul legal național relevant are la bază Constituția României, care afirmă principiul nediscriminării pe bază de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.
- C5.** Actul legislativ de bază în domeniu este reprezentat de OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, care acoperă toate categoriile de grupuri dezavantajate și principalele domenii/subiecte identificate în Cadrul european pentru egalitatea de șanse.
- C6.** OG nr. 137/2000 este completată cu alte acte legislative din legislația națională (Legea nr. 202/2002, Legea nr. 448/2006, Legea nr. 272/2004, Legea nr. 107/2006) care abordează principalele categorii de grupuri dezavantajate cum ar fi femeile, copiii, persoanele cu dizabilități, minoritățile etnice. Legislația sectorială privind ocuparea, educația, accesul la serviciile publice interzic, de asemenea, orice formă de discriminare.
- C7.** Există strategii și programe naționale care abordează problematica nediscriminării și egalității de șanse (Strategia Națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2007-2013, Programul Național de Reformă 2011-2013) sau care se concentrează pe grupuri specifice (Strategia Guvernului României de Incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020), dar principalele instrumente existente par să fie POS Dezvoltarea Resurselor Umane, completând cu acțiuni pozitive „abordarea negativă” - care interzice discriminarea.
- C8.** Există lacune minore în legislația care se referă la nediscriminare și egalitatea de șanse, referitoare, printre altele, la chestiunea discriminării între angajați (Codul Muncii), accesul la servicii medicale pentru persoanele afectate de HIV (Legea Sănătății), componenta de „discriminare pe bază de gen” din violența domestică, segregarea educațională bazată pe etnie (OG 137/2000).

2.1.3. ÎE 1.3 Există reglementări sau politici europene care privesc egalitatea de șanse care nu au fost transpuse în legislația națională?

Trebuie să împărtășim concluziile grupului de experți și să concluzionăm că, ținând seama de cele două seturi de analize de mai sus, cadrul legislativ românesc referitor la nediscriminare și egalitate de șanse este în mare măsură în linie cu cel european, așa cum ar fi trebuit să fie pentru ca România să poată deveni stat membru UE.

În general, legislația din România pare mai „puternică” în ceea ce privește „acțiunea negativă”, interzicând astfel toate tipurile de discriminare, în toate domeniile, însă se fac prea puține demersuri în termeni de acțiuni pozitive pentru promovarea accesului egal pentru toți. POS DRU, dar și POR, astfel cum sunt prezentate de Programul Național de Reformă 2011-2013, par să reprezinte cadre pentru acțiuni concrete pentru anumite categorii specifice, în timp ce alte strategii naționale rămân la nivel de simple declarații.

În tabelul de mai jos analizăm diferențele dintre cadrul european și cel românesc - cele câteva diferențe identificate se referă mai mult la lipsa specificității legislației ca rezultat al abordării negative menționate mai sus sau ca rezultat al „noutății” conceptului neadoptat, încă, în România (povara dublă a femeilor (reconcilierea vieții profesionale cu cea personală, muncă neplătită) și „locuri de muncă ecologice”).

Tabelul 6: Domenii/ subiecte relevante pentru egalitatea de gen la nivelul UE și în România

Domenii/ subiecte la nivel UE		Domenii/ subiecte de acoperire la nivel NAȚIONAL
Educație și formare		
Diferențele dintre genuri cu privire la dobândirea abilităților de bază	✓	Da, în special în Legea Educației Naționale și Legea 202/2002, dar și în OG 137/2000
Participarea femeilor la cursurile de formare și instruire profesională	✓	Da, în special în Legea Educației Naționale și Legea 202/2002, dar și în OG 137/2000
Participarea femeilor în cadrul procesului de învățare pe tot parcursul vieții	✓	Da, în special în Legea Educației Naționale și Legea 202/2002
Diferențele dintre genuri cu privire la învățământul universitar în domeniul Științei și Tehnologiei	✓	Da, în special în Legea Educației Naționale și Legea 202/2002
Diferențele dintre genuri în învățământul post-universitar	✓	Da, în special în Legea Educației Naționale și Legea 202/2002
Independența economică		
Diferențele dintre genuri cu privire la participarea pe piața muncii	✓	Da, în special în Legea 202/2002, dar și în OG 137/2000 și în Codul Muncii
Diferențele dintre genuri din perspectiva remunerațiilor	✓	Da, în special în Legea 202/2002, dar și în Codul Muncii – cel din urmă conține referiri doar la plata egală pentru muncă egală, dar fără a se menționa plata egală pentru muncă echivalentă.
Segregarea ocupațională (atât verticală /orizontală)	✓	Da, în Legea 202/2002, dar și în Codul Muncii
Activități independente și antreprenariat	✓	Da, în Legea 202/2002, astfel cum a fost modificată prin Ordonanța de Urgență nr. 83/2012 ²⁵
Reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie (îngrijire calitativă pentru copii, persoane în vârstă și persoane aflate în întreținere, concediu parental, etc.)	✗	Limitat, în strategii și programe, nu în legislație
Sănătate, bunăstare, mediu		

²⁵ Pentru implementarea Directivei 2010/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 iulie 2010 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei 86/613/CEE a Consiliului.

Accesul la servicii medicale și de îngrijire	✓	Da, accesul este acordat prin diverse legi, femeile însărcinate fiind menționate în mod special în PNA 2011-2013
Accesul per grupuri specifice (imigrante, femei în vârstă, minorități etc.)	✗	Nu în mod specific, prin garantarea accesului pentru toți
Aspecte specifice legate de sănătate cu privire la grupurile de femei (femei în vârstă, femei abuzate, etc.)	✗	Nu în mod specific, prin garantarea accesului pentru toți, programele și strategiile existente se adaugă legislației generale
Transportul public	✓	Da
Infrastructura de transport și socială în zonele rurale	✗	Nu se menționează în mod specific pentru zonele rurale, dar garantată pentru toate femeile, în întreaga Românie. Programele încearcă să intervină în zonele mai vulnerabile, inclusiv în cele rurale.
Infrastructuri sociale și securitate în zonele urbane	✓	Da
Povara dublă a femeilor (reconcilierea vieții personale cu cea profesională, munca neplătită)	✗	Limitat, în strategii și programe, nu în legislație
„Locuri de muncă ecologice”	✗	Nu

În ceea ce privește grupurile discriminate pe alte motive decât de gen și lista domeniilor / subiectelor relevante identificate la ÎE 1.1, în tabelul 6 de mai jos am marcat cu „albastru” tematicile acoperite pentru un anumit grup vulnerabil din România, marcând în celula respectivă un „X” care reprezintă acoperirea tematicii respective în Cadrul European pentru a putea efectua comparația între nivelul național și cel european.

Per total, vârstnicii par a fi asimilați în sistemul social și nu integrați, dacă este posibil, pe piața muncii sau implicați în vreun fel. În același timp, unele domenii (productivitatea și calitatea muncii, promovarea managementului diversității, reprezentarea în funcții de decizie, participarea la viața socială/ afirmare, combaterea stereotipurilor și promovarea unei imagini pozitive (ONG-urile depun eforturi semnificative în acest sens), conștientizarea nediscriminării) sunt mai puțin prezente în contextul românesc, arătând de fapt, ceea ce au afirmat și membrii grupului de experți, că legislația României, deși foarte cuprinzătoare, este implementată într-o măsură limitată.

Cu toate acestea, prin comparație cu cadrul european, legislația românească face referiri specifice la accesul egal la servicii administrative și juridice.

Tabelul 7: Acoperirea națională a cadrului UE în ceea ce privește grupurile dezavantajate, altele decât femeile

DOMENII/ SUBIECTE	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ ORIGINE ETNICĂ
	TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Educație și formare						
Dobândirea abilităților de bază					X	X
Participarea la formare și instruire profesională	X	X			X	X
Participarea la învățarea pe tot parcursul vieții		X			X	X
Reducerea abandonului școlar	X				X	X
Adaptare și dotare pentru facilitarea accesului		X			X	X
Modernizarea sistemului educațional	X				X	X
Încurajarea mobilității	X				X	X
Participarea la învățământul post-universitar	X				X	X
Ocupare						
O mai bună participare pe piața muncii		X	X		X	X
Productivitate și calitatea muncii		X			X	
Evitarea discriminării pe piața muncii (acces și promovare)		X	X	X	X	X
Promovarea managementului diversității			X	X	X	X
Promovarea activităților independente și antreprenoriatului	X	X	X	X	X	X
Adaptare și dotare pentru facilitarea accesului		X			X	
Crearea de locuri de muncă într-un anumit sector (economie socială)		X			X	
Srijin pentru tranziția de la școală–locul de muncă	X					
Sănătate, bunăstare, incluziune socială						
Accesul la serviciile medicale pentru anumite grupuri specifice (numai la primul ajutor dacă nu este asigurat medical)	X	X	X	X	X	X
Aspecte specifice legate de sănătate	X	X	X	X	X	
Accesul la și furnizarea de bunuri și servicii	X	X	X	X	X	X
Comunicare (în moduri alternative)		X			X	X
Transport		X			X	
Îmbătrânirea activă		X				
Accesul la utilizarea tehnologiilor TIC	X	X			X	X
Proiecte la nivel comunitar / dezvoltare urbană	X	X	X		X	X
Locuințe			X	X	X	X
Combaterea stereotipurilor și promovarea unei imagini pozitive (ONG-uri)		X	X	X	X	X
Accesul la sistemul de protecție socială	X	X			X	X
Participarea la viața socială/ afirmare		X	X	X	X	X
Drepturi Fundamentale						
Violența bazată pe discriminare și traficul de persoane		X	X	X	X	X
Reprezentarea în funcții de decizie	X	X	X	X	X	X
Guvernanță și Capacitate Instituțională						
Structură decizională dedicată	X	X			X	X
Monitorizarea și conștientizarea „nediscriminării”	X	X	X	X	X	X

Cadrul românesc conține referiri la cazuri de discriminare multiplă și la grupurile aflate în situații de risc de discriminare ca rezultat al apartenenței acestora la mai multe categorii. Majoritatea acestora sunt tratate în măsurile destinate reducerii sărăciei și riscurilor de sărăcie prin acces la sistemul de asistență socială și mai mult în strategii și programe decât în legislație.

Tabelul 8: Lista altor grupuri dezavantajate / discriminări multiple la nivel UE și în România

Grupuri vulnerabile	Cadrul românesc	
Grupuri vulnerabile de femei		
Mame, unic întreținător al familiei monoparentale	✓	Da (părinte singur)
Mame foarte tinere	✗	Nu
Mame afectate de HIV	✓	Da, inclusiv OG 137/2000
Șomere pe termen lung	✓	Da
Femei care aparțin unei minorități etnice/rasiale	✓	Da
Imigrante	✗	Limitat
Femei cu dizabilități	✓	Da, în Legea 202/2002
Grupuri vulnerabile de tineri		
Tineri cu abandon școlar	✓	Da (inclusiv POS DRU)
Tineri șomeri și tranziția școală-loc de muncă	✓	Da, inclusiv facilități fiscale dacă sunt angajați
Tinerii peste 18 ani care părăsesc instituțiile de protecție socială	✓	Da
Grupuri vulnerabile de persoane în vârstă		
Persoanele în vârstă și persoanele aflate în întreținere	✓	Da, parte a măsurilor de reducere a sărăciei și a sistemului social
Persoanele în vârstă cu venituri mici	✓	Da, parte a măsurilor de reducere a sărăciei și a sistemului social
Persoanele în vârstă cu nivel scăzut de pregătire	✓	Da, parte a măsurilor de reducere a sărăciei și a sistemului social
Femeile în vârstă, aflate în oricare dintre situațiile de mai sus	✓	Da, parte a măsurilor de reducere a sărăciei și a sistemului social
Imigranți și minorități		
Imigranți cu nivel scăzut de pregătire și/sau fără nicio calificare	✓	Da
Persoane cu dizabilități		
Studentii cu dizabilități	✓	Da, menționați atât în Legea Educației Naționale, cât și în Legea 448/2006
Persoane inactive, cu dizabilități	✓	Da, Legea 448/2006
Alte grupuri vulnerabile		
Delicvenți, foști condamnați	✓	Da
Tineri și femei aflați în situația de mai sus	✓	Da

Concluzii

ÎE 1.3 Există reglementări sau politici europene care privesc egalitatea de șanse care nu au fost transpuse în legislația națională?

C9. Cadrul legislativ românesc din domeniul nediscriminării și egalității de șanse îl respectă în mare măsură pe cel european după cum i s-a cerut României pentru a deveni stat membru UE. În general, legislația din România pare mai „fermă” în ceea ce privește „acțiunile negative”, interzicând astfel toate tipurile de discriminare, în toate domeniile, însă mai puțin fermă în ceea ce privește acțiunile pozitive, care să promoveze într-adevăr accesul egal pentru toți.

C1. Pentru discriminarea bazată de gen: există unele diferențe între cadrul legislativ național și cel european, mai mult legat de lipsa specificității legislației ca rezultat al abordării negative menționate mai sus sau ca rezultat al „noutății” conceptului.

Domeniile neacoperite relevante pentru Instrumentele Structurale sunt: reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie, accesul la sănătate, bunăstare, mediu ținând seama de multiplele forme de discriminare cu care se confruntă femeile și aspectele specifice legate de sănătate, infrastructura de transport și socială în zonele rurale, locuri de muncă ecologice.

C2. Pentru discriminarea pe alte motive decât de gen, vârstnicii par a fi asimilați în sistemul social și nu integrați, dacă este posibil, pe piața muncii sau implicați în vreun fel.

Domeniile neacoperite relevante pentru Instrumentele Structurale sunt: productivitatea și calitatea muncii, promovarea managementului diversității, reprezentarea în funcții de decizie, participarea la viața socială/ afirmare, combaterea stereotipurilor și promovarea unei imagini pozitive, conștientizarea nediscriminării, arătând că legislația României, deși foarte cuprinzătoare, este implementată într-o măsură limitată.

C10. Cazurile de discriminare multiplă și cele ale grupurilor aflate în situații de risc de discriminare ca rezultat al apartenenței acestora la mai multe categorii nu sunt cuprinse în cadrul românesc. Majoritatea acestora sunt tratate în măsurile destinate reducerii sărăciei și riscurilor de sărăcie prin acces la sistemul de asistență socială și mai mult în strategii și programe decât în legislație.

C11. Cu toate acestea, prin comparație cu cadrul european, legislația românească face referiri specifice la accesul egal la servicii administrative și juridice.

2.2. Întrebarea de evaluare nr. 2

ÎE 2.1 Cum au fost transpuse prevederile europene și naționale în diversele etape ale programelor aferente politicii de coeziune, co-finanțate prin FSE, FEDR și Fondul de Coeziune în România?

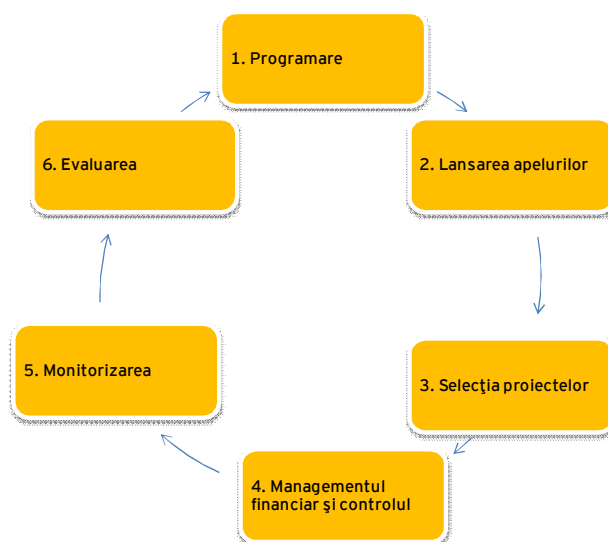
ÎE 2.2 Ce alte subiecte care privesc egalitatea de șanse au fost promovate / integrate în diferite PO?

ÎE 2.3 Poti fi identificate cazuri de bune practici în promovarea/integrarea subiectelor care privesc egalitatea de șanse în cadrul aferent Instrumentelor Structurale?

2.2.1. ÎE 2.1: Cum au fost transpuse prevederile europene și naționale în diversele etape ale programelor aferente politicii de coeziune, co-finanțate prin FSE, FEDR și Fondul de Coeziune în România?

Integrarea principiului egalității de șanse, așa cum este definită în Întrebarea de evaluare nr. 1, a fost evaluată pe parcursul celor 7 etape principale ale Programelor Operaționale din România care se înscriu în Obiectivul de Convergență.

Figura 4: Etapele principale ale Programului

Pentru fiecare Program și fiecare etapă, tratamentul principiului Egalității de șanse a fost evaluat cu ajutorul unui set de criterii definite pe parcursul proiectului de evaluare, care descriu bunele practici și practicile necorespunzătoare din etapa respectivă. Criteriile pentru bunele practici / practicile necorespunzătoare (30 în total) sunt în general simetrice, iar absența unei bune practici este reprezentată în acest proiect ca o practică necorespunzătoare. Cu toate acestea, în unele cazuri trebuie interpretate ca arie ce trebuie îmbunătățită pentru integrarea în continuare a implementării principiului egalității de șanse.

Tabelul de mai jos prezintă o imagine de ansamblu a tratamentului principiului EȘ pentru fiecare program și etapă a ciclului de viață al Programului. Dacă un Program îndeplinește un criteriu de bune practici, celula respectivă este marcată cu un „X” verde, iar dacă respectivul criteriu nu este îndeplinit, celula este marcată cu un „X” roșu, care indică prezența unei practici necorespunzătoare.

Tabelul 9: Prezentare generală a principiului EȘ pentru fiecare PO și etapă a programului

ETAPĂ	CRITERII DE BUNE PRACTICI	POR	POS CCE	POS MEDIU	POS T	PO AT	POS DRU	PO DCA
FAZA 1: PROGRAMAREA INSTRUMENTELOR STRUCTURALE								
1. Începutul programării	1.1. În faza inițială a programării, analiza informațiilor disponibile cu privire la EȘ, identificarea datelor lipsă, informarea autorităților responsabile cu privire la îmbunătățirea disponibilității informațiilor.	X	X	X	X	X	X	X
2. Programul Operațional - Analiza de context	2.1. „Analiza de context” PO include o secțiune dedicată, care conține o analiză a contextului specific al programului, cu privire la EȘ, inclusiv 1) Aspecte relevante legate de egalitatea de șanse; 2) Diferențe de gen și alte probleme relevante legate de discriminare	X	X	X	X	X	X	X
3. Programul Operațional - Elaborarea strategiei	3.1. „Analiza socio-economică” a PO include o secțiune dedicată problemelor de EȘ relevante pentru program și modalitățile de abordare / eliminare a acestora în cadrul programului.	X	X	X	X	X	X	X
	3.2. Stabilirea priorității aspectelor și identificarea în consecință a axelor prioritare / domeniilor majore de intervenție / măsurilor care trebuie luate pentru aplicarea principiului egalității de șanse au fost luate pe baza analizei socio-economice.	X	X	X	X	X	X	X
4. Programul operațional - Indicatori	4.1. Obiectivele PO în materie de aplicare a principiului egalității de șanse sunt reflectate corespunzător de indicatorii de rezultat și de impact, precum și de țintele respective.	X	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	X	n.a.
5. Programul Operațional - definirea intervențiilor	5.1. Existența unor intervenții specifice sau a unor acțiuni pozitive	X	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	X	n.a.
	5.2. Acțiuni de integrare cu impact pozitiv asupra egalității de șanse.	X	X	X	X	X	X	X
FAZA 2: APELURILE DE PROPUNERI DE PROIECTE								
1. Apeluri de propuneri de proiecte - Pregătire	1.1. A implicat expertiza specifică pentru pregătirea Ghidului Solicitantului, în vederea obținerii unui impact pozitiv (direct sau indirect) în materie de egalitate de șanse și / sau de prevenire a oricăror forme de discriminare	X	X	X	X	X	X	X
2. Ghidul Solicitantului - explicații despre principiul EȘ	2.1. Ghidul conține formularea clară a conceptului și a terminologiei egalității de șanse și a nediscriminării, legate de abordarea acestor probleme în PO	X	X	X	X	X	X	X
3. Formular de cerere de finanțare - cuprins	3.1. În cererea de finanțare, solicitantul i se cere să facă dovada înțelegerii și luării în considerare a problemei egalității de șanse	X	X	X	X	X	X	X
4. Formular de cerere de finanțare - Cerințe de monitorizare	4.1. CF specifică în mod clar că solicitanții selectați vor fi incluși în sistemul de monitorizare legat de egalitatea de șanse, iar în acest caz vor avea obligația de a furniza o serie de informații calitative / cantitative	X	X	X	X	X	X	X
5. Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte - informare și publicitate	5.1. Activitățile de informare și publicitate legate de apelurile de propuneri de proiecte acoperă problemele egalității de șanse și nediscriminării, pentru a ridica nivelul de conștientizare în materie de EȘ în rândul potențialilor beneficiari.	X	X	X	X	X	X	X
	5.2. Utilizarea de exemple de bune practici (pagini Web, fluturași etc.) în cadrul activităților de informare și publicitate	X	X	X	X	X	X	X
6. Mecanismul de depunere	6.1. Se iau în considerare barierele în calea procesului de depunere a cererilor de finanțare de către reprezentanții anumitor grupuri vulnerabile.	X	X	X	n.a.	n.a.	X	X
7. Lansarea apelurilor - generarea proiectelor	7.1. Puneți la dispoziția beneficiarilor expertiza specifică necesară pentru pregătirea / optimizarea propunerilor de proiecte, din punct de vedere al EȘ.	X	X	X	X	X	X	X
FAZA 3: SELECȚIA PROIECTELOR								
1. Criterii de eligibilitate	1.1. Respectarea cerințelor legale este considerată criteriu de eligibilitate	X	X	X	X	X	X	X
2. Criterii de evaluare și de selecție	2.1. Criteriile de evaluare și de selecție / stabilire a priorității menite să încurajeze participarea la proiect a femeilor și / sau a altor grupuri vulnerabile din cadrul proiectului: punctaj suplimentar semnificativ pentru proiectele care integrează în mod evident principiul egalității de șanse.	X	X	X	X	n.a.	X	X
3. Instrumente / sesiuni de formare pentru evaluatorii de proiecte	3.1. Disponibilitatea unor ghiduri clare pentru evaluatorii cererilor de finanțare, în vederea evaluării tratamentului legat de aplicarea principiului egalității de șanse în proiectul propus;	X	X	X	X	n.a.	X	X
	3.2. Sesiuni de formare asigurate evaluatorilor cererilor de finanțare pentru evaluarea tratamentului legat de aplicarea principiului egalității de șanse în proiectul propus;	X	X	X	X	n.a.	X	X
	3.3. Existența și implementarea calibrării procesului de evaluare a cererilor de finanțare, cu alte cuvinte pentru asigurarea unei abordări comune de către evaluatorii privind modul de atribuire	X	X	X	X	n.a.	X	X

ETAPĂ	CRITERII DE BUNE PRACTICI	POR	POS CCE	POS MEDIU	POS T	PO AT	POS DRU	PO DCA
	a punctajelor legate de EȘ.							
4. Contractarea evaluatorilor de proiecte	4.1. Selecția unor evaluatori ai cererilor de finanțare cu experiență specifică în materie de egalitate de șanse	X	X	X	X	n.a.	X	X
	4.2. Inserarea unor prevederi legate de egalitatea de șanse în contractul de servicii de asistență pentru evaluarea cererilor de finanțare, ca rezultat al specificațiilor din caietul de sarcini respectiv	X	X	X	X	n.a.	X	X
FAZA 4: MANAGEMENT FINANCIAR ȘI CONTROL								
1. Alocarea financiară	1.1. Indicații explicite privind cota de finanțare alocată acțiunilor cu impact pozitiv în ceea ce privește egalitatea de șanse, separarea genurilor și alte probleme de discriminare, specificate din punct de vedere al acțiunilor dedicate / pozitive	X	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	X	n.a.
2. Structuri	2.1. Existența unor structuri sau mecanisme dedicate la nivel de Program, legate de principiul egalității de șanse							
	- <i>Consilier pe probleme de Egalitate de șanse</i>	X	X	X	X	X	X	X
	- <i>Participarea la Comitete de Monitorizare</i>	X	X	X	X	X	X	X
FAZA 5: MONITORIZAREA								
1. Sistem de indicatori	1.1. Existența în cadrul sistemului de indicatori ai programului a unor indicatori de context necesari pentru analiza și monitorizarea acestuia	X	X	X	X	X	X	X
	1.2. Existența unor indicatori de program necesari pentru monitorizarea performanțelor programului în materie de implementare a principiului egalității de șanse	X	X	X	X	X	X	X
	1.3. Existența unor indicatori de proiect necesari pentru monitorizarea performanțelor proiectului în materie de implementare a principiului egalității de șanse	X	X	X	X	X	X	X
	1.4. Consistența indicatorilor de egalitate la nivel de proiect cu cei la nivel de program, astfel încât să fie colectate datele necesare pentru monitorizare la nivel de program.	X	X	X	X	X	X	X
2. Cerințe de raportare	2.1. Calitatea informațiilor referitoare la aplicarea principiului „egalității de șanse” prezentat în RAI	X	X	X	X	X	X	X
	2.2. Existența unor cerințe suplimentare de raportare referitoare la egalitatea de șanse (EȘ) la nivel de Program, altele decât cele din Rapoartele Anuale de Implementare.	X	X	X	X	X	X	X
3. Manuale de implementare	3.1. Existența în cadrul instrumentelor utilizate pentru sprijinirea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor a unui set complet de informații referitoare la promovarea / implementarea principiului egalității de șanse la nivel de proiect.	X	X	X	X	X	X	X
FAZA 6: EVALUAREA								
1. Planificarea evaluărilor	1.1. Planurile Multianuale / Anuale de Evaluare prevăd sau includ aspectele privind egalitatea de șanse sau sunt dedicate acestora.	X	X	X	X	X	X	X
2. Evaluări efectuate	2.1. Se efectuează evaluări tematice cu privire la egalitatea de șanse sau evaluări generale care acoperă problematica egalității de șanse.	X	X	X	X	X	X	X
FAZA 7: PRINCIPIUL PARTENERIATULUI								
1. Parteneriatul cu actorii implicați relevanți pentru EȘ	1.1. Implicarea unor reprezentanți ai grupurilor vulnerabile în toate etapele ciclului de management și implementare a programului.	X	X	X	X	X	X	X

X Îndeplinirea criteriilor de bune practici

X Îndeplinirea criteriilor de practici necorespunzătoare (neîndeplinirea criteriilor de bune practici)

n.a. Criteriile nu sunt aplicabile.

Mai jos sunt prezentate constatările detaliate pe etape ale Programului Operațional și ale programului:

Programul Operațional Regional

În general, prevederile Programului Operațional Regional referitoare la principiul EȘ sunt în mare măsură în concordanță atât cu legislația națională, cât și cu prevederile Strategiei Europa 2020. În acest sens, POR *definește* EȘ într-un mod relativ complet, făcând distincție între nediscriminare și egalitatea de gen. În acest sens, POR se referă specific la Strategia națională pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați și la 6 motive principale (și anume sexul, originea rasială sau etnică, religia, vârsta, dizabilitățile și orientarea sexuală) din cele 14 prevăzute în OUG 137/2000²⁶) care pot duce la discriminare și care trebuie luate în considerare de logica de intervenție și de sistemul de management ale programului.

În continuare, POR menționează în mod special anumite grupuri vulnerabile social (romii, persoanele cu dizabilități și tinerii șomeri) asupra cărora ar avea impact intervențiile²⁷. Descrierea la nivelul DMI relevantă pentru principiul EȘ este în majoritatea cazurilor completă și susținută de legislația națională în vigoare (referitoare la sănătate, educație, acces la sistemul de asistență socială etc.). Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități este de asemenea menționată în mod special, inclusiv în cadrul AP 5, care finanțează intervențiile pentru turism.

DCI al POR detaliază suplimentar pentru fiecare DMI grupurile vulnerabile beneficiare atât ale intervențiilor specifice, cât și ale celor nespecifice: DMI 1.1 se referă la efectele intervenției sale asupra ameliorării incluziunii sociale în ansamblu; DMI 1.2 a urmărit diminuarea izolării anumitor comunități, creșterea mobilității și implicit accesul pe piața muncii al populației din zonele respective, în special a grupurilor vulnerabile; DMI 3.1 și 3.3 contribuie la îmbunătățirea accesului egal la serviciile medicale și ameliorează accesul la aceste servicii al persoanelor cu dizabilități, asigurând integrarea infrastructurii necesare în proiectele finanțate; DMI 3.2 și 3.4 sunt concepute pentru a contribui la îmbunătățirea accesului egal la servicii de educație și asistență socială, de asemenea cu accent pe infrastructura pentru persoanele cu dizabilități. DMI 4.3 intenționează să contribuie la creșterea numărului de întreprinzători de sex feminin și la proiectele în cadrul DMI-urilor 5.1, 5.2 și 5.3 referitoare la infrastructura pentru turism și la servicii, care trebuie, la rândul lor, să respecte legislația națională în vigoare referitoare la infrastructura pentru persoanele cu dizabilități. DMI 6.1 și 6.2 în cadrul priorității Asistență Tehnică sunt concepute să contribuie la aplicarea principiului EȘ, fără ca DCI să ofere detalii suplimentare în această privință.

► *Etapa inițială a programării*

Deși POR demonstrează un anumit grad de conștientizare a elementelor, importanței și posibilelor efecte asupra diferitelor grupuri vulnerabile cu ajutorul intervențiilor sale, la începutul elaborării programului nu s-a efectuat nicio analiză a disponibilității datelor referitoare la EȘ. Ca urmare, datele lipsă nu au fost identificate și AM a POR nu a informat autoritățile responsabile cu colectarea acestor date, ca acestea să ia măsurile necesare pentru îmbunătățirea disponibilității datelor. Acest set de acțiuni a fost necesar în cazul POR tocmai din cauză că programul a avut în vedere intervenții și efecte asupra grupurilor țintă formate din categorii de persoane vulnerabile.

► *Analiza de context*

Același lucru este valabil și pentru analiza de context a POR. Ținând cont de faptul că programul a avut în vedere intervenții și efecte asupra grupurilor țintă formate din grupuri vulnerabile, acesta ar fi trebuit să includă o secțiune dedicată care să conțină o analiză a contextului specific al programului, din punctul de vedere al EȘ, inclusiv 1) Probleme relevante legate de egalitatea de șanse; 2) Diferențe de gen și alte probleme relevante legate de discriminare. Există mai multe probleme relevante pentru POR în acest context, așa cum au fost preluate din logica intervenției programului și prezentate mai sus: persoane cu dizabilități, femei (antreprenori), accesul grupurilor vulnerabile la servicii medicale, de educație și de asistență socială.

²⁶ (1) Rasa, (2) naționalitatea, (3) etnia, (4) limba, (5) religia, (6) categoria socială, (7) convingerile, (8) sexul, (9) orientarea sexuală, (10) vârsta, (11) dizabilitățile, (12) bolile cronice necontagioase, (13) infecția cu HIV, (14) apartenența la o categorie defavorizată

²⁷ POR are impact asupra mai multor grupuri vulnerabile menționate inițial în program, de ex. persoanele în vârstă, dar numai aceste trei categorii sunt specificate în PO.

► *Elaborarea strategiei*

În strânsă legătură cu „analiza de context”, din POR lipsește, în secțiunea de analiză socio-economică, o secțiune specifică privind problemele de nediscriminare, pe baza căreia ar fi trebuit concepute intervențiile specifice ale programului. Analiza se concentrează asupra situației existente în materie de *infrastructură* socială (inclusiv pentru educație și sănătate) în regiunile programului, nu asupra situației beneficiarilor finali ai acestuia.

Prin urmare, stabilirea priorității aspectelor și identificarea axelor prioritare / domeniilor majore de intervenție / măsurilor (pentru integrarea EȘ) care trebuie luate s-au bazat pe o analiză socio-economică legată de infrastructură și nu de EȘ.

► *Definirea intervențiilor*

În materie de design, POR prevede 3 intervenții specifice:

DM	Obiective Specifice	Domeniile/subiectele relevante
3.1 Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate	Îmbunătățirea calității infrastructurii serviciilor de asistență medicală și repartizarea teritorial - regională echilibrată a acestora pe teritoriul țării, pentru asigurarea unui acces egal al cetățenilor la serviciile de sănătate	Sănătate, bunăstare, incluziune socială: accesul la servicii de sănătate și de îngrijire
3.2 Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale	Îmbunătățirea calității și a capacității infrastructurii serviciilor sociale acordate, prin sprijinirea dezvoltării echilibrate a acestora pe întreg teritoriul țării, pentru asigurarea unui acces egal al cetățenilor la astfel de servicii	Sănătate, bunăstare, incluziune socială: infrastructuri sociale
3.4 Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă.	Îmbunătățirea calității infrastructurii educaționale, a dotării școlilor, a structurilor de cazare pentru studenți și a centrelor pentru formare profesională pentru asigurarea unui proces educațional la standarde europene și a creșterii participării populației școlare și a adulților la procesul educațional	Educație și formare: adaptarea și echiparea pentru facilitarea accesului

În general, obiectivele și justificarea intervențiilor specifice analizate în cadrul acestei evaluări, în modul în care sunt incluse în DCI, corespund cu obiectivele Programului, inclusiv din punct de vedere al egalității de șanse și al nediscriminării, conform propunerii din textul PO.

În afara acestor intervenții specifice nu au fost avute în vedere în faza de programare alte acțiuni pozitive, ceea ce ar fi asigurat efectele planificate asupra grupurilor vulnerabile în cadrul DMI-urilor nespecifice ale programului, de ex. acțiuni pozitive pentru asigurarea creșterii numărului de întreprinzători de sex feminin în cadrul DMI 4.3 sau ameliorarea egalității de șanse în cadrul AP Asistență Tehnică. O excepție o constituie abordarea pe orizontală adoptată de program din punctul de vedere al infrastructurii necesare pentru persoanele cu dizabilități, condiție „integrată” în toate intervențiile relevante ale POR.

În acest context, impactul pozitiv al acțiunilor de integrare (și nu al acțiunilor specifice) asupra egalității de șanse, planificat și prevăzut de POR, ar trebui să se concentreze asupra grupului vulnerabil de persoane cu dizabilități.

► *Indicatori*

În general, obiectivele PO în materie de aplicare a principiului egalității de șanse sunt reflectate corespunzător de indicatorii de realizare imediată și de rezultat, precum și de țintele respective. Indicatorii pentru toate axele prioritare sunt distribuiți distinct pe sexe (femei / bărbați) și pe diferitele categorii vulnerabile, așa cum sunt abordate în intervențiile programului: persoane care beneficiază de infrastructura nouă sau reabilitată (inclusiv infrastructura de afaceri) și locurile de muncă nou create, din care: copii defavorizați, romi, persoane cu dizabilități, persoane dependente de droguri, foști deținuți, victime ale violenței domestice, persoane în vârstă și cu vârste între 20 – 24; 25 – 49; 50 și peste 50 de ani (deci și tineri).

Programul operațional deschide calea pentru o implementare favorabilă egalității, luând în considerare chiar din faza de programare faptul că principiul va fi integrat în grila de evaluare a proiectului și la nivelul Comitetului de Monitorizare și la CRES (Comitetul Regional pentru Evaluare Strategică).

POS Creșterea Competitivității Economice (POS CCE)

Descrierea în POS CCE a principiilor egalității de șanse și nondiscriminării este relativ detaliată și acoperă domeniile / subiectele și grupurile prevăzute în legislația națională în vigoare și în prevederile strategiei Europa 2020. Programul face distincție între cele două laturi ale conceptului (genul și nediscriminarea), deși nu foarte clar, și face din nou referire la art. 16 din Regulamentul General.

POS CCE prezintă din nou cele 6 motive principale de discriminare asupra cărora programul urmează să se concentreze în mod deosebit (sexul, originea rasială sau etnică, religia, vârsta, dizabilitățile și orientarea sexuală) prin asigurarea accesului la finanțare al potențialilor beneficiari. Cu toate acestea, se pare că din punctul de vedere al logicii intervenției, conceptul de EȘ este restrâns la protecția socială și incluziunea socială. POS CCE consideră că influența sa în aceste domenii este doar indirectă, prin Axa Prioritară 3, prin intervențiile căreia (de exemplu acoperirea activității cu jumătate de normă și a lucrului de acasă, accesul la comunități mici și izolate prin intermediul infrastructurii de conexiune în bandă largă) grupurile dezavantajate ar putea avea acces pe piața muncii și și-ar putea îmbunătăți situația materială. Principiul egalității de șanse este restrâns de program și prin interpretarea ca „acces egal la finanțare al principalilor beneficiari” în cadrul POS CCE, însă nu se furnizează alte detalii mai exacte privind modalitatea de asigurare a acestui acces egal.

Programul a vizat integrarea conceptului de EȘ în cadrul tuturor AP, prin aplicarea unor criterii specifice de *selecție* a proiectelor în procesul de evaluare, prin care s-ar asigura selecția proiectelor care se axează pe egalitatea de șanse pentru persoanele cu dizabilități, femei, comunități izolate și „grupuri sociale „dezavantajate” și accesul acestora la informații, pe piața muncii (inclusiv în domeniul cercetare-dezvoltare), la educație, la calificare profesională și la consultanță managerială”.

► *Etapa inițială a programării*

Deși POS CCE a fost relativ ambițios în faza de programare, din punct de vedere al integrării EȘ și al efectelor pe care urmau să le aibă unele din intervențiile sale din punct de vedere al accesului grupurilor vulnerabile la informații și pe piața muncii; când a fost inițiată elaborarea programului, nu s-a efectuat nicio analiză a disponibilității datelor privind EȘ. Ca urmare, datele lipsă nu au fost identificate și AM a POS CCE nu a informat autoritățile responsabile cu colectarea acestor date, pentru ca acestea să ia măsurile necesare pentru îmbunătățirea disponibilității datelor. Deși POS CCE nu implementează intervenții specifice, o astfel de analiză și datele respective ar fi fost utile pentru determinarea mai exactă a efectelor pe care le-ar fi avut intervențiile programului (chiar și indirecte) și acțiunile pozitive planificate, din punct de vedere al EȘ și al accesului grupurilor vulnerabile în domeniile prevăzute (piața muncii, cercetare-dezvoltare, informații).

► *Analiza de context*

Având în vedere faptul că programul a prevăzut intervenții și efecte asupra unor categorii de persoane vulnerabile, chiar dacă aceste intervenții și efecte sunt indirecte, programul ar fi trebuit să conțină o secțiune cu o analiză a contextului specific al programului în materie de EȘ, inclusiv 1) Probleme relevante de egalitate de șanse (de ex. inițiativa antreprenorială a femeilor, participarea femeilor și a tineretului la cercetare-dezvoltare); 2) Diferențele de gen și alte probleme relevante legate de discriminare (de ex. accesul femeilor pe piața muncii, accesul la informații al persoanelor cu dizabilități, legat de accesul la informație și de prevederile Legii 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități).

► *Elaborarea strategiei*

În strânsă legătură cu „analiza de context”, din POS CCE lipsește, în secțiunea de analiză socio-economică, o secțiune specifică privind problemele de nediscriminare, pe baza căreia ar fi trebuit concepute intervențiile (cu efect indirect asupra grupurilor vulnerabile) și acțiunile pozitive prevăzute ale programului. Ca urmare, stabilirea priorității aspectelor și identificarea axelor prioritare / domeniilor majore de intervenție / măsurilor nu s-a bazat pe o analiză socio-economică legată de EȘ, deși s-au identificat astfel de efecte (colaterale).

► *Definirea intervențiilor*

POS CCE nu cuprinde intervenții specifice, cu toate acestea, DMI-urile 3.1 Sprijinirea utilizării TIC (în special operațiunea 3.1.1. Sprijin pentru accesul la conexiune în bandă largă și servicii conexe) și DMI 3.2 Dezvoltarea și creșterea eficienței serviciilor publice electronice (operațiunea 3.2.1 Sprijin pentru implementarea soluțiilor de guvernare electronică și asigurarea conexiunii în bandă largă acolo unde este necesar) sunt DMI-uri cu posibile efecte indirecte asupra unor categorii de persoane vulnerabile, în special femeile și persoanele cu dizabilități. Accesul acestora la conexiuni la Internet în bandă largă le poate facilita accesul pe piața muncii, prin modalități de lucru alternative, ameliorându-le astfel situația materială.

Pe lângă AP 3, POS CCE prevede în DCI acțiuni pozitive orientate către cercetătorii tineri și de sex feminin, în cadrul tuturor DMI-urilor din AP2 prin care se finanțează intervențiile în cercetare-dezvoltare - în cadrul DMI 2.1, DCI prevede explicit că proiectele care favorizează participarea tineretului la toate activitățile vor fi punctate suplimentar la evaluare.

În materie de integrare a acțiunilor cu impact pozitiv asupra egalității de șanse, POS CCE nu avansează semnificativ față de intervențiile indirecte și acțiunile pozitive menționate anterior. PO și DCI menționează accesul egal la finanțare în cadrul programului și accesul egal la locurile de muncă create în cadrul proiectelor finanțate, dar numai ca principii.

► *Indicatori*

Deși POS CCE are în vedere anumite efecte indirecte asupra grupurilor dezavantajate, în special asupra femeilor, tinerilor și persoanelor cu dizabilități, nu stabilește indicatori pentru cuantificarea și monitorizarea acestor efecte, cu excepția defalcării pe sexe a indicatorului „locuri de muncă nou create”. Cu toate acestea, în cadrul AP AT, PO menționează că programul va monitoriza, acolo unde este cazul, dacă beneficiarii respectă legislația și principiile EȘ. De asemenea, POS CCE a luat în considerare din start un Comitet de Monitorizare cu o componență echilibrată din punct de vedere al genurilor.

POS Mediu

Deși POS Mediu menționează în textul PO atât egalitatea între bărbați și femei, cât și conceptul de grupuri vulnerabile, acesta se concentrează asupra minorităților etnice, dintre care romii se bucură de o atenție deosebită. Egalitatea de gen este aplicată de POS Mediu prin consolidarea principiului accesului egal pe piața muncii și al plății egale pentru muncă egală, precum și prin asigurarea garantării accesului egal la locurile de muncă din cadrul AM și OI proprii și în cadrul proiectelor POS Mediu (atât pentru femei, cât și pentru minoritățile etnice). POS Mediu consideră că ar avea un efect pozitiv asupra romilor, deoarece comunitățile acestora vor beneficia de utilități publice (și anume acces la rețelele de apă și canalizare), iar romii vor avea acces egal la locurile de muncă create în faza de implementare a intervențiilor POS Mediu.

Textul programului operațional se referă doar din punct de vedere al informării și publicității la acțiunile și materialele publicitare care urmează să fie produse în cadrul programului și legate de EȘ, deoarece acestea au scopul de a furniza informații cu privire la posibilitățile de finanțare potențialilor beneficiari ai proiectelor, partenerilor economici, Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse și ONG-urilor.

Abordarea superficială a EȘ în POS Mediu continuă și în DCI, unde conceptul nu este dezvoltat și adaptat la natura fiecărui DMI, ci se precede o abordare orizontală, comună pentru toate AP; cu excepția AP AT. La fel ca și în cazul POS CCE, egalitatea de șanse este interpretată în DCI ca acces egal al potențialilor beneficiari la finanțare în cadrul programului, în contextul accesului egal al cetățenilor la viața economică și socială din România. Cu toate acestea, AP AT prevede în mod special sesiuni de formare care urmează să aibă loc pentru implementarea pe orizontală a principiilor programului, inclusiv EȘ, precum și activități de I&P pentru promovarea acestora.

► *Etapă inițială a programării*

Deși POS Mediu pune accentul pe efectele pozitive ale programului asupra romilor, prin racordarea acestora la utilitățile publice, la lansarea fazei de programare nu s-a efectuat nicio analiză asupra disponibilității datelor privind romii și a intervențiilor planificate corespunzătoare. Ca urmare, datele lipsă nu au fost identificate și AM a POS Mediu nu a avertizat autoritățile responsabile cu colectarea acestor date, pentru ca acestea să ia măsurile necesare pentru îmbunătățirea disponibilității datelor. Deși POS Mediu nu implementează intervenții specifice asupra acestei minorități etnice, o astfel de analiză și datele respective ar fi fost utile pentru determinarea mai exactă a efectelor programului asupra comunităților de romi, din punct de vedere al accesului la rețelele de apă și canalizare.

► *Analiza de context*

În același timp, „Analiza de context” PO nu conține o secțiune dedicată cu o analiză sau cel puțin cu anumite informații despre contextul programului din punct de vedere al EȘ, inclusiv 1) Probleme relevante de egalitate de șanse (cele mai relevante fiind accesul romilor și al altor grupuri vulnerabile la rețelele de apă și canalizare); 2) Diferențele de gen și alte probleme relevante legate de discriminare (și anume accesul femeilor și al altor grupuri vulnerabile pe piața muncii).

► *Programul Operațional - Elaborarea strategiei*

În strânsă legătură cu „analiza de context”, din POS Mediu lipsește, în secțiunea de analiză socio-economică, o secțiune specifică privind problemele de nediscriminare, pe baza căreia ar fi trebuit concepute intervențiile programului cu efecte pozitive asupra grupurilor vulnerabile, cum ar fi romii. Prin urmare, stabilirea priorității aspectelor și identificarea axelor prioritare / domeniilor majore de intervenție / măsurilor nu s-a bazat pe o analiză socio-economică legată de EȘ, deși s-au identificat astfel de efecte pozitive. Concepția EȘ este integrată în principiul accesului întregii populații (inclusiv grupurile vulnerabile) la utilități adecvate de apă și canalizare, dar și, în general, la un mediu curat, ca o condiție necesară pentru o populație sănătoasă. Cu toate acestea, în analiza socio-economică și în strategia programului nu au fost cuprinse elemente specifice legate de EȘ.

► **Indicatori**

Prin urmare, sistemul de indicatori al programului nu cuprinde nicio referire la aspectele EȘ abordate de POS Mediu: de exemplu, indicatorul referitor la populația nou racordată la utilități de apă și canalizare nu este defalcată, pentru a indica numărul de romi care beneficiază de noua infrastructură.

► **Definirea intervențiilor**

Programul nu are în vedere nicio intervenție specifică și nicio acțiune pozitivă sau alte măsuri concrete pentru integrarea principiului EȘ, cu impact pozitiv asupra egalității de șanse, dincolo de abordarea generală prezentată mai sus.

POS Transport (POS T)

POS T se distinge ca o practică mai puțin corespunzătoare din punct de vedere al aplicării principiului egalității de șanse și al nediscriminării. Deși are un impact potențial asupra anumitor subiecte și grupuri vulnerabile, în special asupra persoanelor cu dizabilități și a facilităților dedicate în rețelele de transport feroviar, naval și aerian (de exemplu gări, benzinării, aeroporturi și porturi), POS T nu a luat în considerare ideea de a acorda o atenție sporită în materie de definire a intervențiilor, monitorizare, evaluare și raportare.

Cu toate acestea, programul dovedește faptul că acordă atenție aspectelor de egalitate și menționează implementarea unor măsuri (fără a face precizări în acest sens) pentru acordarea unui acces egal pe piața muncii pentru femei, romi și imigranți pe parcursul etapelor de construcție a proiectelor POS T (există specificații în DCI). POS T și DCI integrează principiul EȘ prin garantarea accesului egal la locurile de muncă disponibile chiar în cadrul AM a POS T. De asemenea, DCI stipulează că AP AT va contribui la implementarea principiului EȘ, dar nu se oferă detalii suplimentare despre modalitatea de realizare. Textul PO se referă în mod special, în baza AP 2 și în complementaritate cu POR, la populația rurală care ar avea un acces mai bun la serviciile de sănătate ca urmare a existenței unei infrastructuri regionale îmbunătățite.

Dată fiind natura obiectivelor sale, POS T ar fi putut cel puțin analiza și prevedea măsuri specifice (sau cel puțin consolida și implementa măsurile prevăzute de legislația în vigoare) pentru asigurarea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități la proiectele finanțate în cadrul programului, în special în legătură directă cu infrastructura de transport rutier, feroviar, naval și aerian.

► **Etapa inițială a programării**

Deși POS T, prin proiectele sale, ar putea contribui la implementarea principiului EȘ din perspectiva infrastructurii speciale pentru persoanele cu dizabilități, la lansarea fazei de programare nu s-a efectuat nicio analiză a disponibilității datelor despre acest grup vulnerabil în sectorul transporturi. Ca urmare, nu au fost identificate datele lipsă și AM a POS T nu a informat autoritățile responsabile cu colectarea acestor date, pentru ca acestea să ia măsurile necesare pentru îmbunătățirea disponibilității datelor.

► **Analiza de context**

În același timp, „Analiza de context” a PO nu conține o secțiune dedicată cu o analiză sau cel puțin cu anumite informații despre contextul programului din punct de vedere al EȘ, inclusiv 1) Probleme relevante privind egalitatea de șanse (cele mai relevante fiind accesul persoanelor cu dizabilități, starea și necesitățile infrastructurii speciale pentru accesul acestui grup la serviciile de transport); 2) Diferențele de gen și alte probleme relevante legate de discriminare (și anume femeile, romii și imigranții, precum și accesul acestora pe piața muncii din sectorul de transporturi).

► **Programul Operațional - Elaborarea strategiei**

În strânsă legătură cu „analiza de context”, din POS T lipsește, în secțiunea de analiză socio-economică, o secțiune specifică privind problemele de nediscriminare relevante pentru program, pe baza căreia ar fi putut fi concepute intervențiile programului, astfel încât să se intensifice efectele pozitive ale programului asupra grupurilor vulnerabile relevante (în cazul acestui program, în special persoanele cu dizabilități).

► **Indicatori**

Prin urmare, sistemul de indicatori al programului nu cuprinde nicio referire la aspectele EȘ influențate de POS T, de exemplu cel puțin privind numărul de proiecte / facilități (cum ar fi garile, benzinăriile, aeroporturile și porturile) dotate cu infrastructură pentru persoanele cu dizabilități. Este adevărat că AM a POS T nu răspunde de monitorizarea gradului de respectare și aplicare a legislației în vigoare legate de infrastructura specifică pentru persoanele cu dizabilități, dar prezentarea concretă, cu ajutorul indicatorilor, a realizărilor programului în materie de acces al persoanelor cu dizabilități la serviciile de transport, ar fi conferit valoare adăugată programului, din perspectiva EȘ și a obiectivelor orizontale.

► **Definirea intervențiilor**

Programul nu are în vedere nicio intervenție specifică și nicio acțiune pozitivă sau alte măsuri concrete pentru integrarea principiului EȘ, cu impact pozitiv asupra egalității de șanse, dincolo de abordarea generală prezentată mai sus.

Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

Un alt program cu un eventual impact puternic de integrare a principiului egalității de șanse și nediscriminării, în special prin anumite activități (de ex. formare, studii și evaluare orizontale) are o perspectivă restrânsă asupra conceptului în sine, dar și asupra propriilor posibilități de a contribui la implementarea acestuia. Programul nu face o distincție clară între egalitatea de gen și nediscriminare, deși utilizează ambii termeni în descrierea sa și se referă doar la Legea 202/2002 privind egalitatea de gen. POAT restrânge abordarea EȘ la grupurile vulnerabile „femei” și „minorități etnice” și la domeniul „acces pe piața muncii”. Cu toate acestea, în cadrul AP 1, programul oferă seminarii axate pe „temele orizontale”, printre care egalitatea de șanse, iar acestea sunt necesare pentru implementarea corectă și integrarea EȘ în sine, de către IS în ansamblu.

DCI nu oferă niciun detaliu suplimentar, la nivel de DMI, privind modalitățile de implementare sau integrare a principiului EȘ (prin activități specifice, așa cum sunt prevăzute în PO). Cu toate acestea, DCI prevede că se va utiliza un criteriu de eligibilitate în sistemul de evaluare a proiectului, proiectele finanțate în cadrul programului fiind astfel obligate să respecte legislația în domeniu.

► **Etapa inițială a programării**

Deși POAT, prin intervenția sa, ar putea contribui la implementarea principiului EȘ cel puțin prin conștientizarea în cadrul grupurilor sale țintă, la lansarea fazei de programare nu s-a efectuat nicio analiză a disponibilității datelor privind aspectele legate de EȘ și grupurile țintă respective. Ca urmare, nu au fost identificate datele lipsă și PO AT nu luat nicio măsură pentru colectarea datelor necesare sau pentru investigarea în continuare (vezi mai jos) a principiului și a modalităților prin care programul ar fi putut să integreze acest principiu prin intervențiile sale.

► **Analiza de context**

În același timp, „Analiza de context” a PO nu conține o secțiune dedicată cu o analiză sau cel puțin cu anumite informații privind contextul programului din punctul de vedere al EȘ, inclusiv 1) Probleme relevante privind egalitatea de șanse (de ex. situația existentă privind prezența persoanelor vulnerabile în grupul țintă respectiv, inclusiv beneficiarii potențiali și beneficiarii IS din România); 2) Diferențe de gen și alte probleme relevante legate de discriminare, care ar fi putut fi integrate în activitățile programului, cum ar fi sesiunea de formare (ca în cazul PO DCA), activitățile de diseminare, studiile pe orizontală / inter-programe asupra efectelor IS în România asupra diferitelor categorii de grupuri vulnerabile (de ex. romi, care sunt beneficiari direcți sau indirecti cel puțin în cadrul a trei PO: POS DRU, POR, POS Mediu; efectele intervențiilor finanțate în cadrul PO DCA și POR, dar și în cadrul POS DRU, asupra sistemului de asistență socială).

► **Programul Operațional - Elaborarea strategiei**

În strânsă legătură cu „analiza de context”, din analiza care stă la baza POAT lipsește o secțiune specifică privind problemele de nediscriminare relevante pentru program, pe baza căreia ar fi putut fi concepute intervențiile programului, astfel încât să se intensifice efectele pozitive ale programului asupra grupurilor vulnerabile și în general pentru conștientizarea importanței aplicării și integrării principiului EȘ.

► **Indicatori**

Ca urmare, sistemul de indicatori al programului nu cuprinde nicio referire la aspectele EȘ abordate de POS Mediu: de exemplu, participarea la activitățile programului a unor reprezentanți ai grupurilor vulnerabile, materiale pentru studii / ghiduri / manuale / formare / promovare privind EȘ realizate (de ex. „Manualul pentru pregătirea și implementarea proiectelor finanțate prin IS” și „Studii asupra intervențiilor viitoare ale Politicii de Coeziune a UE după 2013”, afișate și pe pagina Web a PO AT referitoare la principiul EȘ).

► **Definirea intervențiilor**

Programul nu are în vedere nicio intervenție specifică și nicio acțiune pozitivă sau alte măsuri concrete pentru integrarea principiului EȘ, cu impact pozitiv asupra egalității de șanse, dincolo de abordarea generală prezentată mai sus. În conformitate cu prevederile POAT, s-a planificat constituirea CM cu respectarea, printre altele, a principiului EȘ.

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU)

Așa cum se arată în detaliu în ÎE 2.3 și în cazul inclus în Anexa 5, POS DRU este selectat ca reprezentând exemplu de bună practică în materie de programare: conceput din start ca principal program finanțat prin FSE în România, POS DRU analizează atent contextul specific din punct de vedere al egalității de șanse și nediscriminării, precum și necesitățile specifice ale grupului țintă respectiv, în cadrul analizei socio-economice, care se bazează pe date statistice.

Prioritățile și măsurile programului decurg în mod logic din aceste analize și sunt bine justificate, iar printre acestea se găsesc numeroase intervenții specifice, în timp ce principiile EȘ și nediscriminării sunt integrate în intervențiile nespecifice. De asemenea, programul a creat un set de indicatori pentru redarea realizărilor de ansamblu din punct de vedere al egalității (cu excepția nivelului de impact).

La nivel de program, POS DRU se referă la femei și la accesul acestora pe piața muncii și la procesul decizional, dar și la reconcilierea între muncă și viața lor privată, precum și la alte probleme conexe, de la hărțuirea sexuală la traficul de persoane și exploatarea sexuală. Ca grupuri vulnerabile, PO se referă specific la persoanele cu dizabilități, la tineri, la minoritatea romă, la persoanele mai vârstnice aflate în căutarea unui loc de muncă și la accesul acestora pe piața muncii (șomaj).

În general, strategia POS DRU acoperă complet domeniile și grupurile prevăzute în cadrul european analizat mai sus. Anumite aspecte foarte specifice nu sunt menționate explicit în PO și în DCI, în special cele legate de cazurile de discriminare multiplă (de ex. mame necăsătorite, mame cu HIV), dar sunt abordate în cadrul proiectelor POS DRU.

În ceea ce privește intervențiile specifice în cadrul POS DRU, acestea sunt bine justificate, pe baza analizei complete efectuate pentru întregul program și decurg logic din obiectivele pe care POS DRU și le propune în materie de asigurare a egalității de șanse pentru toți și de combatere a discriminării.

Lista celor nouă intervenții specifice este prezentată în tabelul de mai jos:

DMI	Obiective Specifice	Domeniile/subiectele relevante
2.1 Tranziția de la școală la viața activă	Dezvoltarea competențelor profesionale ale persoanelor asistate (elevi, studenți, absolvenți) pentru facilitarea integrării acestora pe piața muncii	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii
2.2 Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea și creșterea accesului la învățământ preșcolar și învățământ obligatoriu, programe de tipul „școala după școală”, furnizarea serviciilor de orientare și consiliere, dezvoltarea curriculei relevante, predare centrată pe elev, campanii de de sensibilizare etc. Dezvoltarea programelor de reintegrare în educație a celor care părăsesc timpuriu școala, educația „de a doua șansă”, educația remedială, forme flexibile de educație etc. 	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii
3.3 Dezvoltarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor pentru partenerii sociali și societatea civilă	Sprjin pentru îmbunătățirea capacității partenerilor sociali și a societății civile, respectiv a sindicatelor, patronatelor, comitetelor sectoriale, ONG-urilor, Pactelor Regionale și Parteneriatelor Locale pentru Ocupare și Incluziune Socială și Secretariatelor Tehnice Permanente ale acestora, a altor rețele relevante în domeniile ocupării forței de muncă și în domeniul social, pentru a contribui pe deplin la dezvoltarea resurselor umane din România	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii
5.1 Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare	Creșterea adaptabilității șomerilor tineri și de lungă durată la schimbările continue de pe piața muncii.	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii

DMI	Obiective Specifice	Domeniile/subiectele relevante
5.2 Promovarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale în ceea ce privește dezvoltarea resurselor umane și ocuparea forței de muncă	Extragerea persoanelor inactice din punct de vedere economic care trăiesc în mediul rural și care își câștigă existența din activități legate de agricultura de subzistență, efectuate în propriile gospodării și orientarea acestora către sectorul non-agricol, și anume sectorul industrial și de servicii. Va fi acordată o atenție specială tinerilor și femeilor.	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii
6.1 Dezvoltarea economiei sociale	Srijin acordat unor entități precum ONG-urile, cooperativele sociale, asociațiile de ajutor reciproc, alte organizații de caritate și de voluntariat ca instrumente flexibile și sustenabile de asistență a comunităților în atingerea propriilor obiective, precum: <ul style="list-style-type: none"> • stimularea creării de locuri de muncă și dezvoltarea aptitudinilor • consolidarea capacității comunitare pentru sprijinul social • sprijinirea creșterii economice și revitalizarea vecinătății • protejarea mediului • mobilizarea grupurilor dezavantajate. 	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii, promovarea activităților independente și antreprenoriatului. Sănătate, bunăstare, incluziune socială: proiecte la nivel comunitar
6.2 Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii	Creșterea participării pe piața muncii și combaterea excluziunii sociale prin motivarea persoanelor în integrarea/reintegrarea pe piața muncii, asistarea lor în căutarea efectivă a unui loc de muncă, facilitarea accesului la formare și alte măsuri active de ocupare, inclusiv ajutorul acordat persoanelor cu probleme de sănătate pentru a reveni la locul de muncă, stimulând, în același timp valorizarea muncii și înlăturând capcana șomajului, a sărăciei și a inactivității.	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii, evitarea discriminării pe piața muncii Educație și formare: adaptarea și echiparea pentru facilitarea accesului
6.3 Promovarea egalității de șanse pe piața muncii	Eliminarea discriminării și a practicilor discriminatorii din diferite motive, ca de exemplu originea etnică, dizabilitatea sau vârsta.	Drepturi Fundamentale: Ocuparea forței de muncă: evitarea discriminării pe piața muncii
6.4 Inițiative transnaționale pentru o piață inclusivă a muncii	Crearea unei piețe a muncii mai permissive, flexibile și inclusive și acoperirea unei game largi de activități: schimbul de informații între administrații, formatori, actorii relevanți pe piața muncii și în domeniul politicilor sociale, adaptarea și transferul de experiență din alte state, studii și evaluări, acțiuni comune.	Drepturi Fundamentale: Ocuparea forței de muncă: sporirea gradului de participare pe piața muncii

Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PO DCA)

Cel de-al doilea program finanțat prin FSE din România se referă la conceptul egalității de șanse în ansamblu, fără separarea sa în cele două perspective principale, egalitatea de gen și nediscriminarea, ci luând în considerare în întregime prevederile OG 137/2000. Având în vedere obiectivele și tipurile de intervenție ale PO DCA (adică reforma funcțiilor publice și modernizarea administrației publice), programul consideră că egalitatea de șanse se aplică în toate domeniile majore de intervenție. Abordarea prevăzută inițial în materie de integrare a principiului EȘ la implementare este cuprinzătoare și se bazează pe 6 piloni:

- ▶ Integrarea egalității de șanse în toate axele prioritare - în cadrul tuturor proiectelor legate de EȘ trebuie efectuate activități, de ex. sesiuni de formare;
- ▶ Fiecare axă prioritară va identifica acțiunile necesare pentru integrarea egalității de șanse în cadrul realizărilor imediate care trebuie obținute prin includerea egalității de șanse în cadrul criteriilor de selecție (dar mai întâi, în cadrul criteriilor de eligibilitate);
- ▶ Candidaților li se va solicita să prezinte modul în care proiectul lor va aborda principalele aspecte privind egalitatea;
- ▶ Axa Prioritară Asistență Tehnică va optimiza baza de informații pentru a monitoriza aplicarea principiului egalității de șanse în cadrul realizărilor imediate și rezultatelor activității;
- ▶ Se va face referire specifică la egalitatea de șanse în cadrul rapoartelor periodice pentru PO DCA;
- ▶ Promovarea corectitudinii și echilibrului cu privire la Comitetul de Monitorizare al PO DCA.

De asemenea, merită menționat faptul că inițial PO DCA a prevăzut concentrarea intervențiilor sale în trei sectoare prioritare: asistență socială, sănătate și învățământ (secundar), a căror reformă și modernizare ar fi avut un impact puternic în toate domeniile egalității de șanse și nediscriminării (cu excepția muncii).

▶ Etapa inițială a programării

Deși PO DCA are abordarea cea mai cuprinzătoare cu privire la integrarea EȘ, la lansarea fazei de programare nu s-a efectuat nicio analiză a datelor referitoare la aspectele legate de EȘ, în legătură cu grupurile țintă. Prin urmare, nu au fost identificate datele lipsă și AM nu luat nicio măsură pentru colectarea datelor necesare sau pentru investigarea

în continuare (vezi mai jos) a principiului și a modalităților prin care programul ar fi trebuit să integreze acest principiu prin intervențiile sale.

► **Analiza de context**

În același timp, „Analiza de context” a PO nu conține o secțiune dedicată cu o analiză sau cel puțin cu unele informații privind contextul programului din punctul de vedere al EȘ, inclusiv 1) Aspecte relevante legate de egalitatea de șanse (de ex. situația existentă cu privire la prezența persoanelor vulnerabile în grupul țintă respectiv, în special a femeilor, a minorităților, a persoanelor cu dizabilități, a persoanelor cu orientări sexuale diferite, a persoanelor în vârstă care ar putea fi funcționari publici sau personal contractual); 2) Diferențe de gen și alte probleme relevante legate de discriminare, care ar fi putut fi integrate în activitățile programului (de ex., foarte important, accesul femeilor la procesul de luare a deciziilor).

► **Programul Operațional - Elaborarea strategiei**

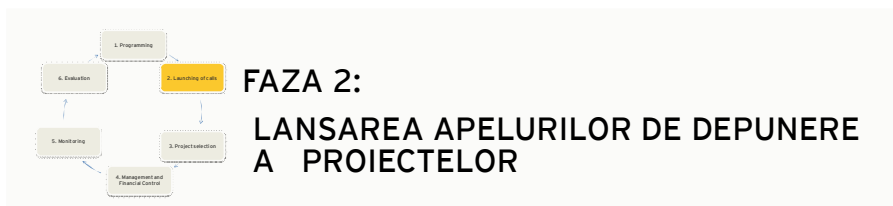
În strânsă legătură cu „analiza de context”, din analiza care stă la baza PO DCA lipsește o secțiune specifică privind problemele de nediscriminare relevante pentru program, pe baza căreia intervențiile programului ar fi putut fi concepute astfel încât să intensifice efectele pozitive ale programului asupra anumitor grupuri vulnerabile și probleme relevante și în general asupra conștientizării importanței aplicării și integrării principiului EȘ, în special în cadrul administrației publice și de către aceasta, în conformitate cu prevederile Legii 188/1999 privind Statutul funcționarului public, actualizată în 2009.

► **Indicatori**

Deoarece PO DCA este un program FSE, respectă cerințele europene în materie de colectare a datelor și raportare către CE, în conformitate cu Anexa XIII a Regulamentului de Implementare, dar nu monitorizează niciun alt indicator al activităților efectuate la nivel de proiect, în cadrul abordării integratoare a programului (de ex. numărul de seminarii / ateliere de lucru / sesiuni de formare efectuate privind EȘ) și al efectelor acestora (de aceea, al patrulea pilon al abordării programului nu a fost încă implementat).

► **Definirea intervențiilor**

Programul nu are în vedere nicio intervenție specifică și nicio acțiune pozitivă. Abordarea sa integratoare este prezentată mai sus.

Programul Operațional Regional (POR)

În cadrul POR am analizat Ghidurile Solicitantului în vigoare pentru cele 4 DMI-uri acoperite de proiectul nostru, respectiv DMI 1.1 Planuri de dezvoltare urbană integrată: poli de creștere; poli de dezvoltare urbană; centre urbane; DMI 3.1 „Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate”, 3.2 „Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale” și DMI 3.4 „Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă”. Ultimele 3 reprezintă intervenții specifice, în timp ce DMI 1.1 are un efect indirect asupra egalității de șanse (vezi anexa 2 pentru lista celor 35 de DMI-uri acoperite de această evaluare).

▶ **Apeluri de propuneri de proiecte - Pregătire**

AM a POR nu a presupus o expertiză specifică, în sensul implicării unui expert extern pe probleme de EȘ, pentru pregătirea Ghidurilor Solicitantului, în vederea obținerii unui impact pozitiv în materie de egalitate de șanse și / sau de prevenire a oricăror forme de discriminare. După cum s-a discutat în cadrul focus grupului, în România nu este clar care ar fi profilul unui expert pe probleme de EȘ. Ghidul a fost redactat cu sprijinul personalului intern al AM a POR cunoștințe în domeniul EȘ.

▶ **Ghidul Solicitantului - explicații privind principiul EȘ**

Ghidul conține formularea clară a conceptului și a terminologiei aferente egalității de șanse și a nediscriminării, legate de abordarea acestor aspecte în PO.

Toate Ghidurile legate de cele 4 DMI analizate descriu conceptul de EȘ și nediscriminare în cadrul listei de verificare a eligibilității, deoarece unul din criteriile de eligibilitate aplicate de program este următorul: „Proiectul respectă legislația în domeniul protecției mediului, eficienței energetice, egalității de șanse și achizițiilor publice”.

Definiția conceptului de EȘ în toate Ghidurile se referă la accesul și tratamentul egal (al tuturor, fără discriminare din niciun motiv „cum ar fi genul, grupul etnic, rasa, religia, dizabilitățile etc.”) la locul de muncă și în special egalitatea de gen pe piața muncii. Prin prevederile acestora, AM a POR obligă solicitanții să introducă în reglementările și regulamentele lor interne de funcționare și organizare prevederi care interzic discriminarea pe orice motiv, în conformitate cu Codul Muncii din România (singurul program). De asemenea, Ghidul Solicitantului pentru DMI 1.1. pune la dispoziție o listă cuprinzătoare a legislației relevante în domeniul EȘ.

Pe lângă aceste două aspecte menționate anterior, Ghidurile Solicitantului pentru DMI 3.1 și 3.2 (finanțarea infrastructurii de sănătate și de asistență socială) pun accentul pe accesibilitatea fizică a clădirilor pentru persoanele cu dizabilități și pe alte infrastructuri necesare. De asemenea, acestea solicită beneficiarilor să impună aplicarea principiului în cadrul proiectelor lor, precum și de către contractanții lor, care trebuie să introducă în contractele semnate clauze și condiții privind respectarea principiului EȘ.

Ghidul pentru DMI 3.4 conține cea mai cuprinzătoare descriere; pe lângă accesul egal la un loc de muncă și cerința pentru contractanții din cadrul proiectelor POR de a respecta principiul EȘ, acest al patrulea ghid obligă solicitantul să asigure accesul egal al tuturor la serviciile furnizate în domeniul educației, ca rezultat al proiectelor, și pune accentul pe accesul grupurilor vulnerabile și în special al copiilor romi la aceste servicii, ca efect pozitiv al intervențiilor programului. În același timp, ghidul face referiri pe larg la prevederile Legii Educației din România și subliniază dreptul la servicii de educație diferențiate pentru persoanele cu nevoi speciale, precum și la învățământul în limba minorităților etnice, dacă este cazul. Prin această ultimă prevedere, Ghidul subliniază efectele POR asupra copiilor din diferitele minorități etnice.

Toate ghidurile atrag explicit atenția solicitanților asupra faptului că modul în care implementează legislația referitoare la EȘ și nediscriminare va fi monitorizat pe toată durata proiectului (prin rapoarte de progres), cu indicatorii stabiliți pentru monitorizarea DMI-urilor diferențiate în cele mai multe cazuri numai pentru bărbați / femei și pentru romi. În special, indicatorii stabiliți în GS pentru DMI 3.4 au rolul de a reflecta și efectele asupra persoanelor cu dizabilități.

▶ **Formular de cerere de finanțare - cuprins**

Formularul de cerere utilizat de către AM a POR pentru cele 4 DMI-uri analizate cere explicit solicitanților să explice modul în care intenționează să implementeze principiul egalității de șanse în proiectele lor, fie în cadrul (1) activităților planificate, fie (2) la nivelul managementului de proiect sau (3) când beneficiarii / grupul țintă al proiectului sunt identificați și descriși sau (4) în contractele care urmează a fi semnate și implementate în cadrul proiectelor.

► **Formular de cerere de finanțare - Cerințe de monitorizare**

Formularul de cerere al POR completează și optimizează prevederile Ghidurilor și menționează explicit că indicatorii de monitorizare care vor fi stabiliți și utilizați de către beneficiari în proiectele lor trebuie să fie corelați cu indicatorii prezentați în Ghid, inclusiv indicatorii pentru EȘ.

Acești indicatori menționați în Ghid sunt indicatorii de performanță ai programului relevanți chiar pentru DMI și sunt defalcați (conform prezentării din prima etapă, „Programarea”) pe genuri și pe grupuri vulnerabile care beneficiază de infrastructura nouă / reabilitată (elevi cu dizabilități, elevi romi, elevi din zonele urbane / rurale, studenți romi și cu dizabilități, locuri de muncă noi pentru bărbați / femei; bărbați / femei / persoane cu dizabilități care beneficiază de infrastructura nouă / reabilitată).

► **Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte - informare și publicitate**

În conformitate cu informațiile colectate în timpul interviului cu reprezentanții AM a POR, nu s-au realizat evenimente specifice de informare și publicitate privind EȘ la lansarea apelurilor de propuneri de proiecte. Problemele legate de EȘ au fost prezentate în cadrul unor evenimente de Informare și Publicitate generale, printre alte aspecte relevante și importante pentru potențialii beneficiari.

În materie de bune practici în această a doua fază, POR este singurul program care a pregătit un Ghid separat privind EȘ. Ghidul a fost pus la dispoziție în iunie 2009 (relativ devreme pe parcursul proiectului, dar nu chiar de la început) și prezintă pe larg semnificația principiului egalității de șanse și modul în care potențialii solicitanți, dar și beneficiarii pot și trebuie să implementeze acest principiu în proiectele lor. Ghidul oferă un singur exemplu pentru modul în care principiul EȘ poate fi integrat la nivelul proiectului (de infrastructură) (pagina 7), corelează aspectele de EȘ cu tipurile de proiecte finanțate în cadrul POR și listează toți indicatorii pentru EȘ monitorizați de program și pentru care proiectele trebuie să colecteze și să raporteze date²⁸.

► **Mecanismul de depunere**

AM a POR nu a luat în considerare barierele în calea procesului de depunere a cererilor de finanțare de către reprezentanții anumitor grupuri vulnerabile. Condițiile de depunere a cererilor de finanțare au fost aceleași pentru toți solicitanții și nu au fost oferite condiții speciale pentru depunerea cererilor de către persoanele cu dizabilități (în caz că ar fi necesar), cu excepția faptului că Ministerul Dezvoltării Regionale și Organismele Intermediare dispun de infrastructura necesară care asigură accesul în clădire pentru persoanele cu dizabilități fizice. Cu toate acestea, AM și Ministerul nu dispun de infrastructură sau alte facilități pentru niciun alt tip de persoane cu dizabilități (de ex. nevăzători sau surzi), în conformitate cu prevederile Legii 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități).

► **Lansarea apelurilor - generarea proiectelor**

Pregătirea propunerilor de proiect a fost lăsată exclusiv în sarcina solicitanților. AM a POR le-a acordat acestora sprijin în cadrul procesului prin diferite servicii, în special prin intermediul serviciului de asistență și al informațiilor afișate pe pagina web a programului. Deși au fost furnizate informații referitoare la EȘ, ca și în cazul evenimentelor de Informare și Publicitate, aceasta nu s-a făcut cu ajutorul unei expertize specifice, ci prin intermediul canalelor generale.

Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POS CCE)

În cadrul POS CCE, am analizat Ghidurile Solicitantului în vigoare pentru 4 DMI-uri și operațiuni acoperite de proiectul nostru, respectiv DMI 1.1 (irelevant, nespecific) „Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM”, DMI 3.1 (efect indirect) „Susținerea utilizării TIC”, operațiunea 3.1.1 Susținerea accesului la Internet prin conexiuni broadband și la serviciile conexe, DMI 3.3 (efect indirect) „Dezvoltarea și creșterea eficienței serviciilor publice electronice”, operațiunea 3.2.1 Sprijin pentru implementarea de soluții de e-

²⁸ Consultați cazul atașat și prezentarea acestuia în capitolul referitor la ÎE 2.3.

guvernare împreună cu conexiunea broadband necesară, precum și DMI 3.3 (irelevant, nespecific) „Sprijinirea economiei”, operațiunea 3.3.2 Sprijin pentru dezvoltarea sistemelor de comerț electronic și a altor soluții on-line pentru afaceri.

► **Apeluri de propuneri de proiecte - Pregătire**

Conform celor discutate în cadrul interviului cu reprezentanții AM a POR, pregătirea Ghidurilor Solicitanților nu a presupus nicio expertiză specifică, în sensul implicării unui expert extern pe probleme de EȘ, pentru pregătirea Ghidurilor Solicitantului, în vederea obținerii unui impact pozitiv în materie de egalitate de șanse și / sau de prevenire a oricăror forme de discriminare.

► **Ghidul Solicitantului - explicații despre principiul EȘ**

Niciunul din cele patru Ghiduri ale Solicitantului analizate nu se referă la principiul egalității de șanse, nu îl explică și nu stabilește niciun tip de indicatori pentru egalitate, deși formularul de cerere obligă solicitanții să explice modul în care intenționează să implementeze principiul egalității de șanse în proiectele lor.

► **Formular de cerere de finanțare - cuprins**

Formularele de cerere utilizate de AM a POS CCE pentru cele 4 DMI-uri / operațiuni obligă solicitantul să explice modul în care aplică principiul EȘ, dar informațiile solicitate sunt vagi (de ex. modul în care este luat în considerare principiul la „elaborarea proiectului”, la implementarea sa ulterioară, în managementul proiectului și la identificarea grupurilor țintă). Formularele de cerere se referă în principal la egalitatea între angajați care trebuie asigurată de solicitant / beneficiar. Solicitantul / beneficiarul trebuie să asigure respectarea principiului tratamentului egal al angajaților și de către contractanții din cadrul proiectelor, prin introducerea unei prevederi specifice în contractele semnate în cadrul proiectului.

► **Formular de cerere de finanțare - Cerințe de monitorizare**

Ca și în cazul Ghidurilor Solicitantului, formularele de cerere nu conțin nicio referință la un sistem și un proces de monitorizare care va fi aplicat beneficiarilor pe durata implementării proiectului.

► **Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte - informare și publicitate**

În conformitate cu informațiile colectate în timpul interviului cu reprezentanții AM a POS CCE, nu s-au realizat evenimente specifice de informare și publicitate privind EȘ la lansarea apelurilor de propuneri de proiecte. Problemele legate de EȘ au fost prezentate în cadrul unor evenimente de Informare și Publicitate generale, printre alte probleme relevante și importante pentru potențialii beneficiari.

► **Mecanismul de depunere**

AM a POS CCE nu a luat în considerare barierele în calea procesului de depunere a cererilor de finanțare de către reprezentanții anumitor grupuri vulnerabile. Condițiile de depunere a cererilor de finanțare au fost aceleași pentru toți solicitanții și nu au fost oferite condiții speciale pentru depunerea cererilor de către persoanele cu dizabilități (în caz că ar fi necesar), cu excepția faptului că Ministerul Economiei și Organismele Intermediare dispun de infrastructura necesară care asigură accesul în clădire pentru persoanele cu dizabilități fizice. Cu toate acestea, AM și Ministerul nu dispun de infrastructură sau alte facilități pentru niciun alt tip de persoane cu dizabilități (de ex. nevăzători sau surzi), în conformitate cu prevederile Legii 448/2006 pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități).

► **Lansarea apelurilor - generarea proiectelor**

Pregătirea propunerilor de proiect a fost lăsată exclusiv în sarcina solicitanților. AM a POS CCE le-a acordat acestora sprijin în cadrul procesului prin diferite servicii, în special prin intermediul serviciului de asistență și al informațiilor afișate pe pagina web a programului. Deși au fost furnizate informații referitoare la EȘ, ca și în cazul evenimentelor de Informare și Publicitate, aceasta nu s-a făcut cu ajutorul unei expertize specifice, ci prin intermediul canalelor generale.

Programul Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu)

În cadrul POS Mediu, am analizat Ghidurile Solicitantului (GS) în vigoare pentru cele 2 DMI-uri acoperite de proiectul nostru, respectiv DMI 1.1 „Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată” și 4.1 „Dezvoltarea infrastructurii și a planurilor de management în vederea protejării biodiversității și Natura 2000”.

► **Apeluri de propuneri de proiecte - Pregătire**

Conform celor discutate în cadrul interviului cu reprezentanții AM a POS Mediu, pregătirea Ghidurilor Solicitanților nu a presupus nicio expertiză specifică, în sensul implicării unui expert extern pe probleme de EȘ, pentru pregătirea Ghidurilor Solicitantului, în vederea obținerii unui impact pozitiv în materie de egalitate de șanse și / sau de prevenire a oricăror forme de discriminare.

► *Ghidul Solicitantului - explicații despre principiul EȘ*

Cele două Ghiduri analizate nu fac aproape nicio referire la principiul EȘ. Ghidul pentru DMI 1.1 se referă pe scurt la principiul egalității în cadrul legii achizițiilor publice și la repetarea obiectivului programului legat de prevenirea dezastrelor naturale în zonele vulnerabile, care sunt parțial corelate și cu sărăcia și incluziunea socială. Ghidul pentru DMI 4.1 doar menționează criteriul de eligibilitate, conform căruia solicitanții trebuie să respecte principiul EȘ, așa cum este prevăzut în legislația națională în vigoare.

► *Formular de cerere de finanțare - cuprins*

Cu toate acestea, deși formularul de cerere pentru DMI 1.1 nu face nicio referire la principiul egalității de șanse (deși POS Mediu reflectă EȘ printr-un criteriu de eligibilitate), formularul pentru DMI 4.1 se referă explicit la persoanele cu dizabilități și impune ca proiectele de infrastructură finanțate în cadrul acestui DMI să acopere și facilitățile necesare pentru această categorie de persoane vulnerabile. De asemenea, cererea de finanțare obligă și la conformitatea contractelor de lucrări semnate pentru proiectele care urmează a fi implementate în cadrul DMI cu legislația în vigoare referitor la infrastructura necesară acestui grup vulnerabil. În același timp, formularul de cerere obligă beneficiarii să respecte tratamentul egal pentru angajații bărbați și femei.

► *Formular de cerere de finanțare - Cerințe de monitorizare*

Numai formularul de cerere pentru DMI 4.1 atrage atenția solicitanților că modul în care beneficiarii implementează legislația referitoare la EȘ și nediscriminare va fi monitorizat pe toată durata proiectului și ulterior. Cu toate acestea, nu se furnizează detalii despre modalitatea în care se va face acest lucru (în special după încheierea proiectului),

► *Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte - informare și publicitate*

În conformitate cu informațiile colectate în timpul interviului cu reprezentanții AM a POS Mediu, nu s-au realizat evenimente specifice de informare și publicitate privind EȘ la lansarea apelurilor de propuneri de proiecte. Problemele legate de EȘ au fost prezentate în cadrul unor evenimente de Informare și Publicitate generale, printre alte aspecte relevante și importante pentru potențialii beneficiari.

Cu toate acestea, așa cum s-a elaborat în secțiunea 2.3 a prezentului raport, POS Mediu este un exemplu de bună practică în materie de activități de informare și publicitate efectuate pentru implementarea principiului EȘ în ceea ce privește accesul la program al tuturor potențialilor beneficiari, aparținând oricărei minorități (consultați și anexa 5 pentru o descriere completă a POS Mediu din acest punct de vedere). O campanie dedicată **având ca țintă minoritățile etnice, prin utilizarea unor canale media dedicate**, a fost implementată în intervalul martie - august 2012, cu scopul de a crește nivelul de conștientizare privind Programul în rândul publicului general.

► *Mecanismul de depunere*

AM a POS Mediu nu a luat în considerare barierele în calea procesului de depunere a cererilor de finanțare de către reprezentanții anumitor grupuri vulnerabile. Condițiile de depunere a cererilor de finanțare au fost aceleași pentru toți solicitanții și nu au fost oferite condiții speciale pentru depunerea cererilor de către persoanele cu dizabilități sau de către reprezentanții minorităților etnice, cu excepția faptului că Ministerul Mediului și Organismele Intermediare dispun de infrastructura necesară care asigură accesul în clădire pentru persoanele cu dizabilități fizice. Cu toate acestea, AM și Ministerul nu dispun de infrastructură sau alte facilități pentru niciun alt tip de persoane cu dizabilități (de ex. nevăzători sau surzi), în conformitate cu prevederile Legii 448/2006 pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități).

► *Lansarea apelurilor - generarea proiectelor*

Conform celor discutate în cadrul interviului cu reprezentanții AM a POS Mediu, AM și OI au sprijinit solicitanții la elaborarea proiectelor și cererilor acestora în cadrul procesului dar, deși au fost furnizate informații privind EȘ, la fel ca și în cazul evenimentelor de Informare și Publicitate, aceasta nu s-a făcut cu ajutorul unei expertize specifice, ci la nivel general.

În cadrul POS T, am analizat GS în vigoare pentru cele 2 DMI acoperite de proiectul nostru, respectiv DMI 2.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii feroviare pe Axa Prioritară Rețeaua Transeuropeană de Transport și 4.1. Sprijin pentru managementul, implementarea, monitorizarea și controlul eficient al POS T.

► **Apeluri de propuneri de proiecte - Pregătire**

Conform celor discutate la interviul cu reprezentanții AM a POS Mediu, pregătirea Ghidurilor Solicitanților nu a presupus nicio expertiză specifică, în sensul implicării unui expert extern în EȘ, pentru pregătirea Ghidurilor Solicitantului, în vederea obținerii unui impact pozitiv în materie de egalitate de șanse și / sau de prevenire a oricăror forme de discriminare.

► **Ghidul Solicitantului - explicații privind principiul EȘ**

GS corespunzător DMI 2.1 se referă la EȘ din punct de vedere al accesului egal la locurile de muncă nou create prin proiectele finanțate de program în cadrul acestuia. De asemenea, specifică că DMI trebuie să respecte prevederile Legii 202/2002 referitoare la egalitatea de șanse între bărbați și femei, dar nu oferă alte detalii despre modalitatea de implementare în practică a acestui principiu. GS pentru DMI 4.1 doar menționează că DMI va contribui la implementarea egalității de șanse și că politica de resurse umane a AM a POS T este nediscriminatorie.

► **Formular de cerere de finanțare - cuprins**

În ciuda informațiilor succinte din GS, abordarea din cadrul formularului de cerere conține o cerință generală pentru solicitanți / beneficiari de a prezenta modul în care proiectul respectă principiul egalității de șanse, dar nu furnizează alte detalii despre modalitatea efectivă de realizare.

► **Formular de cerere de finanțare - Cerințe de monitorizare**

Nici GS, nici formularul de cerere pentru DMI 4.1 nu atrag atenția solicitanților asupra faptului că modul în care beneficiarii implementează legislația referitoare la EȘ și nediscriminare va fi monitorizat pe toată durata proiectului.

► **Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte - informare și publicitate**

În conformitate cu informațiile colectate în timpul interviului cu reprezentanții AM a POS T, nu s-au realizat evenimente specifice de informare și publicitate privind EȘ la lansarea apelurilor de propuneri de proiecte. Problemele legate de EȘ au fost prezentate într-o măsură extrem de limitată în cadrul unor evenimente generale de Informare și Publicitate, printre alte aspecte relevante și importante pentru potențialii beneficiari.

► **Mecanismul de depunere**

AM a POS T nu a luat în considerare barierele în calea procesului de depunere a cererilor de finanțare de către reprezentanții anumitor grupuri vulnerabile. Această abordare se explică mai ales prin numărul limitat de beneficiari ai programului, care ar fi făcut ca astfel de eforturi să fie redundante.

► **Lansarea apelurilor - generarea proiectelor**

Conform celor discutate în cadrul interviului cu reprezentanții AM a POS T, AM a sprijinit solicitanții la elaborarea proiectelor și cererilor acestora în cadrul procesului dar, deși au fost furnizate informații privind EȘ, la fel ca și în cazul evenimentelor de Informare și Publicitate, aceasta nu s-a făcut cu ajutorul unei expertize specifice, ci la nivel general.

Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

Pentru POAT, am analizat Ghidul Solicitantului și Formularul de cerere relevant pentru cele două DMI analizate: DMI 1.2 Evaluare și DMI 3.1 Diseminarea informațiilor generale și derularea activităților de publicitate cu privire la instrumentele structurale alocate României.

► **Apeluri de propuneri de proiecte - Pregătire**

Conform celor discutate la interviul cu reprezentanții POAT, pregătirea Ghidurilor Solicitanților nu a presupus nicio expertiză specifică, în sensul implicării unui expert extern specializat în probleme de EȘ, pentru pregătirea Ghidurilor Solicitantului, în vederea obținerii unui impact pozitiv în materie de egalitate de șanse și / sau de prevenire a oricăror forme de discriminare prin proiectele finanțate în cadrul POAT.

► **Ghidul Solicitantului - explicații despre principiul EȘ**

Ghidurile Solicitantului pentru cele două DMI-uri analizate în cadrul POAT nu se referă în niciun fel la principiul egalității de șanse, la nediscriminare sau la egalitatea de gen.

► **Formular de cerere de finanțare - cuprins**

Formularul de cerere prevede un paragraf standard legat de EȘ care trebuie introdus în toate cererile și care prevede că proiectele vor promova și vor aplica principiul egalității de șanse, referitor la bărbați și femei, așa cum este prevăzut în Legea 202/2002, și la minoritățile etnice. Principiul promovat de formularul de cerere al POAT este legat explicit numai de accesul egal al bărbaților, femeilor și minorităților etnice pe piața muncii.

Formularul de cerere lasă la latitudinea solicitanților introducerea altor informații privind modul în care intenționează să aplice principiul EȘ, dar nu obligă la mai mult decât simpla introducere a paragrafului standard prezentat mai sus.

► **Formular de cerere de finanțare - Cerințe de monitorizare**

Nici GS, nici formularul de cerere nu menționează și nu atrage atenția solicitanților asupra faptului că modul în care vor implementa legislația referitoare la EȘ și la nediscriminare va fi monitorizat pe toată durata proiectului (în cazul în care se aprobă cererea de finanțare).

► **Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte - informare și publicitate**

În conformitate cu informațiile colectate în timpul interviului cu reprezentanții AM a POAT, nu s-au realizat evenimente specifice de informare și publicitate privind EȘ la lansarea apelurilor de propuneri de proiecte. Această abordare se explică și prin modalitatea specifică de implementare a POAT. Cu toate acestea, activitățile de tip Informare și Publicitate legate de acest program nu au subliniat EȘ, la fel ca și programul însuși.

► **Mecanismul de depunere**

AM a POAT nu a luat în considerare barierele în calea procesului de depunere a cererilor de finanțare de către reprezentanții anumitor grupuri vulnerabile. Totuși, această abordare se explică și prin tipul specific de beneficiari ai programului, care ar fi făcut ca astfel de eforturi să fie redundante.

► **Lansarea apelurilor - generarea proiectelor**

Conform celor discutate în cadrul interviului cu reprezentanții AM a POAT, AM a sprijinit solicitanții la elaborarea proiectelor și a cererilor, dar în acest proces nu a fost implicată nicio expertiză specifică, deoarece programul însuși nu pune accentul pe implementarea principiului EȘ.

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU)

În cadrul POS DRU, am analizat în total 18 DMI-uri, dintre care 9 specifice și 9 nespecifice (conform conținutului anexei 2 și prezentării de mai jos). Programul a furnizat ghiduri generale (2008, 2009 și 2010) la care s-au adăugat mai multe anexe, cum ar fi un formular de cerere sau grile de evaluare. În continuare, au apărut cel puțin două ghiduri specifice pentru fiecare DMI, unul pe an, iar în unele cazuri și ghiduri diferite pentru granturi și proiecte strategice, astfel încât am examinat peste 60 de ghiduri ale solicitantului, inclusiv anexe și erate.

Cele 9 intervenții specifice analizate în cadrul POS DRU sunt:

Nr	AP	DMI	Obiective Specifice	Domeniile/ subiectele relevante	Impact asupra egalității de șanse
1.	2. Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii	2.1 Tranziția de la școală la viața activă	Dezvoltarea competențelor profesionale ale persoanelor asistate (elevi, studenți, absolvenți) pentru facilitarea integrării acestora pe piața muncii	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii	Impact direct
2.	2. Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii	2.2 Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea și creșterea accesului la învățământ preșcolar și școlar, la programe de tipul „școala după școală”, furnizarea serviciilor de orientare și consiliere, dezvoltarea curriculei relevante, predare centrată pe elev, campanii de sensibilizare etc. Dezvoltarea programelor de reintegrare în educație a celor care părăsesc timpuriu școala, educația de tip „a doua șansă”, forme flexibile de educație etc. 	Educație: ameliorarea accesului la educație	Impact direct
3.	3. Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor	3.3 Dezvoltarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor pentru partenerii sociali și	Sprijin pentru îmbunătățirea capacității partenerilor sociali și a societății civile, respectiv a sindicatelor, patronatelor, Comitetelor Sectoriale, ONG-urilor, Pactelor Regionale și Parteneriatelor Locale pentru Ocupare și Incluziune Socială și Secretariatelor Tehnice Permanente ale acestora, a altor rețele	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii	Impact direct

Nr	AP	DMI	Obiective Specifice	Domeniile/ subiectele relevante	Impact asupra egalității de șanse
		societatea civilă	relevante în domeniile ocupării forței de muncă și în domeniul social pentru a contribui pe deplin la dezvoltarea resurselor umane din Romania		
4.	5. Promovarea măsurilor active de ocupare	5.1 Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare	Creșterea adaptabilității șomerilor tineri și de lungă durată la schimbările continue de pe piața muncii.	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii	Impact direct
5.	5. Promovarea măsurilor active de ocupare	5.2 Promovarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale în ceea ce privește dezvoltarea resurselor umane și ocuparea forței de muncă	Extragerea persoanelor inactive din punct de vedere economic care trăiesc în mediul rural și care își câștigă existența din activități legate de agricultura de subsistență, efectuate în propriile gospodării și orientarea acestora către sectorul non-agricol, și anume sectorul industrial și de servicii. Va fi acordată o atenție specială tinerilor și femeilor.	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii	Impact direct
6.	6. Promovarea incluziunii sociale	6.1 Dezvoltarea economiei sociale	Srijin acordat unor entități precum ONG-urile, cooperativele sociale, asociațiile de ajutor reciproc, alte organizații de caritate și de voluntariat ca instrumente flexibile și sustenabile de asistență a comunităților în atingerea propriilor obiective, precum: <ul style="list-style-type: none"> • stimularea creării de locuri de muncă și dezvoltarea aptitudinilor • consolidarea capacității comunitare pentru sprijinul social • sprijinirea creșterii economice și revitalizarea vecinătății • protejarea mediului • mobilizarea grupurilor dezavantajate. 	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii, promovarea activităților independente și antreprenoriatului. Sănătate, bunăstare, incluziune socială: proiecte la nivel comunitar	Impact direct
7.	6. Promovarea incluziunii sociale	6.2 Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii	Creșterea participării pe piața muncii și combaterea excluziunii sociale prin motivarea persoanelor în integrarea/reintegrarea pe piața muncii, asistarea lor în căutarea efectivă a unui loc de muncă, facilitarea accesului la formare și alte măsuri active de ocupare, inclusiv ajutorul acordat persoanelor cu probleme de sănătate pentru a reveni la locul de muncă, stimulând, în același timp valorizarea muncii și înlăturând capcana șomajului, a sărăciei și a inactivității.	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii, evitarea discriminării pe piața muncii Educație și formare: adaptarea și echiparea pentru facilitarea accesului	Impact direct
8.	6. Promovarea incluziunii sociale	6.3 Promovarea egalității de șanse pe piața muncii	Eliminarea discriminării și a practicilor discriminatorii din diferite motive, ca de exemplu origine etnică, dizabilitatea sau vârsta.	Drepturi Fundamentale: Ocuparea forței de muncă: evitarea discriminării pe piața muncii	Impact direct
9.	6. Promovarea incluziunii sociale	6.4 Inițiative transnaționale pentru o piață inclusivă a muncii	Crearea unei piețe a muncii mai permissive, flexibile și inclusive și acoperirea unei game largi de activități: schimbul de informații între administrații, formatori, actorii relevanți de pe piața muncii și în domeniul politicilor sociale, adaptarea și transferul de experiență din alte state, studii și evaluări, acțiuni comune.	Drepturi Fundamentale: Ocuparea forței de muncă: sporirea gradului de participare pe piața muncii	Impact direct

Cele 9 intervenții nespecifice (cu impact indirect) analizate în cadrul POS DRU sunt:

Nr	AP	DMI	Obiective Specifice	Domeniile/ subiectele relevante	Impact asupra egalității de șanse
1.	1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere	1.1 Accesul la educație și formare profesională inițială de calitate	Modernizarea și restructurarea educației și formării profesionale inițiale într-o abordare integrată (acțiuni pentru sistem, sprijin pentru furnizori, dezvoltarea personalului, dezvoltarea și furnizarea ofertelor/programelor de educație și formare profesională inițială, servicii integrate de sprijin în educație și formare profesională inițială, precum servicii de orientare și consiliere, acțiuni inovative în vederea asigurării accesului la educație și formare profesională inițială de calitate).	Educație și formare: participarea la formarea profesională, modernizarea sistemului educațional	Impact indirect

Nr	AP	DMI	Obiective Specifice	Domeniile/ subiectele relevante	Impact asupra egalității de șanse
2.	1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere	1.2 Calitate în învățământul superior	Modernizarea și restructurarea învățământului superior într-o abordare integrată (acțiuni pentru sistem, sprijin pentru furnizori, dezvoltarea personalului, dezvoltarea și furnizarea ofertelor de învățământ superior, acțiuni inovative în vederea îmbunătățirii și dezvoltării învățământului superior).	Educație și formare: participarea la formarea profesională, modernizarea sistemului educațional	Impact indirect
3.	1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere	1.3 Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare	Îmbunătățirea nivelului de calificare și formare profesională și FPC a profesorilor, personalului didactic și formatorilor.	Educație și formare: participarea la formarea profesională, modernizarea sistemului educațional	Impact indirect
4.	1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere	1.4 Calitate în FPC	Creșterea capacității sistemului public și privat de FPC de a furniza servicii de calitate în vederea susținerii obiectivului de creștere a participării la formare profesională continuă cu accent asupra dezvoltării sistemului (instrumente, metodologii, standarde etc.), și asigurării calității.	Educație și formare: participarea la formarea profesională, modernizarea sistemului educațional	Impact indirect
5.	2. Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii	2.3 Acces și participare la FPC	Creșterea gradului de participare la programele FPC, facilitarea calificării angajaților	Ocupare: adaptarea și echiparea pentru facilitarea accesului	Impact indirect
6.	3. Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor	3.1 Promovarea culturii antreprenoriale	Transformarea antreprenoriatului într-o opțiune de carieră pentru fiecare , ca o soluție importantă pentru contracararea efectelor negative ale ajustărilor structurale și ale procesului de restructurare a industriei, generând alternative economice și sociale și îmbunătățind statutul economic al unui număr semnificativ de persoane.	Ocupare: promovarea activităților independente și antreprenoriatului	Impact indirect
7.	3. Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor	3.2 Formare și sprijin pentru întreprinderi și angajați pentru promovarea adaptabilității;	Crearea capacității interne a întreprinderilor pentru dezvoltarea propriilor resurse umane , inclusiv programe de formare specializate, cu accent pe noile tehnologii.	Ocupare: productivitate și calitatea muncii	Impact indirect
8.	4. Modernizarea Serviciului Public de Ocupare	4.1 Întărirea capacității Serviciului Public de Ocupare de furnizare a serviciilor de ocupare	Sprijinirea activităților cu privire la întărirea capacității SPO de furnizare a serviciilor de ocupare. Vor fi promovate acțiuni care vor conduce la îmbunătățirea relației dintre SPO și clienții săi, precum și la un acces crescut la măsurile active de ocupare.	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii	Impact indirect
9.	4. Modernizarea Serviciului Public de Ocupare	4.2 Formarea personalului SPO	Conceperea și consolidarea strategiei de FPC a SPO pentru sporirea calității și eficienței serviciilor furnizate și consolidarea capacității SPO de adaptare la piața muncii.	Ocupare: sporirea gradului de participare pe piața muncii	Impact indirect

► **Apeluri de propuneri de proiecte - Pregătire**

Conform celor discutate în cadrul interviului cu reprezentanții POS DRU, pregătirea Ghidurilor Solicitanților nu a presupus nicio expertiză specifică, în sensul implicării unui expert extern în EȘ, pentru pregătirea Ghidurilor Solicitantului pentru cele 18 DMI-uri sau pentru celelalte, în vederea obținerii unui impact pozitiv în materie de egalitate de șanse și / sau de prevenire a oricăror forme de discriminare prin proiectele finanțate. Cu toate acestea, POS DRU fiind principalul program din România care acoperă proiecte legate de EȘ, direct și indirect, personalul AM ar trebui să posede cunoștințele necesare pentru implementarea adecvată a principiului.

► **Ghidul Solicitantului - explicații despre principiul EȘ**

Cele 9 DMI-uri cu efect direct asupra egalității de șanse au ca obiectiv eliminarea factorilor care ar putea duce la discriminare, prin acțiuni asupra anumitor categorii de persoane în situații vulnerabile (de ex. abandonul școlar timpuriu, șomajul în zonele rurale) sau prin crearea condițiilor necesare pentru ca grupurile vulnerabile să aibă acces

(egal) pe piața forței de muncă (de ex. economia socială). Dintre aceste 9 DMI-uri, două (și anume 6.2 Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii și 6.3 Promovarea egalității de șanse pe piața muncii) sunt concentrate în mod special asupra celor două dimensiuni ale principiului EȘ, nediscriminarea (adică grupurile vulnerabile) și egalitatea de gen, dar într-un singur domeniu, respectiv accesul pe piața forței de muncă.

Ghidurile Solicitantului publicate pentru aceste intervenții specifice prezintă în mod adecvat raționamentul DMI-urilor, precum și activitățile eligibile, beneficiarii și grupurile țintă, iar aceste elemente decurg în mod logic din obiectivele și prevederile PO și ale DCI legate de principiul egalității de șanse și nediscriminării.

Din punctul de vedere al domeniilor țintă identificate de conceptul de EȘ dezvoltat în primul capitol al prezentului raport, Ghidurile celor 9 DMI-uri abordează în special: (1) educația: îmbunătățirea accesului la educație / educație și formare: adaptarea și echiparea pentru facilitarea accesului; (2) ocuparea forței de muncă: îmbunătățirea participării la piața muncii, promovarea activităților independente și a antreprenoriatului, evitarea discriminării pe piața muncii; (3) sănătatea, bunăstarea, incluziunea socială: proiecte la nivelul comunității și (4) drepturile fundamentale, în sensul promovării și contribuției la implementarea pentru toți a principiului egalității de șanse.

Ghidurile pentru cele 9 DMI-uri specifice conțin formulări clare referitoare la grupurile vulnerabile identificate conform conceptului de EȘ dezvoltat în primul capitol al prezentului raport, în conformitate cu logica de intervenție a DMI: toate categoriile sunt abordate de DMI 6.2 Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii și 6.3 Promovarea egalității de șanse pe piața muncii, iar celelalte DMI abordează în mod specific: persoanele asistate (elevi, studenți, absolvenți), persoane care abandonează timpuriu școala, șomeri tineri și de lungă durată, persoane inactive economic din zonele rurale, în special tinerii și femeile, persoane sărace, persoane expuse din mai multe motive, inclusiv originea etnică, dizabilități sau vârstă.

Din punctul de vedere al domeniilor țintă identificate de conceptul de EȘ dezvoltat în primul capitol al prezentului raport, Ghidurile celor 9 DMI-uri abordează în special: (1) educația și formarea: participarea la formarea profesională, modernizarea sistemului educațional, (2) ocuparea: adaptarea și echiparea pentru facilitarea accesului, promovarea activităților independente și a antreprenoriatului, productivitatea și calitatea muncii, ameliorarea participării pe piața muncii. Principiul egalității de șanse și nediscriminării este integrat, în conformitate cu prevederile PO și ale DCI, în unele cazuri, prin activități eligibile orientative: în conformitate cu Ghidul specific, DMI 1.1 finanțează dezvoltarea unui sistem educațional la care să aibă acces *toți* (adică educația inclusivă), iar Ghidul General prevede că în cadrul acestui DMI „optimizarea / furnizarea serviciilor de mediere școlară etc. pentru elevii cu dizabilități, de origine romă, din zonele rurale și / sau aparținând altor grupuri vulnerabile vor beneficia de finanțare. DMI 1.2 finanțează activitățile care duc la creșterea accesului la educație terțiară, în special pentru populația din zonele rurale și din comunitatea romă etc.). DMI 4.1 finanțează programe pentru șomeri și pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă; DMI 1.4 finanțează integrarea principiilor EȘ în activitățile și procesele dezvoltate și implementate.

Toate GS ale DMI-urilor nespecifice oferă beneficiarilor posibilitatea (ca și în cazul DMI 1.4, menționat în paragraful anterior) de a implementa în cadrul proiectelor lor activități orientate asupra EȘ, de ex. module specifice în cadrul sesiunilor de formare. Dar, deși acestea reprezintă o modalitate optimă de integrare a EȘ la nivel de proiect, acestea nu sunt obligatorii și în cazul PO DCA.

Pe lângă activitățile orientate asupra grupurilor vulnerabile și a domeniului legat de EȘ, atât de către DMI-urile specifice, cât și de către DMI-urile nespecifice, toate cele 18 GS se referă clar la EȘ ca obiectiv pe orizontală al programului, cu scopul de a-l integra în intervențiile finanțate în cadrul acestora. Descrierea în GS a principiului EȘ se referă pe larg la prevederile legislației de bază în domeniu, în special OG 137/2000 și Legea 202/2002, deci atât la egalitatea de gen și nediscriminare, cât și la îmbătrânirea activă și la incluziunea socială. Prin formularea utilizată, GS interzic discriminarea și promovează, cu ajutorul integrării, eliminarea tuturor criteriilor de discriminare în toate domeniile prevăzute de legislația în vigoare. Cu toate acestea, GS nu precizează modalitatea de realizare a integrării la nivel de proiect: GS menționează că implementarea principiului trebuie luată în considerare la elaborarea proiectului și la efectuarea activităților aferente acestuia.

Formularele de cerere utilizate în POS DRU pentru cele 18 DMI-uri extind oarecum conceptul de EȘ, așa cum este utilizat în program în vederea integrării, deoarece se referă, pe lângă Legile 137/2000 și 202/2002, la prevederile consacrate în Constituție, în Codul Muncii, în OG 96/2003 pentru protecția maternității și la Legea 2010/1999 referitoare la concediul de paternitate).

► *Formular de cerere de finanțare - cuprins*

Toate formularele de cerere conțin cerințe pentru solicitanți, care trebuie să arate cum va fi integrat principiul EȘ în proiectele lor: în (1) faza de elaborare, (2) în activitățile proiectului și (3) în managementul proiectului. Cu toate

acestea, la fel ca și în cazul GS, informațiile nu sunt suficient de specifice pentru a oferi solicitanților o imagine clară asupra modului în care pot implementa această cerință a programului.

► **Formular de cerere de finanțare - Cerințe de monitorizare**

Atât ghidurile, cât și formularele de cerere sunt specifice când furnizează solicitanților informații legate de procedurile de monitorizare (rapoarte și vizite) care trebuie urmate, precum și de indicatorii pentru care beneficiarii trebuie să colecteze și să raporteze date.

În același timp, indicatorii incluși în Ghiduri reprezintă și indicatori de performanță ai programului, dar și indicatori legați de grupurile țintă ale proiectelor, pentru care beneficiarii trebuie să efectueze colectarea de date primare și să raporteze AM, în conformitate cu Anexa XIII a Regulamentului de Implementare. De asemenea, ghidurile obligă beneficiarii să raporteze cu ajutorul rapoartelor de progres al programului informații privind activitățile specifice legate de egalitatea de șanse, așa cum impune Regulamentul FSE, articolul 10 chiar din partea POS DRU, prin intermediul raportului anual / final de implementare²⁹.

► **Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte - informare și publicitate**

Având în vedere logica intervenției POS DRU, situația din punctul de vedere al promovării aspectelor legate de egalitatea de șanse și nediscriminare este mai complexă decât în cazul programelor nespecifice, care integrează doar principiul. Conform celor discutate la interviul cu reprezentanții AM a POS DRU, programul a implementat numeroase activități de comunicare și informare, pentru a promova și a explica oportunitățile și cerințele tuturor DMI-urilor, specifice sau nespecifice. Pe lângă activitățile specifice de prezentare a EȘ, așa cum sunt finanțate în cadrul acestor DMI-uri (și prezentate mai jos), în cadrul lor a fost abordată și EȘ ca obiectiv pe orizontală al programului.

► **Mecanismul de depunere**

În ciuda concentrării asupra EȘ și a activităților strâns legate de EȘ, AM a POS DRU nu a luat în considerare posibilele obstacole în calea procesului de depunere a cererilor de finanțare de către reprezentanții anumitor grupuri vulnerabile. O astfel de abordare ar fi fost mult mai relevantă pentru POS DRU, în special deoarece printre beneficiarii eligibili se numără și ONG-uri care reprezintă interesele grupurilor vulnerabile.

► **Lansarea apelurilor - generarea proiectelor**

Conform celor discutate în cadrul interviului cu reprezentanții AM a POS DRU, AM și OI au sprijinit solicitanții la elaborarea proiectelor și a cererilor. Expertiza specifică implicată în acest proces a fost internă (adică personalul din cadrul AM și al OI), dar s-a asigurat și sprijin extern, de ex. prin externalizarea serviciilor de asistență.

Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PO DCA)

Pentru PO DCA, am analizat cele mai recente GS pentru cele 3 DMI-uri acoperite de această evaluare pe orizontală: DMI 1.2 Creșterea responsabilizării administrației publice, DMI 1.3 Îmbunătățirea eficacității organizaționale și 2.2 Ameliorarea calității și eficienței furnizării serviciilor, deoarece acestea sunt cele mai complete, dar nu diferă substanțial de versiunile anterioare.

► **Apeluri de propuneri de proiecte – Pregătire**

Conform celor discutate în cadrul interviului cu reprezentanții PO DCA, pregătirea Ghidurilor Solicitanților nu a presupus nicio expertiză specifică, în sensul implicării unui expert extern specializat în probleme de EȘ, pentru pregătirea Ghidurilor Solicitantului, în vederea obținerii unui impact pozitiv în materie de egalitate de șanse și / sau de prevenire a oricăror forme de discriminare prin proiectele finanțate în cadrul POAT.

► **Ghidul Solicitantului - explicații despre principiul EȘ**

²⁹ După cum este cazul: (a) integrarea de gen, precum și orice acțiune cu specific de gen; (b) acțiuni pentru creșterea participării imigranților la ocupare și implicit mai buna lor integrare socială; (c) acțiuni de întărire a integrării în muncă și implicit îmbunătățirea gradului de incluziune socială a minorităților; (d) acțiuni de îmbunătățire a gradului de integrare în muncă și incluziunea socială a altor grupuri defavorizate, inclusiv a persoanelor cu dizabilități; (e) activități inovatoare, inclusiv o prezentare a temelor și a rezultatelor acestora, diseminarea și integrarea; (f) acțiuni transnaționale și / sau interregionale.

Aceste trei Ghiduri ale Solicitantului se referă în același mod la principiul egalității de șanse. Abordarea este holistică, așa cum este prevăzută în OG 137/2000, dar se referă și în mod specific la egalitatea de gen pe piața muncii. În mod inovator pentru programele fără intervenții specifice, PO DCA prevede cerințe minime care trebuie îndeplinite de proiecte, pentru a satisface criteriul respectiv de eligibilitate stabilit: beneficiarii trebuie să organizeze în cadrul proiectelor lor un modul / o secțiune de modul, un curs, un seminar sau o conferință care să promoveze și să crească nivelul de conștientizare a importanței principiului EȘ.

► **Formular de cerere de finanțare - cuprins**

Formularele de cerere impun în mod explicit solicitanților să descrie în cerere modul în care intenționează să aplice principiul EȘ și să respecte cerințele minime din GS în acest sens (cu alte cuvinte, care dintre activitățile solicitate vor fi implementate de proiect - un modul / un seminar / o conferință).

► **Formular de cerere de finanțare - Cerințe de monitorizare**

Formularul de cerere nu se referă la un sistem ulterior de monitorizare, dar cu toate acestea, ghidurile explică în mod clar că pentru proiecte va exista obligația de a raporta către AM (de ex. prin rapoarte de monitorizare) asupra modului în care au aplicat principiul egalității de șanse (inclusiv implementarea cerințelor minime). Deoarece PO DCA este un program finanțat prin FSE, trebuie să monitorizeze și indicatori care reflectă profilul beneficiarilor finali ai proiectelor din punctul de vedere al vârstei, genului, localizării (mediul rural / urban) sau aparținând unui alt grup vulnerabil (conform cerinței din Anexa XIII a Regulamentului de Implementare - consultați fișa programului pentru o descriere completă).

► **Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte - informare și publicitate**

Pe lângă documentația furnizată potențialilor beneficiari la lansarea apelului de propuneri de proiecte, prezentată mai sus, a fost efectuată și o serie de activități de informare pentru toate DMI-urile analizate și pentru întregul program. Conform celor discutate la interviuri, principiul EȘ a fost acoperit în cadrul acestor activități, ca o temă distinctă, și nu au fost organizate evenimente separate pentru prezentarea egalității de șanse și a nediscriminării. Informațiile furnizate în cadrul campaniilor de Informare și Publicitate au fost de obicei aceleași ca și în documentele și ghidurile de programare.

Ca un exemplu de bună practică, pe lângă prevederea unor cerințe minime clare, AM a PO DCA a pus la dispoziția potențialilor beneficiari, dar și a beneficiarilor o broșură care prezintă mai multe detalii legate de legislația în vigoare și conceptele de EȘ și nediscriminare. Broșura³⁰ acoperă un al doilea obiectiv pe orizontală al PO DCA (și anume dezvoltarea durabilă) și o temă orizontală importantă pentru program și anume achizițiile publice. Broșura tratează principiul egalității de șanse din perspectiva relevantă pentru logica sa de intervenție, adică definește integrarea de gen ca fiind integrarea egalității de gen în ciclul de politici publice, în special formularea, precum și în procesele, procedurile, regulamentele și legile legate de administrația publică și elaborate de aparatul politico-administrativ.

Broșura face distincția între egalitatea de gen și nediscriminare, dar se referă explicit, în contextul nediscriminării, doar la persoanele cu dizabilități. Se ține seama de legislația europeană și națională esențială, iar alte strategii relevante la nivel național sunt menționate ca surse, dar acestea sunt legate mai mult de egalitatea de gen.

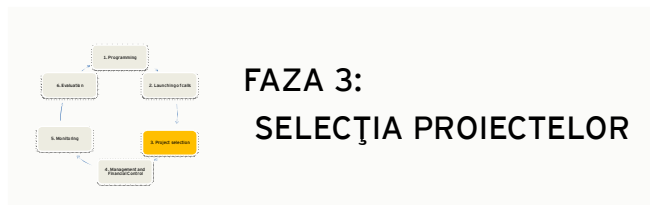
Obiectivul principal al broșurii îl constituie de fapt această dimensiune a egalității de șanse și este abordat în termeni generali. De exemplu, se pune accent pe egalitatea de gen, deși este posibil ca bărbații să fie sub-reprezențați în grupul țintă al programului (adică angajați din administrația publică) și o problemă foarte relevantă în contextul OP DCA și al EȘ, adică ponderea redusă a femeilor în funcții de decizie din aparatul politico-administrativ nu este menționată în mod explicit.

► **Mecanismul de depunere**

AM a PO DCA nu a luat în considerare barierele în calea procesului de depunere a cererilor de finanțare de către reprezentanții anumitor grupuri vulnerabile.

► **Lansarea apelurilor - generarea proiectelor**

Conform celor discutate la interviul cu reprezentanții AM a PO DCA, AM a sprijinit solicitanții la elaborarea proiectelor și a cererilor, atât prin servicii de asistență cât și direct, prin dezvoltarea împreună ideile de proiecte împreună cu potențialii beneficiari. Cu toate acestea, în proces nu a fost implicată nicio expertiză specifică, iar informațiile legate de EȘ au fost furnizate de către personalul AM.

Programul Operațional Regional (POR)

► **Criterii de eligibilitate**

După cum s-a menționat mai sus, POR a luat deja în calcul, din faza de programare, reflectarea principiului EȘ în evaluarea proiectului și în grila de selecție. Programul realizează acest lucru în faza de implementare, deoarece respectarea prevederilor legale referitoare la EȘ este utilizată de AM ca un criteriu de eligibilitate pentru toate DMI-urile analizate. Dovada îndeplinirii acestui criteriu de eligibilitate se face printr-o declarație a solicitantului (deoarece acesta este cazul tuturor programelor care au un criteriu de eligibilitate referitor la conformitatea proiectului cu legislația relevantă privind EȘ).

► **Criterii de evaluare și de selecție**

Sistemul de evaluare a proiectelor POR conține și un sub-criteriu de selecție (și anume 2.8) în cadrul celui de-al doilea criteriu principal al grilei de evaluare și anume „Calitatea, maturitatea și sustenabilitatea proiectului”, prin care se evaluează dacă proiectul „implementează măsuri de promovare a principiului EȘ și nediscriminării”. Subcriteriul de selecție referitor la EȘ are aceeași greutate ca și celelalte sub-criterii din cadrul celui de-al doilea criteriu principal - toate cele 10 sub-criterii din cel de-al doilea criteriu principal pot primi maximum 6 puncte. Scorul maxim de 6 puncte se atribuie proiectelor care au o politică de EȘ și nediscriminare prin 1) stabilirea unor mecanisme pentru asigurarea EȘ în contractele semnate în cadrul proiectului, 2) identificarea aspectelor potențiale referitoare la discriminare în contextul proiectului și implementarea unor mecanisme pentru soluționarea acestora (fără a menționa niciunul în particular) și 3) crearea infrastructurii / adaptarea structurilor existente pentru persoanele cu dizabilități. Proiectele care respectă elementele 2 și 3 primesc numai 3 puncte, iar aplicațiile care „respectă cerințele legale minime în domeniu” (care trec efectiv de etapa de eligibilitate) primesc 1 punct. Dacă proiectul primește 0 puncte la acest sub-criteriu, este exclus automat din proces; totuși, în cazul acestui sub-criteriu, proiectele nu pot fi punctate cu 0, deoarece toate proiectele ajunse în această fază au trecut deja prin verificarea eligibilității, deci îndeplinesc cerințele minime ale legislației relevante.

Evaluarea acestui sub-criteriu și punctarea cererii de finanțare se bazează pe informațiile furnizate de solicitant în formularul de cerere (și anume secțiunile referitoare la grupul țintă, activitățile și managementul proiectului) și în studiul de fezabilitate.

► **Instrumente / sesiuni de formare pentru evaluatorii de proiecte**

Evaluarea tehnico-financiară a cererilor în cadrul POR este efectuată de un grup de evaluatori, inclusiv un expert pe probleme legate de EȘ (vezi criteriul următor). Sub-criteriul de selecție legat de EȘ este punctat numai de evaluatorul pentru EȘ, de aceea sistemul POR nu aplică o abordare de „calibrare”.

Conform interviului cu reprezentanții AM a POR, evaluatorilor li s-au furnizat toate informațiile necesare, deși prin sesiuni de formare scurte, ceea ce le-a permis să-și îndeplinească sarcinile de evaluare. Informațiile și formarea legate de sub-criteriul EȘ din grila de evaluare au fost acoperite în cadrul acestor activități de informare și formare generală.

► **Contractarea evaluatorilor de proiecte**

În conformitate cu specificațiile tehnice ale cererii de către AM a unor servicii de evaluare, cel puțin 5% din expertiza echipei trebuie să fie în domeniul social, în special în cel al egalității de șanse.

Expertul care efectuează evaluarea EȘ a fost denumit expert în servicii sociale / egalitate de șanse și deține (1) o diplomă universitară în științe sociale sau într-un domeniu similar (2) minimum 3 ani de experiență profesională în

implementarea serviciilor sociale / politicilor privind EȘ și (3) minimum 3 ani de experiență în evaluarea proiectelor legate de servicii sociale / promovarea EȘ / eliminarea discriminării.

Cu toate acestea, contractul referitor la serviciile de evaluare nu face nicio referire specifică la aplicare EȘ în cadrul său (de ex. la selectarea evaluatorilor).

Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POS CCE)

▶ *Criterii de eligibilitate*

După cum s-a menționat mai sus, POS CCE a luat în considerare în faza de programare reflectarea principiului EȘ în procesul de selecție a proiectelor. Respectarea legislației naționale relevante în domeniul EȘ nu este un criteriu de eligibilitate independent, ci o parte a unui criteriu general de eligibilitate, care abordează toate temele orizontale ale programului (adică EȘ, dezvoltarea durabilă și ajutoarele de stat) precum și cerințele de Informare și Publicitate.

▶ *Criterii de evaluare și de selecție*

Grila de evaluare și de selecție a POS CCE nu conține niciun criteriu specific de EȘ ce ar favoriza proiectele care includ principiul egalității de șanse, deși, conform prezentării din cele 2 faze anterioare, programul schițează un profil de EȘ relevant atât la nivelul programului, cât și al proiectului.

▶ *Instrumente / sesiuni de formare pentru evaluatorii de proiecte*

Deoarece EȘ nu este inclusă în grila de evaluare tehnico-financiară, nu au fost selectați evaluatori de proiect dedicați și nu au fost efectuate activități de formare și calibrare specifice pentru procesul de evaluare / în timpul acestuia.

▶ *Contractarea evaluatorilor de proiecte*

Deoarece EȘ nu este inclusă în grila de evaluare tehnico-financiară, nu au fost selectați evaluatori de proiect cu o anumită experiență în domeniul EȘ, de aceea nu au fost semnate contracte pentru implicarea lor, cu sau fără clauze speciale legate de EȘ.

Programul Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu)

▶ *Criterii de eligibilitate*

Abordarea POS Mediu este foarte asemănătoare cu cea a POS CCE (deși în faza de programare nu a fost planificată nicio abordare specifică): principiul EȘ este inclus în această fază într-un criteriu unic, general de eligibilitate care se referă la toate temele orizontale ale programului (adică EȘ și nediscriminare, dezvoltare durabilă, TIC, achiziții publice, ajutoare de stat) și obligă solicitanții să dovedească printr-o declarație că respectă și vor continua să respecte legislația națională și comunitară aplicabilă acestor teme.

▶ *Criterii de evaluare și de selecție*

Grila de evaluare și de selecție a POS Mediu nu conține niciun criteriu specific de EȘ ce ar favoriza proiectele care includ principiul egalității de șanse, deși, conform prezentării din cele 2 faze anterioare, programul transează un profil de EȘ relevant atât la nivelul programului, cât și al proiectului.

▶ *Instrumente / sesiuni de formare pentru evaluatorii de proiecte*

Deoarece EȘ nu este inclusă în grila de evaluare tehnico-financiară, nu au fost selectați evaluatori de proiect dedicați și nu au fost efectuate activități de formare și calibrare specifice pentru procesul de evaluare / în timpul acestuia.

▶ *Contractarea evaluatorilor de proiecte*

Deoarece EȘ nu este inclusă în grila de evaluare tehnico-financiară, nu au fost selectați evaluatori de proiecte cu o anumită experiență în domeniul EȘ, de aceea nu au fost semnate contracte pentru implicarea lor, cu sau fără clauze speciale legate de EȘ.

Programul Operațional Sectorial Transport (POS T)

▶ *Criterii de eligibilitate*

Ca și în cazul POS Mediu, POS T nu a luat în considerare în faza de programare faptul că va reflecta în orice mod principiul EȘ în procedura de selecție a proiectelor. Cu toate acestea, POS T a inclus în această procedură un criteriu de eligibilitate specific, care se referă la trei teme orizontale: ajutorul de stat (dacă este cazul), EȘ și nediscriminarea, respectiv dezvoltarea durabilă. Declarația conform căreia solicitantul respectă legislația în vigoare pentru cele două

teme orizontale extinde implementarea principiului și în cadrul contractelor care urmează a fi semnate în cadrul proiectelor.

► **Criterii de evaluare și de selecție**

Grila de evaluare și selecție a POS T nu conține niciun criteriu specific de EȘ ce ar favoriza proiectele care includ principiul egalității de șanse, deși, conform prezentării din cele 2 faze anterioare, programul conține elemente legate de EȘ pe care intenționează să le aplice (de ex. accesul egal al femeilor și al romilor la locurile de muncă create în cadrul programului)

► **Instrumente / sesiuni de formare pentru evaluatorii de proiecte**

Deoarece EȘ nu este inclusă în grila de evaluare tehnico-financiară, nu au fost selectați evaluatori de proiect dedicați și nu au fost derulate activități de formare și calibrare specifice pentru procesul de evaluare / în timpul acestuia.

► **Contractarea evaluatorilor de proiecte**

Deoarece EȘ nu este inclusă în grila de evaluare tehnico-financiară, nu au fost selectați evaluatori de proiect cu o anumită experiență în domeniul EȘ, de aceea nu au fost semnate contracte pentru implicarea lor, cu sau fără clauze speciale legate de EȘ.

Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

► **Criterii de eligibilitate**

După cum s-a menționat mai sus, în conformitate cu prevederile DCI, POAT a luat în considerare în faza de programare reflectarea principiului EȘ în procedura de evaluare a proiectelor. Cu toate acestea, deoarece în cadrul acestui proiect nu se definește un set clar de criterii de evaluare, nu există niciun criteriu specific de EȘ elaborat și aplicat cererilor depuse în cadrul acestui program.

► **Criterii de evaluare și de selecție**

Deși Ghidul Solicitantului prevede că AM va lua în considerare, la evaluarea propunerilor de proiecte, respectarea de către acestea a legislației naționale și comunitare în vigoare, inclusiv cea referitoare la egalitatea de șanse, această abordare generală nu este dusă mai departe, de exemplu printr-un sub-criteriu de selecție sau alt element similar. Acest lucru ar fi fost deosebit de util pentru implementarea și creșterea nivelului de conștientizare a principiului EȘ, prin elaborarea / selectarea unor proiecte care ar fi inclus activități de integrare a EȘ, cum s-a procedat în cazul PO DCA.

► **Instrumente / sesiuni de formare pentru evaluatorii de proiecte**

Deoarece EȘ nu este inclusă în grila de evaluare tehnico-financiară a PO DCA, iar evaluarea și selectarea cererilor în cadrul PO DCA se efectuează intern, nu au fost selectați evaluatori de proiecte dedicați (externi) și nu au fost derulate activități specifice de formare și calibrare pentru procesul de evaluare / în timpul acestuia.

► **Contractarea evaluatorilor de proiecte**

Deoarece EȘ nu este inclusă în grila de evaluare tehnico-financiară a PO DCA, iar evaluarea și selecția cererilor în cadrul PO DCA se efectuează intern, nu au fost selectați evaluatori de proiect cu o anumită experiență în domeniul EȘ, de aceea nu au fost semnate contracte pentru implicarea lor, cu sau fără clauze speciale legate de EȘ.

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU)

Pentru a analiza modul în care principiul EȘ este integrat în sistemul de evaluare și de selecție al POS DRU, am analizat prevederile în vigoare ale Ghidurilor Solicitantului generale și specifice și grilele de eligibilitate, evaluare și selecție aplicate în cazul celor 18 DMI-uri acoperite de această evaluare. Prevederile în materie de EȘ, criteriile de eligibilitate, evaluare și selecție, precum și declarația în sprijinul conformității sunt similare pentru toate DMI-urile.

► **Criterii de eligibilitate**

POS DRU utilizează două seturi de grile de eligibilitate: una pentru verificarea eligibilității solicitantului și alta pentru verificarea eligibilității proiectului. Niciuna din cele două grile nu conține un criteriu specific legat de EȘ prin care solicitantii să trebuiască să declare sub jurământ că respectă legislația referitoare la EȘ în vigoare la nivel național și european. Cu toate acestea, solicitantii trebuie să atașeze la formularul de cerere o anexă (în majoritatea cazurilor, anexa nr. 5), care reprezintă o declarație sub jurământ și prin care solicitantul se angajează să respecte principiul EȘ, așa cum este acesta stabilit de către program în formularul de cerere (și anume cu referiri la Constituție, la Legile cadru 137/2000 și 2002/2000, precum și la ordonanțele și legile referitoare la concediile de maternitate și de

paternitate). Totuși, această declarație este considerată ca făcând parte integrantă din formularul de cerere și nu este legat de un anumit criteriu (de eligibilitate sau evaluare și selecție).

Grilele de eligibilitate acoperă de asemenea criteriile legate de „relevanță”, care asigură faptul că proiectele care trec în faza de evaluare sunt conforme și vor contribui la atingerea obiectivelor programului, deci inclusiv la implementarea diferitelor aspecte legate de EȘ, așa cum sunt prevăzute de DMI-urile programelor.

► **Criterii de evaluare și de selecție**

Grilele de evaluare, atât pentru intervențiile specifice, cât și pentru cele nespecifice ale POS DRU conțin 4 criterii principale: relevanța, metodologia, sustenabilitatea și eficiența din punctul de vedere al costurilor, detaliate în continuare prin 21 de sub-criterii.

Ca și în cazul grilei de eligibilitate, prin criteriul principal al „relevanței” se evaluează dacă proiectele propuse sunt conforme cu strategiile europene și naționale relevante, precum și cu strategia POS DRU / AP / DMI. Multe din aceste strategii fie se adresează direct diferitelor domenii ale EȘ și grupuri vulnerabile, fie au cel puțin un impact indirect asupra situației acestora, de aceea criteriul „relevanței” este fundamental pentru implementarea principiului prin intermediul proiectelor POS DRU (specifice sau nu).

Pe lângă setul de criterii referitoare la relevanță, POS DRU introduce principiul EȘ și nediscriminării în grila de evaluare în trei moduri specifice:

- În cadrul celui de-al doilea criteriu principal de evaluare („Metodologia”), se stabilește un sub-criteriu referitor la garantarea accesului grupului țintă al proiectului la activitățile acestuia, în mod nediscriminatoriu. Acest sub-criteriu este punctat cu 4 puncte (în anumite cazuri cu 2) din cele 40 de puncte pentru criteriul de bază (deci 5-10%) și cu 100 pentru întregul set de criterii (deci 2-4%).
- În cadrul aceluiași criteriu principal, un alt sub-criteriu se referă la contribuția proiectului la alte 4 obiective orizontale ale POS DRU (și anume dezvoltarea durabilă, TIC, îmbătrânirea activă și abordarea interregională și transnațională). Deoarece acest sub-criteriu poate fi punctat, pe ansamblu, cu maximum 4 puncte, „îmbătrânirea activă” poate primi maximum 1 punct, adică 1% din numărul maxim total de puncte pe care le poate primi un proiect).
- În cadrul criteriului principal „sustenabilitate”, un sub-criteriu se referă la „abordarea integratoare”, definită ca gradul de integrare (preluare) a rezultatelor proiectului în alte strategii sau activități. Acest sub-criteriu poate fi punctat cu maximum 4 puncte, adică 4% din scorul maxim posibil).

Lăsând la o parte criteriul „relevanței”, integrarea EȘ reprezintă între 7 și 9% din totalul aspectelor pe care ar trebui să le transmită proiectele finanțate în cadrul POS DRU.

► **Instrumente / sesiuni de formare pentru evaluatorii de proiecte**

După informațiile primite de la AM a POS DRU în cadrul interviului cu reprezentanții acesteia și conform cu prezentarea și analiza în cadrul primei evaluări intermediare a POS DRU,³¹ ghidurile și sesiunile de formare necesare le-au fost asigurate membrilor comitetului de evaluare și au abordat principiul EȘ atât din punctul de vedere al (1) obiectivelor, operațiunilor și activităților aferente DMI-urilor, al realizărilor imediate și al rezultatelor intervențiilor (specifice și nespecifice), cât și din punctul de vedere al (2) integrării sale în conformitate cu criteriile de selecție prezentate mai sus.

Sistemul de evaluare oferă posibilitatea generală de a calibra scorurile acordate cererilor, deci implicit pentru sub-criteriile legate de EȘ, deoarece fiecare solicitare este evaluată de doi evaluatori, iar dacă aplicația este aprobată de unul dintre evaluatori și respinsă de celălalt, se inițiază o procedură de reconciliere. Scorurile atribuite cererii sunt reconciliate între cei doi evaluatori dacă diferența dintre ele este sub 20 de puncte și de către un al treilea evaluator, dacă diferența depășește 20 de puncte.

► **Contractarea evaluatorilor de proiecte**

Evaluarea proiectelor s-a efectuat cu sprijinul personalului intern al POS DRU și al unor evaluatori externi. Evaluatorii externi au fost selectați direct de către AM și incluși într-o bază de date, în special după patru criterii: (1) experiență în analiza conform unor criterii multiple, (2) management financiar și (3) management de proiect și (4) experiențe

³¹ Consultați pagina 88 a Raportului Final de Evaluare, Prima evaluare intermediară a POS DRU

similare anterioare. Evaluatorii externi au fost de asemenea angajați prin contracte de servicii de AT; în acest caz, aceștia au fost selectați de contractant, iar în cadrul acestui proces, experiența echipei relevantă pentru prevederile DMI-urilor, inclusiv cele legate de EȘ, a constituit criteriul cel mai important.

În conformitate cu informațiile furnizate de AM a POS DRU în cadrul interviului cu reprezentanții acesteia, evaluatorii au avut expertiza necesară pentru evaluarea corespunzătoare a cererilor și a integrării principiului EȘ, deoarece erau în general experți în domeniile conexe, finanțate în cadrul programului.

Cu toate acestea, contractul prin care au fost angajați nu conținea nicio prevedere specifică privind selecția evaluatorilor cu respectarea principiului EȘ.

Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PO DCA)

► Criterii de eligibilitate

Pentru implementarea abordării sale originale în materie de integrare a EȘ în intervențiile sale, PO DCA a introdus în grila de selecție atât un criteriu de eligibilitate, cât și un criteriu de selecție care se referă la acest principiu.

Criteriul de eligibilitate asigură implementarea cerințelor minime referitoare la integrarea EȘ la nivel de proiect (prin module / ateliere de lucru / conferințe de formare): proiectele care nu includ aceste acțiuni în setul lor de activități și nu prevăd clar un buget aferent sunt eliminate chiar din faza de verificare administrativă și a eligibilității.

Gradul în care proiectul îndeplinește acest criteriu de eligibilitate este evaluat pe baza informațiilor completate chiar în formularul de cerere.

► Criterii de evaluare și de selecție

Pe lângă criteriul de eligibilitate, în grila de evaluare a programului a fost inclus un criteriu de selecție care acoperă principiul EȘ. Criteriul legat de EȘ poate fi punctat cu maximum 2 puncte din 100, dacă proiectul propune măsuri legate de EȘ în afara setului de cerințe minime. Cu toate acestea, grila de evaluare nu oferă alte informații privind tipurile de activități pe care le poate efectua beneficiarul pentru a îndeplini acest criteriu și a primi cele 2 puncte (sau 1 punct, dacă îl îndeplinește doar parțial), deși acestea sunt stabilite și punctate separat de alte principii orizontale.

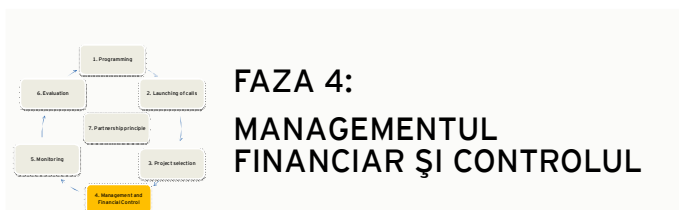
► Instrumente / sesiuni de formare pentru evaluatorii de proiecte

După cum s-a menționat mai jos și s-a discutat în cadrul interviului cu AM a PO DCA, se pare că în procesul de evaluare a cererilor nu au fost implicați evaluatori externi de proiecte cu expertiză specifică în domeniul EȘ. Cu toate acestea, în general, evaluatorii externi au beneficiat de toate informațiile și formarea necesare pentru îndeplinirea sarcinilor atribuite, inclusiv privind modul de evaluare a îndeplinirii de către cereri a criteriului de selecție referitor la EȘ și a oportunității acordării celor 2 puncte alocate. Prima evaluare intermediară a programului a confirmat această abordare eficientă³².

► Contractarea evaluatorilor de proiecte

Echipele de evaluatori implicați în cadrul PO DCA nu au avut membri cu expertiză specifică în domeniul EȘ, pentru evaluarea adecvată a gradului de îndeplinire a criteriului de EȘ de către cererile de finanțare și a oportunității acordării celor 2 puncte alocate. Totodată, contractul prin care au fost angajați nu conținea nicio prevedere specifică privind selectarea evaluatorilor cu respectarea principiului EȘ.

³² Raportul final de evaluare, paragraful 176

Toate PO-urile sunt prezentate împreună

► **Alocarea financiară**

Cele două programe prin care sunt finanțate intervențiile specifice și anume POS DRU și POR alocă acestora în mod explicit o cotă de finanțare. Cu toate acestea, alocarea se face la nivelul DMI și nu s-a asigurat nicio defalcare în continuare (de ex. pe genuri, pe grupuri vulnerabile) la realizarea alocării financiare a programului. Niciunul din cele 5 programe, nici măcar PO DCA, care are o strategie de integrare, nu a avut fonduri alocate și rezervate pentru intervenții legate de EȘ.

► **Structuri**

Această secțiune a fost redactată pe baza „Descrierii sistemelor de management și control” (DSMC) a tuturor programelor operaționale, a descrierii structurii de management și implementare prezentate în textul PO, precum și a informațiilor primite în cadrul interviurilor cu reprezentanții AM.

În sistemele de management și control financiar ale celor 7 programe nu există nicio normă, niciun mecanism și nicio structură legate de EȘ. În general, pentru toate programele, documentele menționate mai sus conțin declarații generale legate de egalitatea de șanse și nediscriminare, care au la bază legislația cadru în vigoare:

1. AM răspunde de managementul și implementarea programului în conformitate cu legile comunitare (inclusiv privind egalitatea de șanse);
2. Comitetul de Monitorizare este informat despre acțiunile întreprinse legate de temele orizontale: egalitate de șanse și dezvoltare durabilă;
3. Toate contractele de achiziții publice vor fi atribuite în conformitate cu noua legislație națională armonizată; principiile aplicate la contractare sunt: nediscriminarea, tratamentul egal [...];
4. Acolo unde este cazul, adică pentru toate programele, cu excepția POAT, DSMC prevede că EȘ va fi preluată în procedura de evaluare a proiectului, ca și criteriu de eligibilitate;
5. Textul tuturor programelor operaționale conține o referire generală la sistemul de indicatori, așa cum este prevăzut în legislația cadru europeană: datele trebuie defalcate (dacă este cazul) după diferite criterii, inclusiv în funcție de gen. Niciun alt grup vulnerabil nu este menționat în acest context.
6. Modelul de contract de finanțare utilizat în toate PO conține o clauză generală prin care beneficiarii sunt obligați să respecte legislația națională și europeană aplicabilă, inclusiv cea referitoare la egalitatea de șanse.

După cum s-a menționat în etapa 1, „Programarea”, 4 PO-uri au luat în considerare din start aplicarea principiului egalității de gen la alcătuirea componenței CM, și anume POR³³, POS CCE, POAT și PO DCA. În practică, aceste intenții bune nu s-au materializat, deoarece numirea fiecărui reprezentant în CM reprezintă răspunderea și sarcina instituției din care face parte membrul respectiv, cu excepția POAT, ceea ce se pare că a obligat instituțiile să desemneze femei ca membri ai CM³⁴, astfel încât acestea să fie formate din 60% femei și 40% bărbați și să stimuleze astfel prezența femeilor în funcții de decizie.

Numai unele din Comitetele de Monitorizare ale celor 7 programe includ în componență instituții specializate în probleme legate de EȘ, dar în unele cazuri acestea au doar rol de observator.

³³ Care prevedea de asemenea că mai multe instituții care reprezintă grupuri vulnerabile (femei, persoane cu dizabilități, pensionari) vor fi membri ai CRES

³⁴ RAI privind POAT 2008, pagina 12

POS DRU constituie un bun exemplu în acest sens, deoarece trebuie să ia în considerare propria logică de intervenție: CM al POS DRU are ca membri toate instituțiile care reprezintă principalii actori implicați din domeniul egalității de șanse (drepturilor copilului, formarea profesională a adulților, romii, femeile și bărbații, persoanele cu dizabilități), dar și alți reprezentanți ai societății civile (de ex. Centrul „Parteneriat pentru Egalitate”).

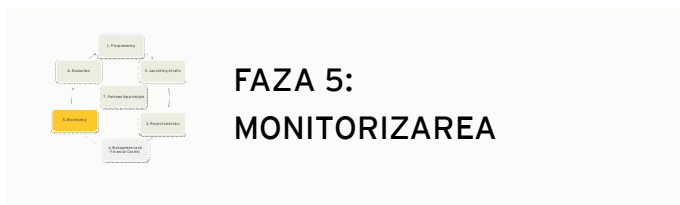
Instituția cea mai prezentă ca membru al CM al programelor este Direcția Generală (fosta Agenție Națională) pentru Egalitatea de Gen, ca membru permanent al POS CCE, POAT și ca observator pentru POS Mediu și PO DCA. Nicio altă instituție legată de EȘ nu este reprezentată în CM ale acestor 4 programe, cu excepția POS DRU însuși.

În esență, CM ale diferitelor programe cuprind:

- ▶ POS CCE, POAT : Direcția Generală (fosta Agenție Națională) pentru Egalitatea de Gen (DGEG) - ca membru permanent și AM a POS DRU ca membru permanent;
- ▶ POS Mediu, PO DCA: Direcția Generală (fosta Agenție Națională) pentru Egalitatea de Gen (DGEG) - ca observator și AM a POS DRU ca membru permanent;
- ▶ POR: POS DRU ca membru permanent și Agenția Națională pentru Romi ca observator;
- ▶ POS T: niciuna.

Luând în considerare abordarea generală a EȘ, POAT constituie un exemplu pozitiv de participare la CM din punctul de vedere al EȘ, în timp ce CM al POR se concentrează strict asupra romilor, în timp ce setul său de indicatori reflectă cel puțin alte trei categorii de grupuri vulnerabile: elevi și studenți / persoane cu dizabilități / femei. Cu toate acestea, în cadrul interviurilor cu reprezentanți ai AM, s-a afirmat că reprezentanții DGEG, cel puțin, nu contribuie la dezbaterile care au loc în cadrul CM.

Cu excepția POS DRU și a POR, unde personalul cu experiență necesar pentru gestionarea aspectelor legate de EȘ ale programului este considerat existent³⁵, în nicio AM nu există personal dedicat în acest scop și cu siguranță *niciun Consilier pentru Egalitate*. Aceștia nici nu sunt considerați necesari, după cum afirmă reprezentanții intervievați ai AM a POS T și ai AM a POAT, două programe care constituie, din nou, practici mai puțin bune în contextul acestui studiu.

Programul Operațional Regional (POR)

▶ Sistemul de indicatori

Pentru această fază, adică „Monitorizarea”, POR a fost selectat ca bună practică, deoarece a îndeplinit majoritatea sub-criteriilor stabilite în acest scop, cu excepția criteriului 1.1 „Existența în cadrul sistemului programului a unor indicatori necesari pentru analiza și monitorizarea acestuia (consultați secțiunea 2.2.3 și Anexa 5 pentru descrierea completă a acestei bune practici).

Deși nu este un program FSE, datorită accentului pe infrastructura socială, POR a stabilit un sistem de indicatori pentru reflectarea efectului pozitiv al activităților sale asupra grupurilor țintă, din perspectiva egalității de șanse (cu alte cuvinte, indicatori sunt defalcați, dacă este cazul, pe genuri, minorități etnice, persoane cu dizabilități, grupe de vârstă, zone rurale / urbane, elevi / studenți cu dizabilități).

Indicatorii de EȘ la nivel de program sunt preluați de proiecte, prin formularul de cerere, care devine anexă la contractul de finanțare, iar beneficiarii comunică AM a POR datele respective, prin intermediul rapoartelor periodice de progres al proiectelor. Astfel, AM poate colecta datele necesare pentru indicatorii de EȘ la nivel de program și îi poate prezenta în Rapoartele Anuale de Implementare.

³⁵ În conformitate cu informațiile colectate cu ocazia interviurilor efectuate

Modelul de rapoarte de progres ale proiectului conține și o secțiune standard (5.4) în care beneficiarii trebuie să prezinte (dacă este cazul) informații calitative asupra modului de aplicare a principiului EȘ în cadrul proiectelor.

► **Cerințe de raportare**

Deoarece AM a POR dispune de sistemul de indicatori necesar, atât la nivel de program, cât și de proiect, pentru colectarea datelor privind indicatorii de egalitate, RAI prezintă informații cuprinzătoare despre acest subiect. POR este de asemenea singurul program (în afară de POS DRU) care a pregătit alte tipuri de rapoarte legate de EȘ decât RAI. Acestea pun accentul pe efectele programului asupra minorității române și au fost publicate la solicitarea CM, dar nu în mod regulat (consultați cazul specificat în Anexa 5 pentru o descriere detaliată a ambelor aspecte).

► **Manualele de implementare**

Pe lângă prevederile Ghidului Solicitantului și broșura menționată mai sus (prezentată în detaliu în cazul anexat în Anexa 5), nu se furnizează beneficiarilor alte informații privind modul în care trebuie / pot asigura / integra EȘ în proiectele lor. După cum s-a confirmat la interviul cu reprezentanții AM a POR, beneficiarii au beneficiat de consiliere suplimentară din partea AM pentru a rezolva această problemă prin canalele de asistență regulată (de ex. serviciul de asistență și OI), în conformitate cu abordarea de către program a EȘ explicată în broșura despre EȘ.

Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POS CCE)

► **Sistemul de indicatori**

În sistemul de indicatori ai programului nu există indicatori de context care să permită analiza de context și monitorizarea aspectelor legate de EȘ relevante pentru POS CCE.

Deși unele DMI-uri ale programului ar putea avea un impact indirect asupra mai multor grupuri vulnerabile (și anume tineret, femei, persoane cu dizabilități, persoane din zone izolate), iar acest lanț cauză-efect este identificat în program, el nu este reflectat în sistemul de indicatori stabilit de POS CCE. Cu excepția indicatorului „locuri de muncă nou create”, pentru care datele sunt colectate și raportate pe genuri (bărbați / femei), niciunul din indicatorii POS CCE, în special cei utilizați pentru monitorizarea DMI cu efect indirect asupra EȘ, nu este defalcat suplimentar pe categorii vulnerabile.

Modelul de raport de monitorizare a progresului proiectului conține, totuși, o secțiune (tot 5.4, ca și în cazul POR) în care beneficiarul poate prezenta (dacă este cazul) în mod calitativ modul în care aplică principiul EȘ în cadrul activităților sale.

► **Cerințe de raportare**

RAI reflectă această abordare, deoarece *conțin doar informații generale în sub-secțiunea dedicată, nu și detalii privind modul în care programul a ameliorat situația grupurilor vulnerabile cărora le-a fost aplicat* (de ex. persoanelor din zone rurale izolate, cercetătorilor tineri, antreprenorilor de sex feminin).

Tema pe orizontală privind EȘ a programului este tratată în capitolul 2.2 Respectarea legislației comunitare. Această secțiune se referă numai la efectele programului din punctul de vedere al accesului femeilor la locurile de muncă, în conformitate cu obiectivele Strategiei de la Lisabona. În același timp, secțiunea prezintă în mod nespecific și neclar faptul că investițiile în cercetare-dezvoltare și TIC au un efect pozitiv asupra egalității de șanse și reia pașii programului pentru aplicarea principiului prin reflectarea EȘ ca un criteriu de eligibilitate³⁶ susținut printr-o declarație, în formularul de cerere, în contractul de finanțare, în rapoartele de monitorizare a proiectului și în planul de comunicare (așa cum este prezentat și analizat în această evaluare)

► **Manualele de implementare**

Singurele informații furnizate beneficiarilor POS CCE privind modul în care trebuie să asigure / integreze EȘ la nivel de proiect (în acest pas, care urmează după etapa 3, „selecția”) se găsesc în instrucțiunile pentru redactarea rapoartelor de progres al proiectului. Totuși, acestea se limitează la două detalii: (1) modul în care beneficiarii aplică principiul EȘ la atribuirea contractelor și (2) faptul că descrierea în raportul de progres trebuie să corespundă cu ceea ce a prezentat beneficiarul în formularul de cerere.

³⁶ și, în conformitate cu RAI 2001, pagina 26, ca și criteriu de selecție în anumite cazuri - totuși, analiza noastră nu a identificat astfel de cazuri.

Programul Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu)**► Sistemul de indicatori**

În sistemul de indicatori ai programului nu există indicatori de context care să permită analiza de context și monitorizarea aspectelor legate de EȘ relevante pentru POS Mediu.

Sistemul de indicatori al POS Mediu nu defalchează datele colectate despre sub-grupuri, care ar reflecta efectele programului asupra categoriilor vulnerabile, în special - și cel mai important, efectele programului asupra populației rome, dar și asupra persoanelor cu dizabilități și a femeilor. Ca urmare, deși modelul de raport de proiect se referă la principiul egalității de șanse și obligă beneficiarii să prezinte modul în care aplică principiul EȘ în proiectele lor (doar printr-o întrebare cu răspuns da / nu), ceea ce implică faptul că nu se colectează niciun fel de informații legate de aceste aspecte, abordare care implică faptul că programul pornește oricum de la presupunerea că proiectele nu au niciun efect asupra EȘ și nu o monitorizează.

► Cerințe de raportare

Prin urmare, calitatea informațiilor privind aplicarea principiului „egalității de șanse” prezentat în RAI ale POS Mediu este slabă. RAI 2009 și 2010 conțin informații foarte generale despre EȘ: faptul că programul aplică un criteriu de eligibilitate care asigură respectarea de către beneficiarii selectați a legislației în domeniu; faptul că obligă beneficiarii să completeze, în formularul de cerere, modul în care aplică principiul la nivelul proiectului și faptul că activitatea / abordarea lor în această privință este monitorizată pe durata implementării proiectului (prin raportul de progres).

RAI 2011 nu mai conține nicio informație despre EȘ, iar programul nu solicită și nu prezintă niciun alt raport legat de EȘ.

► **Manualele de implementare**

În materialele puse la dispoziția beneficiarilor POS Mediu cu rol orientativ pentru implementarea proiectelor acestora (adică „Reguli de implementare a proiectelor POS Mediu”) nu există niciun fel de informații privind modul de implementare a principiului EȘ.

Programul Operațional Sectorial Transport (POS T)

► **Sistemul de indicatori**

Abordarea în cadrul POS T este foarte asemănătoare cu cea din cadrul POS Mediu. Nu există în sistemul de indicatori al programului indicatori de context care să permită analiza de context și monitorizarea aspectelor legate de EȘ relevante pentru POS T, de ex. privind persoanele cu dizabilități și necesitățile de transport sau de acces la transport ale acestora.

Sistemul de indicatori al POS T nu defalchează în niciun fel datele colectate pe sub-grupuri, pentru a reflecta efectele programului asupra categoriilor vulnerabile, de ex. numărul de persoane cu dizabilități în rândul pasagerilor pentru modurile de transport.

POS Transport nu monitorizează indicatorii legați de EȘ, iar proiectele nu raportează modul în care ar putea influența / aplica principiul EȘ, nici măcar, de ex. în cazul AP 2, acolo unde se are în vedere faptul că zonele rurale vor beneficia de un acces mai bun la serviciile medicale, datorită intervențiilor programului, sau cel puțin numărul de proiecte care asigură un acces mai bun al persoanelor cu dizabilități la infrastructura de transport feroviar, rutier, naval și aerian.

Modelul de raport de progres al proiectului nu conține nicio referire la EȘ și la informații, fie ele și calitative, despre modul în care beneficiarul aplică acest principiu în proiect, inclusiv la nivel de contracte.

► **Cerințe de raportare**

Prin urmare, calitatea informațiilor privind aplicarea principiului „egalității de șanse” prezentat în RAI ale POS T este slabă. RAI prezintă un singur paragraf cu informații foarte generale despre EȘ: faptul că programul aplică un criteriu de eligibilitate, care asigură respectarea de către beneficiarii selectați a legislației în domeniu și faptul că obligă beneficiarii să completeze, în formularul de cerere, modul în care vor aplica principiul la nivel de proiect.

► **Manualele de implementare**

Deoarece principiul EȘ nu este urmărit în niciun fel după selecția și aprobarea proiectelor, nu există niciun fel de informații în materialele puse la dispoziția beneficiarilor POS T cu rol orientativ pentru implementarea proiectelor.

Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

► **Sistemul de indicatori**

În sistemul de indicatori al programului nu există indicatori de context care să permită analiza de context și monitorizarea aspectelor legate de EȘ relevante pentru POAT.

POAT nu monitorizează indicatorii legați de EȘ, deși prevede și implementează activități legate de EȘ și activități în care ar fi putut fi integrat principiul EȘ. Totodată, sistemul de indicatori al POAT nu prezintă informații defalcate pe genuri, în ciuda tipurilor de intervenții (de ex. formare) în care ar fi fost posibilă integrarea principiului EȘ.

În modelul de raport de progres al proiectului s-a introdus o secțiune dedicată EȘ, dar programul nu colectează informații, fie și calitative, privind modul în care proiectele finanțate abordează acest principiu.

► **Cerințe de raportare**

Prin urmare, paragrafele din RAI prezintă doar informații generale privind modul în care programul aplică principiul la nivel general. Informațiile prezentate corespund conceptului de EȘ respectat de POAT, așa cum este descris în secțiunile anterioare:

- ▶ Egalitatea de șanse aplicată la numirea reprezentanților instituțiilor ca membri ai CM, pentru a îmbunătăți accesul femeilor la procesul de luare a deciziilor (în 2008 se preconiza ca 60% din membrii CM să fie femei³⁷),
- ▶ Reprezentantul Direcției Generale pentru Egalitatea de Gen în CM;
- ▶ Beneficiarul are posibilitatea de a furniza în formularul de cerere și în raportul de progres al proiectului informații privind modul în care aplică EȘ;
- ▶ Principiul este respectat în contractele semnate de AM a POAT și în proiectele finanțate în cadrul POAT.

AM a POAT nu publică rapoarte speciale privind EȘ, nici în mod regulat, nici ocazional.

▶ **Manualele de implementare**

AM a POAT nu furnizează beneficiarilor nicio altă informație privind modul de asigurare / integrare în proiecte a principiului egalității de șanse.

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU)

▶ **Sistemul de indicatori**

Deși nu sunt definiți ca indicatori de context, POS DRU este susținut de o analiză socio-economică cuprinzătoare, bazată pe indicatori macroeconomici și statistici semnificativi, utilizați atât la nivel național, cât și la nivelul UE. Indicatorii de mai jos (printre alții), utilizați pentru analiza POS DRU, pot fi considerați indicatori de context pentru acest program și includ mai multe aspecte aferente principiului EȘ:

- ▶ Ponderea populației cu vârsta între 18 și 24 de ani cu educație de nivel maxim secundar inferior și fără nicio educație sau formare ulterioară
- ▶ Ponderea populației adulte cu vârsta între 25 și 64 de ani care participă la educație și formare
- ▶ Ponderea persoanelor care abandonează timpuriu educația și formarea, pe genuri
- ▶ Ponderea populației cu vârste între 30 și 34 de ani care a absolvit studii post-universitare
- ▶ Ponderea ocupării persoanelor cu vârsta între 55 și 64 de ani
- ▶ Ratele de ocupare pe vârste, genuri și niveluri de educație
- ▶ Rata șomajului pe termen lung, pe sexe și grupe principale de vârstă
- ▶ Ponderea populației cu risc de sărăcie sau excluziune, pe genuri
- ▶ Ponderea populației cu risc de sărăcie după transferuri sociale, pe genuri

Motivul pentru care POS DRU nu a fost selectat ca exemplu de bună practică pentru această fază, în ciuda informațiilor semnificative generate de sistemul său de monitorizare și raportare privind egalitatea de șanse și nediscriminarea îl constituie faptul că programul se limitează în general la conformarea cu unele cerințe formale și nu prezintă inovații remarcabile în materie de monitorizare a egalității de șanse.

În conformitate cu cerințele Anexei XIII a Regulamentului de Implementare, așa cum este prezentat în tabelul de mai jos, POS DRU defalchează participanții la program (pentru indicatorii în cazul cărora este posibil) pe AP și DMI, în mai multe categorii și ținând cont de mai multe criterii: femei / bărbați (gen); mediul urban / rural (localizare); persoane cu dizabilități (grup vulnerabil); romi (grup vulnerabil - criterii etnice); persoane angajate / șomeri / șomeri pe termen lung / persoane cu activități independente / persoane inactive; imigranți; tineri / vârstnici / tineri care părăsesc sistemul de stat de protecție a copilului etc.

Anexa XIII - Date privind participanții la activitățile FSE	INDICATORI DE REALIZARE IMEDIATĂ (O) ȘI DE REZULTAT (R) AI POS DRU
NUMĂR DE PARTICIPANȚI PE AN (persoane intrate, ieșite, care continuă de la un an la altul)	
DEFALCAREA PARTICIPANȚILOR PE GENURI	(O) Numărul de participanți la FSE - femei (DMI 1.1, DMI 1.3) (R) Numărul de participanți certificați la formare - formare personală continuă, din care: După gen: femei, După mediu – rural (DMI 1.3)

³⁷ în iunie 2012, 58% din membrii CM erau femei, dar CM era condus de un bărbat

Anexa XIII - Date privind participanții la activitățile FSE	INDICATORI DE REALIZARE IMEDIATĂ (O) ȘI DE REZULTAT (R) AI POS DRU
	<p>(R) Ponderea persoanelor formate și certificate, inclusiv în comitetele sectoriale (%), din care: femei (DMI 1.4)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - femei (DMI 1.4)</p> <p>(O) Numărul de participanți la programele de tip „a doua șansă”, din care: femei (DMI 2.2)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - femei (DMI 2.2)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - femei (DMI 2.3)</p> <p>(O) Numărul de participanți formați pentru demararea unei afaceri, din care: - femei (DMI 3.1)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - femei (DMI 3.1)</p> <p>(O) Numărul de participanți la managementul și organizarea activității, din care: - femei (DMI 3.2)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - femei (DMI 3.2)</p> <p>(R) Numărul de participanți la FSE - femei (DMI 5.1)</p> <p>(R) Ponderea participanților certificați din zonele rurale la programele integrate (%), din care: - femei (5.2)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - femei, (DMI 5.2)</p> <p>(R) Participanți certificați la programe de formare pentru specialiști în incluziunea socială (%), din care: femei (DMI 6.1)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - femei, (DMI 6.1)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - femei (DMI 6,2)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - persoane cu dizabilități (DMI 6.2)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - persoane de etnie romă (DMI 6.2)</p>
<p>DEFALCAREA PARTICIPANȚILOR DUPĂ STATUTUL PE PIAȚA MUNCII</p> <ul style="list-style-type: none"> - Angajați (numărul total de persoane angajate, inclusiv cele cu activități independente) - Persoane cu activități independente - Șomeri (numărul total de șomeri, inclusiv șomerii pe termen lung) - Șomeri pe termen lung - Persoane inactive (numărul total de persoane inactive, inclusiv cele din sistemul de educație, de formare sau de pensii, persoanele care au renunțat la afaceri, persoanele cu dizabilități permanente, persoanele care efectuează activități casnice și alte persoane) - Persoane inactive din sistemul de educație sau formare 	<ul style="list-style-type: none"> - Șomeri - Șomeri pe termen lung - Persoane inactive
<p>DEFALCAREA PARTICIPANȚILOR PE VÂRSTE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tineri (15-24 de ani) - Lucrători vârstnici (55-64 de ani) 	<p>(O) Numărul de șomeri pe termen lung care participă la programe integrate, din care: - femei - tineri (DMI 5.1)</p> <p>(R) Numărul de șomeri pe termen lung certificați care au participat la programe integrate (%), din care: - femei - tineri (DMI 5.1)</p> <p>(R) Numărul de participanți - grupa de vârstă 15 – 24 de ani, (DMI 5.1)</p>
<p>DEFALCAREA PARTICIPANȚILOR PE GRUPE VULNERABILE, ÎN CONFORMITATE CU REGLEMENTĂRILE NAȚIONALE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minorități - Imigranți - Persoane cu dizabilități - Alte persoane dezavantajate 	<p>(O) Numărul de participanți la FSE - persoane de etnie romă (DMI 6.1)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - persoane de etnie romă, (DMI 6.1)</p> <p>(O) Numărul de participanți la FSE - alte grupuri vulnerabile, DMI 6.1</p> <p>(O) Numărul de participanți la programe de calificare / recalificare pentru grupuri vulnerabile, din care: <i>Persoane de etnie romă, Persoane cu dizabilități, Tineri care părăsesc sistemul de stat de protecție a copilului</i> (DMI 6.2)</p> <p>(R) Ponderea participanților certificați la programe de calificare / recalificare pentru grupuri vulnerabile, din care: <i>Persoane de etnie romă, Persoane cu dizabilități, Tineri care părăsesc sistemul de stat de protecție a copilului</i> (DMI 6.2)</p>
<p>DEFALCAREA PARTICIPANȚILOR DUPĂ NIVELUL DE EDUCAȚIE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Educație primară sau secundară inferioară (ISCED 1 și 2) - Educație secundară superioară (ISCED 3) - Educație post-secundară non-terțiară (ISCED 4) - Educație terțiară (ISCED 5 și 6) 	<p>Informații disponibile în SMIS</p>

Datele colectate și puse la dispoziție la nivel de program sunt colectate de la nivel de proiect prin rapoartele de progres ale proiectelor și din tablele de raportare specifice (Formularul de înregistrare pentru grupul țintă) care acoperă toate categoriile și cerințele din Anexa XIII. Deoarece EȘ reprezintă și o temă orizontală generală a programului, proiectele raportează separat în rapoartele de progres și modul în care integrează principiul (adică „modul în care respectă regulile legate de EȘ”) dincolo de activitățile principale ale proiectelor care sunt direct legate de obiectivele programului.

În același timp, beneficiarii furnizează în rapoartele de progres (dacă este cazul și în mod sintetic) informații privind rubrica de mai jos, conform solicitării programului prin articolul 10 al Regulamentului FSE:

- ▶ abordarea integratoare de gen, precum și orice acțiune cu specific de gen;
- ▶ acțiuni pentru creșterea contribuției imigranților la ocupare și implicit pentru mai buna lor integrare socială;
- ▶ acțiuni de consolidare a integrării în ocupare și implicit de ameliorare a incluziunii sociale a minorităților;
- ▶ acțiuni de consolidare integrării în ocupare și implicit de ameliorare a incluziunii sociale a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu dizabilități;
- ▶ acțiuni inovatoare, inclusiv o prezentare a temelor și a rezultatelor acestora, diseminarea și integrarea;
- ▶ **Cerințe de raportare**

Rapoartele Anuale de Implementare prezintă informații extensive privind profilul participanților la activitățile programului, în conformitate cu setul de indicatori de performanță ai programului și cu cerințele Anexei XIII din Regulamentul de Implementare, pentru fiecare DMI și AP (așa cum sunt prezentate în tabelul de mai sus). Analiza calitativă efectuată pentru fiecare DMI și AP prezintă în mod detaliat situația implementării, rezultatele, problemele identificate și soluțiile propuse legate de DMI / AP respective și efectele acestora asupra grupurilor țintă, printre care grupurile vulnerabile relevante pentru DMI-ul respectiv. Analiza calitativă se efectuează prin comparație cu situația din anii anteriori.

Pentru fiecare axă prioritară se furnizează informații privind aspectele solicitate la articolul 10 din Regulamentul FSE, dar acestea sunt mai mult sintetice și se bazează pe datele cantitative legate de grupurile țintă ale programului. POS DRU și RAI aferente furnizează informații limitate despre sub-categoriile grupurilor vulnerabile expuse la discriminare multiplă (cu anumite excepții în cadrul intervențiilor specifice, de ex. tineri care părăsesc centrele de plasament, părinți unici întreținători de familie, deținuți tineri, victime ale violenței domestice).

Egalitatea de șanse este prezentată ca rubrică separată în cadrul analizei orizontale, la nivel de program a progreselor înregistrate în anul respectiv (și nu în capitolul legat de coerența programului cu legislația națională și europeană) și se referă doar la două aspecte: (1) EȘ se aplică la selectarea grupurilor țintă / participanților la program / proiecte și (2) la alcătuirea echipei de management a proiectelor POS DRU. În conformitate cu RAI 2011, vizitele de monitorizare și verificare efectuate de către program până în decembrie 2011 nu au identificat încălcări ale principiului EȘ și ale legislației relevante la nivel de proiect, dar nu se oferă detalii suplimentare (de ex. criteriile și procedurile aplicate pentru efectuarea acestor verificări).

Egalitatea de gen este de asemenea analizată separat pentru fiecare AP. RAI prevăd că acest principiu este promovat în rândul grupului țintă al AP și în rândul echipelor de management ale proiectelor finanțate prin POS DRU. Totuși, informațiile sunt prezentate numai în legătură cu grupul țintă, iar % de femei din această categorie este mai mare de 50% în cazul tuturor AP (mai exact, până la 70% în cazul AP 4, AP 6 și AP 1 și 56% în medie la nivel de program în 2011).

După cum s-a discutat la interviul cu reprezentanții AM, AM elaborează și diferite tipuri de rapoarte ad-hoc, în afară de raportul anual și de raportarea pentru ședințele CM. Acestea sunt de obicei solicitate de către factorii de decizie sau sunt elaborați pentru evenimente la care participă AM a POS DRU și care acoperă subiecte relevante pentru logica intervenției programului.

▶ **Manualele de implementare**

Informațiile în materie de asigurare / integrare a principiului egalității de șanse la nivel de proiect, în faza de implementare sunt incluse în Manualul Beneficiarului. Setul de informații furnizate este destul de limitat (2 paragrafe), preia principalele prevederi ale legislației în vigoare (Legea 202/2002 privind egalitatea de gen și OG 137/2000) și solicită beneficiarilor programului să asigure integrarea principiului în proiectele lor. Totuși, se furnizează puține detalii privind modul în care ar trebui efectuată această integrare: manualul se referă la trei aspecte care se regăsesc în Ghiduri, în formularul de cerere și care sunt preluate în Rapoartele Anuale de Implementare:

- ▶ egalitatea de șanse la participarea la activitățile proiectului, în calitate de reprezentanți ai grupului țintă (cu alte cuvinte, beneficiarii trebuie să identifice obstacolul în calea participării la proiect a grupului țintă și să explice modul în care intenționează să înlăture acest obstacol);
- ▶ beneficiarii trebuie să identifice stereotipurile negative referitoare la grupul țintă și să prezinte măsuri pentru înlăturarea acestora,
- ▶ De asemenea, beneficiarii trebuie să identifice factorii externi care afectează principiul implementării și să ia măsuri pentru înlăturarea lor.

Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PO DCA)

► Sistemul de indicatori

În calitate de program FSE, PO DCA colectează și raportează informații privind tipurile de participanți la program, în conformitate cu cerințele Anexei XXIII³⁸ a Regulamentului de Implementare, dar în măsură mai mică decât POS DRU și numai începând din 2001. Datele pentru indicatori sunt colectate la nivel de proiect, cu ajutorul unor tabele specifice anexate la rapoartele de progres ale proiectului. Cel mai important indicator pentru PO DCA: „numărul de participanți-zile de formare” este defalcat pe genuri.

De asemenea, proiectele raportează calitativ modul de integrare a principiului EȘ în proiect, prin rapoartele de progres, dar informațiile sunt în general limitate la cerințele minime ale programului în această privință.

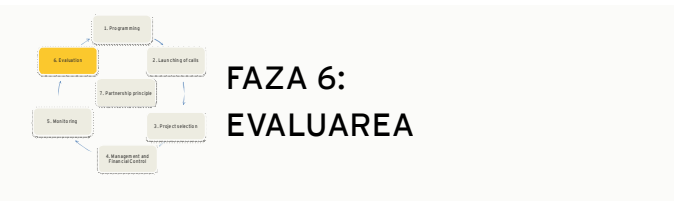
► Cerințe de raportare

În mod surprinzător, în ciuda faptului că proiectele respectă cerințele minime ale programului în materie de activități specifice EȘ incluse în proiect (adică organizează un seminar / o sesiune de formare / un modul / o conferință pe tema EȘ), RAI nu prezintă nicio informație cantitativă privind sesiunile de formare dedicate organizate sau alte măsuri similare. O posibilă explicație pentru această lipsă este aceea că sistemul de colectare a datelor PO DCA nu acoperă aceste informații, sau acestea nu sunt agregate, în cazul în care sunt disponibile în sistem. Date cantitative privind participanții, în conformitate cu Anexa XIII, au fost introduse în RAI numai începând din 2011.

AM a PO DCA nu furnizează alte rapoarte privind EȘ.

► Manualele de implementare

Manualul de implementare reia informațiile din Ghiduri, din formularul de cerere și din broșura prezentate mai sus, iar beneficiarilor programelor nu li se furnizează alte informații.

Toate PO-urile sunt prezentate împreună

Pentru analiza modului de implementare a principiului egalității în faza de evaluare a celor 7 PO-uri, am ținut cont de cele mai recente versiuni ale programelor și ale Planurilor Multianuale de Evaluare (PMAE) ale CSNR și am validat constatările în cadrul interviurilor efectuate.

Doar două programe și PMAE din CSNR prevăd evaluări care abordează problematica egalității de șanse. POR a planificat o evaluare independentă, care va fi efectuată în 2013. Această evaluare tematică planificată ar urma să acopere toate AP și DMI din cadrul POR și ar urma să analizeze modul în care PO a implementat conceptul de egalitate de șanse, din perspectiva persoanelor cu dizabilități, a romilor și a egalității de gen. Deoarece subiectul evaluării planificate de POR s-ar fi suprapus cu prezenta evaluare coordonată de Unitatea Centrală de Evaluare, până în octombrie 2012 nu s-a luat nicio măsură în vederea lansării ei. Totuși, o evaluare la nivel de program cu accent pe problematica EȘ ar putea adăuga valoare din punctul de vedere al demonstrării efectelor reale asupra grupurilor vulnerabile și al informațiilor aprofundate privind modul de definire a EȘ la nivel de program, astfel încât să se înregistreze efectele dorite.

POS CCE este cel de-al doilea program care are în vedere o evaluare legată de EȘ, dar nu ca activitate independentă, ci cu acoperirea tuturor obiectivelor orizontale ale programului. Această evaluare era planificată pentru 2012-2013 și ar urma să analizeze în ce măsură a facilitat programul crearea de locuri de muncă și dezvoltarea durabilă și a contribuit la integrarea principiului egalității de șanse. Conform celor discutate la interviu, această evaluare nu a

³⁸ Consultați tabelul de mai sus prezentat pentru POS DRU pentru detalii referitoare la tipul de date care trebuie colectate și raportate de către programele FSE.

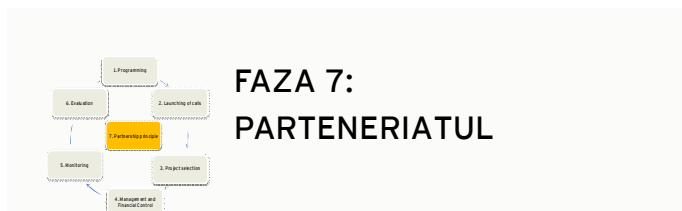
putut fi lansată la timp din cauza blocajelor provocate de achizițiile publice și este posibil să nu fie implementată până la încheierea programului. La fel ca și în cazul POR, această evaluare ar fi oferit informații utile privind efectele programului asupra EȘ și asupra mecanismului de producere a acestor efecte.

► **Evaluări efectuate**

Așa cum s-a văzut mai sus, cu excepția prezentei evaluări, care este efectuată în cadrul PMAE din CSNR finanțat prin DMI 1.2, în România nu s-a efectuat în perioada curentă de programare nicio altă evaluare dedicată egalității de șanse, modului în care un program a integrat principiul respectiv și a acționat asupra grupurilor vulnerabile prin intervențiile sale.

În același timp, acest subiect nu a fost abordat în cadrul niciunei evaluări (intermediare sau ad-hoc) efectuate până în prezent pentru programele din perioada 2007-2013. În timp ce prima evaluare intermediară a POS DRU a acoperit și criteriul de evaluare „eficacitate”, deci a analizat și efectele programului asupra grupurilor sale țintă (inclusiv asupra grupurilor vulnerabile), implementarea programului nu a avansat prea mult în 2010 / la începutul lui 2011, iar rezultatele sale au fost mai degrabă preliminare. Totuși, având în vedere numărul mare de DMI-uri cu efecte directe sau indirecte asupra egalității de șanse din cadrul acestui program, se poate argumenta că întreaga evaluare abordează și EȘ. Cu toate acestea, evaluarea nu a analizat modul în care POS DRU a integrat în program EȘ, nici din punctul de vedere al mecanismelor existente, nici din cel al efectelor. Simultan cu evaluarea intermediară a POS DRU s-a efectuat o evaluare ad-hoc a DMI 5.2 „Promovarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale în ceea ce privește DRU și ocuparea forței de muncă”. Totuși, deși această evaluare a pus accentul pe o categorie vulnerabilă (populația din zonele rurale), ea abordează mai ales problema complementarității cu Planul Național de Dezvoltare Rurală.

Recent (în martie 2013) a fost lansată o a doua evaluare intermediară a POS DRU, iar alte două evaluări ad-hoc sunt planificate în 2013-2014. Cele două evaluări ad-hoc pun accentul pe două grupuri vulnerabile, tinerii și românii, și vor furniza cu siguranță în România informații suplimentare privind existența și modalitatea impactului PO asupra situației acestor grupuri.

Toate PO-urile sunt prezentate împreună

Această secțiune este redactată mai ales pe baza informațiilor furnizate de reprezentanții AM în cadrul interviurilor efectuate, deoarece există foarte puține dovezi documentare sau chiar nicio dovadă privind aspectele surprinse de acest criteriu de bune practici.

Pentru toate programele, au existat două canale principale de asigurare și implementare a principiului parteneriatului: parteneriatul ca principiu aplicat în faza de programare (1 până la 5 pași de mai sus legați de elaborarea Programului Operațional) și parteneriat în timpul implementării programului, asigurat mai ales prin Comitetul de Monitorizare.

Așa cum s-a arătat mai sus, în „etapa de monitorizare”, prezența reprezentanților grupurilor vulnerabile (guvernamentale și neguvernamentale) este redusă, cu excepția POS DRU și chiar și în cazul POR, care cuprinde intervenții cu efect direct asupra anumitor grupuri vulnerabile.

În ceea ce privește etapa de programare, reprezentanții AM intervievați au reținut că reprezentanții grupurilor vulnerabile au fost implicați în măsura în care erau relevanți pentru program și dacă participaseră la CM din umbră organizat înainte de aprobarea oficială a programelor operaționale. Din nou, Agenția Națională pentru Egalitatea de Gen (la momentul respectiv) a fost menționată ca fiind mai implicată în această fază decât alți parteneri.

POS DRU se distinge în materie de parteneriat și pe durata implementării, deoarece colaborează îndeaproape cu cele 8 Pacte Regionale pentru Ocupare și Incluziune Socială, care acoperă peste 833 de instituții și organizații, reprezentative pentru toate categoriile de factori interesați de program (RAI pentru POS DRU 2011, pagina 37).

În ciuda componenței CM, și POR implică mai mult reprezentanții grupurilor vulnerabile, aceștia făcând parte din comitetele regionale pentru evaluare strategică existente în fiecare din cele 8 regiuni de dezvoltare ale României.

Cu toate acestea, cu excepția POS DRU, există un consens general privind efectele limitate ale prezenței reprezentanților grupurilor vulnerabile în rândul partenerilor programelor: cele mai multe AM-uri declară că aceștia nu contribuie în niciun fel la lucrările CM.

Reprezentanții grupurilor vulnerabile nu sunt implicați în mod explicit în pașii de la 6 la 9 enumerați mai sus. POS DRU publică versiunea preliminară a ghidurilor solicitanților, pentru consultare, pe pagina sa Web, ca strategie generală de comunicare, dar nu se ia nicio măsură specifică legată de grupurile vulnerabile.

Reprezentanții grupurilor vulnerabile sunt implicați în activitățile de evaluare, comunicare și diseminare, în măsura în care sunt relevanți pentru aspectele evaluate / diseminate, dar nu există niciun mecanism pentru implicarea lor permanentă.

Există informații limitate privind principiul parteneriatului și EȘ, cu excepția informațiilor legate de participarea la Comitetul de Monitorizare (prezentată mai sus) și a secțiunilor dedicate „parteneriatului” din programele operaționale, care se referă mai ales la alcătuirea acestor comitete. În cadrul interviurilor, reprezentanții tuturor AM-urilor au reținut că parteneriatul implementat pentru elaborarea programului a fost cuprinzător și că a conținut și factori interesați de EȘ, cum ar fi Agenția Națională pentru Egalitatea de Gen (la momentul respectiv).

POS DRU se distinge în materie de parteneriat și pe durata implementării, deoarece colaborează îndeaproape cu cele 8 Pacte Regionale pentru Ocupare și Incluziune Socială, care acoperă peste 833 de instituții și organizații, reprezentative pentru toate categoriile de factori interesați de program (RAI pentru POS DRU 2011, pagina 37).

Concluzii

2.1: Cum au fost transpuse prevederile europene și naționale în diversele etape ale programelor aferente politicii de coeziune, co-finanțate prin FSE, FEDR și Fondul de Coeziune în România?

C12. Implementarea egalității de șanse și a nediscriminării este semnificativă în cadrul programelor finanțate prin FSE (în special POS DRU), medie în cadrul programelor FEDR și limitată în cadrul programelor finanțate prin FC, în conformitate cu caracteristicile acestor fonduri.

C13. Cele șapte programe operaționale au aplicat două abordări principale pentru transpunerea conceptului de egalitate de șanse în fiecare din cele 7 etape analizate. Prima abordare este reprezentată de **intervențiile specifice** (sau intervențiile care au un efect direct asupra grupurilor vulnerabile) finanțate în cadrul PO, iar a doua este **integrarea principiului în diferite etape ale PO**, cu efect indirect sau fără niciun efect asupra grupurilor vulnerabile. O combinație a celor două abordări a fost identificată atât în cazul POS DRU, cât și al POR, unde principiul EȘ este transpus / integrat și în cadrul intervențiilor specifice.

C14. În general, principiul EȘ la nivel de concept este transpus la nivel de program prin includerea prevederilor legislației de bază în vigoare în special a Legii 202/2002 privind egalitatea de gen și a Ordonanței Guvernului 137/2000. Alte elemente de legislație relevante și importante (cum ar fi Codul Muncii, Legea Educației Naționale și Legea 448/2006 privind persoanele cu dizabilități) sunt rareori menționate și luate în considerare.

În afara intervențiilor specifice, transpunerea EȘ pune accentul, dintre grupurile vulnerabile, mai ales pe egalitatea de gen, iar în materie de subiecte, pe accesul pe piața muncii (după cum s-a discutat și în cadrul focus grupului), deși programele reafirmă abordarea generală a Legii 137/2000, care interzice toate tipurile de discriminare, pentru toate categoriile de persoane, în toate domeniile.

C15. În cadrul **intervențiilor specifice**, transpunerea EȘ este semnificativă în special în etapele de programare, lansare a apelurilor de propuneri, selecție a proiectelor și monitorizare. Fiind un program FSE, POS DRU are obiectivul explicit de a contribui la asigurarea egalității de șanse și include acest principiu în logica sa de intervenție (respectiv în obiectivele, domeniile majore de intervenție, activitățile eligibile și activitățile sale, în grupurile țintă, beneficiari și în sistemul propriu de indicatori). Ca urmare, sistemul de implementare include prevederile necesare (cu alte cuvinte, condițiile și informațiile pentru procesul aferent cererilor de finanțare, evaluarea acestora și grilele de selecție, precum și informațiile pentru implementarea proiectului și monitorizare), fapt ce asigură și transpunerea în practică a EȘ. Abordarea intervențiilor specifice ale POR se concentrează mai ales pe infrastructură, deoarece aceste este un program finanțat din FEDR, dar cu monitorizare solidă, deoarece programul intenționează să obțină rezultate și în ceea ce privește

2.1: Cum au fost transpuse prevederile europene și naționale în diversele etape ale programelor aferente politicii de coeziune, co-finanțate prin FSE, FEDR și Fondul de Coeziune în România?

dezvoltarea socială a regiunilor.

C16. Abordarea integratoare a principiului egalității de șanse în intervențiile nespecifice este, în general, moderată. Nu există niciun program care să nu aibă niciun efect asupra diferitelor grupuri vulnerabile și, prin urmare, pentru care egalitatea de șanse să fie complet lipsită de relevanță. Cu toate acestea, cu excepția PO DCA, niciun alt program nu a depus eforturi reale și nu a implementat măsuri concrete pentru a aborda în mod integrat acest principiu și, prin urmare, să contribuie la îmbunătățirea acestuia prin acțiuni specifice. Cu cât avansăm mai mult în ciclul programului, cu atât transpunerea acestui principiu este mai slabă: dacă în faza de programare se ține seama de principiu, atunci este implementat în continuare prin selectarea proiectelor care nu țin seama de acest principiu, printr-un criteriu de eligibilitate și prin obligația ca proiectele selectate să prezinte în rapoartele de proiect modul de aplicare a principiului la nivel de proiect, nu se realizează niciun fel de monitorizare (prin indicatori), raportare (în RAI) și evaluare la nivel de program cu privire la caracterul adecvat și la efectele abordării integratoare.

C17. PO DCA este singurul dintre programele nespecifice care are o abordare integratoare; cu toate acestea, eforturile sale nu sunt valorificate printr-o monitorizare adecvată și prin prezentarea realizărilor în Rapoartele Anuale de Implementare.

C18. În general, transpunerea acestui principiu - atât în cadrul intervențiilor specifice, cât și al celor nespecifice - este limitată în etapa sistemului de management și control, urmată de parteneriat și de evaluare.

C19. În cadrul intervențiilor nespecifice, modul în care este definit principiul egalității de șanse la nivelul programului, în etapa de programare, se reflectă și în etapele următoare ale ciclului programului și se referă în special la următoarele:

- beneficiarul are nevoie de legislația europeană și națională în vigoare și se angajează să o respecte, de aceea se angajează să nu discrimineze și să promoveze egalitatea de șanse în proiectul său, la nivelul activităților, managementului de proiect, selecției grupului țintă și participării acestuia la proiect;
- beneficiarul impune aceleași condiții contractanților implicați în proiect;
- beneficiarii aplică regulile referitoare la achizițiile publice în mod nediscriminatoriu (așa cum sunt prevăzute chiar de OUG 34);
- beneficiarii și AM / sistemul de implementare respectă ei înșiși principiul EȘ, dar perceput, din nou, în special ca acces la locurile de muncă și ca respectare a principalelor prevederi din Codul Muncii (adică stabilirea de reguli interne pentru angajați, care prevăd inclusiv tratamentul egal al acestora).

Judecând după aceste elemente, transpunerea principiului este mai degrabă superficială și nu este nuanțată, pentru a lua în considerare particularitățile unui anumit program: de ex. accesul egal al femeilor la locurile de muncă poate fi mai puțin relevant, având în vedere ponderea lor ridicată în rândul funcționarilor publici, sau efectele pozitive pe care le poate avea POS T asupra persoanelor cu dizabilități.

C20. În plus, nu există o abordare uniformă a principiului EȘ, nici între diferitele programe, nici în cadrul fiecărui program în parte. Principiul EȘ este prezentat mai detaliat pentru unele DMI din cadrul unui program decât pentru altele, deși DMI nu sunt atât de diferite încât să justifice o abordare atât de diferențiată (de ex., acesta este cazul cu cele două DMI-uri analizate în cadrul POS Mediu).

C21. Principalul motiv este acela că programele „nededicate” nu au realizat, în cadrul **etapei de programare, o analiză adecvată (sau chiar nicio analiză)** a cerințelor din legislația națională și europeană în vigoare care reglementează EȘ și nediscriminarea și a tipurilor de intervenții în ce privește posibilele efecte (pozitive și negative) ale acestora asupra grupurilor vulnerabile. Deoarece această analiză nu a fost efectuată, programele nu au putut defini o strategie adecvată și mecanisme adecvate (adică măsuri pentru grupuri țintă specifice, precum și mecanisme de monitorizare și evaluare pentru analizarea eficacității lor), pentru a integra în mod real principiul EȘ la nivel de proiect.

C22. În ceea ce privește lansarea **apelurilor de propuneri de proiecte**, informațiile furnizate potențialilor solicitanți cu privire la modul în care să integreze principiul EȘ la nivel de proiect nu sunt mai detaliate decât informațiile din PO și DCI – doar două programe au publicat (ulterior lansării primelor apeluri)

2.1: Cum au fost transpuse prevederile europene și naționale în diversele etape ale programelor aferente politicii de coeziune, co-finanțate prin FSE, FEDR și Fondul de Coeziune în România?

broșuri cu informații suplimentare, destinate atât solicitanților, cât și beneficiarilor, însă nici acestea nu sunt comprehensive. Există cazuri (cum ar fi POS CCE) în care ghidul solicitantului nu oferă niciun fel de informații referitoare la această problematică, deși solicitanții trebuie să descrie în propunerea de proiect modul în care vor implementa principiul.

- C23.** Toate programele includ în **sistemul lor de evaluare și selecție** un criteriu de eligibilitate care se referă la principiul egalității de șanse și care este susținut printr-o declarație sub jurământ, în scris – cu excepția PO AT, care nu are un sistem de selecție similar cu cel al altor programe. POS CCE și POS Mediu nu utilizează un criteriu de eligibilitate dedicat EȘ, dar principiul este inclus într-un criteriu general de eligibilitate care se referă la mai multe teme orizontale și la respectarea legislației aplicabile (tuturor) acestora.
- C24.** Deși proiectele declară că respectă și vor respecta legislația în vigoare cu privire la EȘ, analizele efectuate în primul capitol și discuțiile din focus grup au demonstrat că prevederile legislației sunt foarte complexe și că, în general, în România, acestea sunt respectate într-o măsură limitată. Prin urmare, declarația prezentată de către solicitanți nu este o dovadă și un instrument puternic pentru a asigura integrarea principiului la nivel de proiect. Mai mult, programele nu controlează în mod specific dacă beneficiarii respectă în mod real toate prevederile relevante ale legislației pe durata implementării programului (cu excepția achizițiilor publice), deoarece „jurisdicția” acestei activități aparține într-o oarecare măsură altor organizații: de ex. inspecția muncii.
- C25.** Doar două programe (în afară de POS DRU) utilizează și un **criteriu de evaluare** tehnică legat de EȘ, dar punctajul alocat acestuia este nesemnificativ, în special în cadrul PO DCA.
- C26.** În general, **dincolo de monitorizare, inclusiv în faza de evaluare, principiul egalității de șanse se bucură de foarte puțină atenție.** Deși unele programe au planificat evaluări axate pe EȘ sau care o acoperă, niciuna nu a fost efectuată la nivel de program. Prin urmare, până la sfârșitul perioadei de programare, probabil nu vor fi disponibile decât informații limitate sau nicio informație privind efectele precise ale IS asupra grupurilor vulnerabile și motivele pentru care au apărut aceste efecte (ce anume a funcționat și de ce), precum și sinergia dintre IS și alte strategii naționale relevante existente, în special dacă pentru POS DRU și POR nu se vor efectua niciun fel de evaluări axate pe eficacitate.
- C27.** **Parteneriatul** din timpul implementării programului se limitează la a fi membru în Comitetul de Monitorizare – cu excepția POS DRU, care postează Ghidurile Solicitantului pe pagina sa web, în vederea consultării publice a partenerilor programului. Această abordare face legătura cu conceptul EȘ dezvoltat și aplicat de program încă de la început, ce a determinat implicarea limitată a factorilor interesați de EȘ, care la rândul său perpetuează o abordare minimalistă în timpul implementării programului.
- C28.** În general, programele nu implică o **expertiză specifică** pentru definirea sau integrarea principiului EȘ și, cu siguranță, acest lucru reprezintă o piedică și explică situația actuală. În acest context, discuțiile din focus grup referitoare la faptul că în prezent nu există un „profil” clar al expertului în EȘ sunt deosebit de relevante. Cu toate acestea, există proiecte, în special POR, care au reușit, de ex., să selecteze evaluatori de proiecte cu expertiza necesară. În acest context, un Institut pentru egalitatea de șanse și incluziunea socială, așa cum este propus de un membru al focus grupului, ar putea constitui inițiativa necesară, care ar putea schimba situația generală referitoare la cunoștințele și expertiza în domeniul EȘ.

2.2.2. ÎE 2.2: Ce alte subiecte care privesc egalitatea de șanse au fost promovate / integrate în diferite PO?

Corespondența dintre grupurile țintă / activitățile eligibile în cadrul DMI-urilor specifice și domeniile / subiectele / grupurile relevante pentru conceptul de egalitate de șanse definit în cadrul ÎE 1 este prezentată, păstrându-se distincția între discriminarea în funcție de gen, pe alte criterii decât genul și formele de discriminare multiplă.

Pentru discriminarea în funcție de gen, intervențiile specifice al Instrumentelor Structurale din România nu abordează subiecte suplimentare, în afara celor identificate în Cadrul European. Aspectele educației și formării sunt în mare măsură acoperite în mod orizontal, nespecific de către POS DRU, la fel ca și problemele independenței economice. Sănătatea, bunăstarea și mediul sunt abordate, pe de altă parte, de către POR.

Printre subiectele mai rar abordate se numără inegalitatea remunerării în funcție de gen și reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie (independența economică), problemele de sănătate specifice femeilor, transportul public, povara dublă a femeilor și locurile de muncă ecologice (sănătate, bunăstare, mediu).

Tabelul 10: Acoperirea domeniilor / subiectelor relevante pentru egalitatea de gen

Domenii / subiecte la nivelul UE	POR (FEDR)	POS DRU (FSE)
Educație și formare		
Diferențele dintre genuri cu privire la dobândirea abilităților de bază		DMI 2.1 (orizontal, nespecific)
Participarea femeilor la cursurile de formare și instruire profesională		DMI 2.1 (orizontal)
Participarea femeilor în cadrul procesului de învățare pe tot parcursul vieții		DMI 2.1 (orizontal)
Diferențele dintre genuri cu privire la învățământul universitar în domeniul Științei și Tehnologiei		DMI 2.1 (orizontal)
Diferențele dintre genuri în învățământul post-universitar		DMI 2.1 (orizontal)
Independența economică		
Diferențele dintre genuri cu privire la participarea pe piața muncii		DMI 5.2, în zonele rurale DMI 6.1, 6.2, 6.3
Diferențele dintre genuri din perspectiva remunerațiilor		
Segregarea ocupațională (atât verticală /orizontală)		DMI 6.3
Activități independente și antreprenariat		DMI 3.3, DMI 5.1, 6.1, 6.2, 6.3
Reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie (îngrijire de calitate pentru copii, persoane în vârstă și persoane aflate în întreținere, concediu parental etc.)		
Sănătate, bunăstare, mediu		
Accesul la servicii de sănătate și de îngrijire	POR 3.1	
Accesul pe grupuri specifice (imigrante, femei în vârstă, minorități etc.)		
Aspecte specifice legate de sănătate cu privire la grupurile de femei (femei în vârstă, femei abuzate, etc.)		
Transportul public		
Infrastructura de transport și socială în zonele rurale	POR 3.2 (infrastructura de asistență socială)	
Infrastructuri sociale și securitate în zonele urbane	POR 3.2 (infrastructura de asistență socială)	
Povara dublă a femeilor (reconciliere, muncă neplătită)		
„Locuri de muncă ecologice”		

Pentru discriminarea din alte motive decât genul, intervențiile specifice ale Instrumentelor Structurale din România nu abordează subiecte suplimentare, în afara celor identificate în Cadrul european (cu excepția atenției acordate în mod specific problematicii zonelor rurale), ci mai degrabă există domenii care nu au fost abordate, în special:

- ▶ **educația și formarea:** persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități și minoritățile etnice rămân în mare măsură neacoperite de aceste abordări, în special în materie de învățare a deprinderilor de bază, de participare la învățământul profesional și tehnic, de învățare pe tot parcursul vieții, mobilitate și educație terțiară;
- ▶ **ocuparea:** productivitatea și calitatea muncii și promovarea managementului diversității, ca domenii relevante pentru toate grupurile vulnerabile;
- ▶ **sănătatea, bunăstarea, incluziunea socială:** probleme specifice de sănătate, comunicare (în moduri alternative), transport, îmbătrânire activă, acces la TIC și utilizarea acesteia, proiecte la nivelul comunității / dezvoltare urbană, locuințe pentru toate grupurile vulnerabile.
- ▶ **drepturile fundamentale, guvernarea și capacitatea instituțională.**

Tabelul 11: Acoperirea domeniilor / subiectelor relevante pentru grupurile discriminate din alte motive decât genul

DOMENII / SUBIECTE	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ ORIGINE ETNICĂ	ALTELE
	TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE					
Educație și formare							
Dobândirea abilităților de bază							
Participarea la formare și instruire profesională	POS DRU 2.1						
Participarea la învățarea pe tot parcursul vieții	POS DRU 2.1						
Reducerea abandonului școlar	POS DRU 2.2 POS DRU 6.1 POS DRU 6.2				POS DRU 2.2	POS DRU 2.2 (romi)	POS DRU 2.2 (zone rurale, altele)
Adaptare și dotare pentru facilitarea accesului	POR 3.4				POR 3.4	POR 3.4	POR 3.4 Zone rurale
Modernizarea sistemului educațional	POR 3.4						
Încurajarea mobilității							
Participarea la învățământul post-universitar	POS DRU 2.1						
Ocupare							
O mai bună participare pe piața muncii	POS DRU 2.1 POS DRU 5.2 (zone rurale) POS DRU 6.2	POS DRU 5.1 (șomeri) POS DRU 6.2	POS DRU 6.2	POS DRU 6.2*	POS DRU 6.2	POS DRU 6.2 (romi)	Șomaj structural Zone rurale (inclusiv mici întreprinzători)
Productivitate și calitatea muncii							
Evitarea discriminării pe piața muncii (acces și promovare)	POS DRU 2.1	POS DRU 6.2	POS DRU 6.2	POS DRU 6.2	POS DRU 6.2	POS DRU 6.2	POS DRU 6.2
Promovarea managementului diversității							
Promovarea activităților independente și antreprenoriatului	POS DRU 5.1	POS DRU 5.1	POS DRU 5.1	POS DRU 5.1	POS DRU 5.1	POS DRU 5.1*	POS DRU 5.1 POS DRU 5.2 (zone rurale)
Adaptare și dotare pentru facilitarea accesului							
Crearea de locuri de muncă într-un anumit sector (economie socială)	POS DRU 6.1 POS DRU 6.2	POS DRU 6.1 POS DRU 6.2	POS DRU 6.1 POS DRU 6.2	POS DRU 6.1 POS DRU 6.2	POS DRU 6.1 POS DRU 6.2	POS DRU 6.1 POS DRU 6.2	POS DRU 6.1&6.2 (imigranți, venit minim, comunități izolate, persoane dependente de droguri și de alcool, persoane fără adăpost, victime ale violenței domestice)
Sprijin pentru tranziția de la școală–locul de muncă	POS DRU 2.1						
Sănătate, bunăstare, incluziune socială							
Accesul la serviciile medicale pentru anumite grupuri specifice	POR 3.1	POR 3.1	POR 3.1	POR 3.1	POR 3.1	POR 3.1	POR 3.1
Aspecte specifice legate de sănătate							
Accesul la și furnizarea de bunuri și servicii						POR 3.1	
Comunicare (în moduri alternative)							
Transport							
Îmbătrânirea activă							

Accesul la utilizarea tehnologiilor TIC							
Proiecte la nivel comunitar / dezvoltare urbană							
Locuințe							
Combaterea stereotipurilor și promovarea unei imagini pozitive	POS DRU 6.3	POS DRU 6.3	POS DRU 6.3	POS DRU 6.3	POS DRU 6.3	POS DRU 6.3	DMI este axat pe femei
Accesul la sistemul de protecție socială	POR 3.2	POR 3.2	POR 3.2	POR 3.2	POR 3.2	POR 3.2 (în mod specific, romi)	
Participarea la viața socială/afirmare	POS DRU 6.1	POS DRU 6.1	POS DRU 6.1	POS DRU 6.1	POS DRU 6.1	POS DRU 6.1	
Drepturi Fundamentale							
Violența bazată pe discriminare și traficul de persoane							POS DRU 6.1, 6.2, 6.3
Reprezentarea în funcții de decizie							
Guvernanță și Capacitate Instituțională							
Structură decizională dedicată							
Monitorizarea și conștientizarea „nediscriminării”							

* Toate grupurile vulnerabile țintă

Unele forme de discriminare multiplă sunt abordate parțial de DMI-urile specifice, principalele diferențe fiind constituite de grupurile vulnerabile de femei (minorități etnice / rasiale, cu dizabilități), persoanele în vârstă (bătrâni și persoane aflate în întreținere, nivel redus de educație, femei vârstnice), imigranți cu nivel scăzut de educație, studenți cu dizabilități. Pe de altă parte, POS DRU acordă atenție problematicei persoanelor dependente de droguri și de alcool, persoanelor fără adăpost, victimelor violenței domestice.

Tabel 12: Acoperirea formelor de discriminare multiplă

Grupuri vulnerabile	POR	POS DRU
Grupuri vulnerabile de femei		
Mame, unic întreținător al familiei monoparentale		DMI 6.1
Mame foarte tinere		
Mame afectate de HIV		DMI 6.1
Șomere pe termen lung		DMI 5.1
Femei care aparțin unei minorități etnice/rasiale		
Imigrante		
Femei cu dizabilități		
Grupuri vulnerabile de tineri		
Tineri cu abandon școlar		DMI 2.2, 6.1
Tineri șomeri și tranziția școală-loc de muncă		DMI 5.1, 2.1
Tinerii peste 18 ani care părăsesc instituțiile de protecție socială		DMI 6.1, 6.2
Grupuri vulnerabile de persoane în vârstă		
Persoanele în vârstă și persoanele aflate în întreținere		
Persoanele în vârstă cu venituri mici		DMI 5.1 (șomeri)
Persoanele în vârstă cu nivel scăzut de pregătire		
Femeile în vârstă, aflate în oricare dintre situațiile de mai sus		
Imigranți și minorități		
Imigranți cu nivel scăzut de pregătire și/sau fără nicio calificare		
Persoane cu dizabilități		
Studenții cu dizabilități		
Persoane inactice, cu dizabilități		DMI 5.1
Alte grupuri vulnerabile		
Delicvenți, foști condamnați		6.1, 6.2
Tineri și femei aflați în situația de mai sus		2.2 (tineri)

Concluzii

ÎE 2.2: Ce alte subiecte care privesc egalitatea de șanse au fost promovate / integrate în diferite PO?

C29. Niciun alt domeniu / subiect, în afara celor definite în conceptul general de egalitate de șanse prezentat în cadrul ÎE 1, **nu a fost abordat** de cele 7 Programe Operaționale, în timp ce pe de altă parte există câteva domenii neacoperite.

C30. Pentru discriminarea în funcție de gen zonele neacoperite de intervențiile specifice existente sunt:

- ▶ **Independența economică:** egalitatea de gen, diferența de remunerare între genuri și reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie;
- ▶ **sănătate, bunăstare, mediu:** probleme de sănătate specifice femeilor, transport public, povara dublă a femeilor și locurile de muncă ecologice;

C31. Pentru discriminarea din alte motive decât genul:

- ▶ **Educație și formare**, în mod specific pentru persoanele cu dizabilități și pentru minoritățile etnice,
- ▶ **Ocupare:** productivitatea și calitatea muncii, promovarea managementului diversității
- ▶ **Sănătate, bunăstare, incluziune socială:** comunicare în moduri alternative, transport, acces la TIC și utilizarea acesteia, proiecte la nivel de comunitate, dezvoltare urbană și locuințe
- ▶ **Drepturi fundamentale**
- ▶ **Guvernanță și capacitate instituțională**

C32. Unele forme de discriminare multiplă sunt parțial abordate de DMI-urile dedicate, dar se constată diferențe în cazul grupurilor vulnerabile de femei (minoritate etnică / rasială, dizabilități), persoane în vârstă (bătrâni și persoane aflate în întreținere, nivel scăzut de educație, femei vârstnice), imigranți cu nivel scăzut de educație, studenți cu dizabilități.

C33. Anumite grupuri sunt abordate în mai multe programe, respectiv femeile, minoritățile etnice, cu accent pe romi, copiii și persoanele cu dizabilități și (în cadrul POS DRU) în special copiii instituționalizați, care ies din sistemul de asistență socială, dar și copiii care abandonează școala timpuriu, tinerii, în special în tranziția către piața muncii și într-o oarecare măsură persoanele vârstnice (pentru a compensa lipsa de preocupare a legislației pentru această categorie) și zonele rurale.

2.2.3. ÎE 2.3: Pot fi identificate cazuri de bună practică în promovarea /integrarea subiectelor care privesc egalitatea de șanse în cadrul aferent Instrumentelor Structurale?

Evaluarea prezentată în paragraful 2.2.1 arată că există exemple de bune practici în materie de integrare a principiului egalității de șanse în perioada de programare curentă, deși niciunul din Programele Operaționale nu îndeplinește toate criteriile de bune practici. În general, programele cu cele mai bune performanțe ca număr de criterii îndeplinite sunt POS DRU și POR, urmate de PO DCA și de POS Mediu. O analiză pe etape a celor mai performante programe arată că:

- ▶ **Programarea Instrumentelor Structurale:** cele mai performant este **POS DRU, cu 6 criterii îndeplinite din 7**, urmat de POR cu 2, în timp ce toate celelalte programe îndeplinesc fie un singur criteriu (POS Mediu, POS CEE, DCA) sau **niciun criteriu (POS T, POAT)**;
- ▶ **Apeluri de propuneri de proiecte:** există o medie de 4 criterii îndeplinite din 8 pentru POR, **POS Mediu**, POS DRU și PO DCA, în timp ce POS CCE, POS T și POAT sunt rămase în urmă;
- ▶ **Selecția proiectelor:** cele mai bune performanțe le înregistrează POS DRU (6 criterii), POR și PO DCA (2 criterii), în timp ce POAT nu îndeplinește niciun criteriu,
- ▶ **Managementul financiar și control:** POS DRU și POR sunt singurele programe care îndeplinesc toate criteriile;
- ▶ **Monitorizarea:** cel mai performant program este POR, cu 5 criterii din 7, urmat de cele 2 programe FSE și anume POS DRU și PO DCA;
- ▶ **Evaluarea:** cel mai performant este POAT, urmat de POR, POS CCE și POS DRU;
- ▶ **Parteneriat:** niciunul din programe nu îndeplinește acest criteriu.

Tabelul 13: Prezentare generală a punctajului pe programe și faze

Element	Număr de criterii	POR	POS CCE	POS MEDIU	POS T	POAT	POS DRU	PO DCA
ETAPA 1: PROGRAMAREA	7	2	1	1	0	0	6	1
ETAPA 2: APELURILE DE PROPUNERI DE PROIECTE	8	5	1	4	1	0	5	3
ETAPA 3: SELECȚIA PROIECTELOR	7	2	1	1	1	0	6	2
ETAPA 4: MANAGEMENTUL FINANCIAR ȘI CONTROL	2	2	1	1	0	1	2	1
ETAPA 5: MONITORIZAREA	7	5	0	0	0	0	3	2
ETAPA 6: EVALUAREA	2	1	1	0	0	2	1	0
ETAPA 7: PRINCIPIUL PARTENERIATULUI	1	0	0	0	0	0	0	0
Total criterii îndeplinite	30	17	5	7	2	3	23	9
Total criterii neaplicabile		0	3	3	4	10	0	3

Selectat pentru analiză suplimentară ca practică necorespunzătoare

Selectat pentru analiză suplimentară ca bună practică

Pe baza celor de mai sus, am analizat cu detalii suplimentare 5 cazuri, 3 de bune practici și 2 de practici necorespunzătoare de integrare a principiului egalității de șanse și am completat analiza cu exemple de referință pentru cele mai bune practici din alte state membre, conform rezumatului de mai jos:

FAZA	CEA MAI BUNĂ PRACTICĂ	PRACTICĂ NECORESPUNZĂTOARE	REFERINȚĂ
FAZA 1: PROGRAMAREA	<p>POS DRU care îndeplinește următoarele criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 2.1 Analiza de context: „Analiza de context” a PO include o secțiune dedicată, care conține o analiză a contextului specific al programului, din punctul de vedere al EȘ, inclusiv 1) Probleme relevante legate de egalitatea de șanse; 2) Diferențe de gen și alte probleme relevante legate de discriminare ▶ 3.1 Elaborarea strategiei: „Analiza socio-economică” a PO include o secțiune dedicată problemelor de EȘ relevante pentru program și modalitățile de abordare / soluționare a lor în cadrul programului. ▶ 3.2 Elaborarea strategiei: Stabilirea priorității aspectelor și identificarea în consecință a axelor prioritare / domeniilor majore de intervenție / măsurilor care trebuie luate pentru aplicarea principiului egalității de șanse au fost luate pe baza analizei socio-economice. ▶ 4.1 Indicatori: obiectivele PO în materie de aplicare a principiului egalității de șanse sunt reflectate corespunzător de indicatorii de rezultat și de impact, precum și de țintele respective. ▶ 5.1 Definirea intervențiilor: existența unor intervenții specifice sau a unor acțiuni pozitive ▶ 5.2 Definirea intervențiilor: acțiuni de integrare cu impact pozitiv asupra egalității de șanse 	<p>POS Transport pentru <u>ne</u>îndeplinirea următoarelor criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 2.1 Analiza de context: „Analiza de context” a PO include o secțiune dedicată, care conține o analiză a contextului specific al programului, din punctul de vedere al EȘ, inclusiv 1) Probleme relevante legate de egalitatea de șanse; 2) Diferențe de gen și alte probleme relevante legate de discriminare ▶ 3.1 Elaborarea strategiei: „Analiza socio-economică” a PO include o secțiune dedicată problemelor de EȘ relevante pentru program și modalitățile de abordare / eliminare a lor în cadrul programului. ▶ 3.2 Elaborarea strategiei: Stabilirea priorității aspectelor și identificarea în consecință a axelor prioritare / domeniilor majore de intervenție / măsurilor care trebuie luate pentru aplicarea egalității de șanse au fost luate pe baza analizei socio-economice. 	<p>Programul Operațional Național FSE pentru Convergența Regiunilor „Guvernare și acțiuni sistемice”, Italia, care îndeplinește criteriile legate de programare, în special:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 5.1 Definirea intervențiilor: existența unor intervenții specifice sau a unor acțiuni pozitive
FAZA 2: LANSAREA APELURILOR DE PROPUNERI DE PROIECTE	<p>POS Mediu care îndeplinește următoarele criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 5.1 Informare și publicitate: activitățile de informare și publicitate legate de apelurile de propuneri de proiecte acoperă aspectele legate de egalitatea de șanse și nediscriminare, pentru a spori nivelul de conștientizare în materie de EȘ în rândul potențialilor beneficiari. ▶ 5.1 Informare și publicitate: utilizarea de exemple de bune practici (pagini web, fluturași etc.) în cadrul activităților de informare și publicitate 		<p>Buna practică „Ghid de bune practici pentru egalitatea de șanse: „Egalitatea pusă în practică – Realizare” – Scoția, care îndeplinește criteriul:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 2.1 Ghidul Solicitantului - explicații privind principiul EȘ: Ghidul conține formularea clară a conceptului și a terminologiei egalității de șanse și a nediscriminării, legate de abordarea acestor probleme în PO
FAZA 3: SELECȚIA PROIECTELOR	-	<p>POAT, pentru <u>ne</u>îndeplinirea următoarelor criterii</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 1.1 Criterii de eligibilitate: Respectarea cerințelor legale este considerată criteriu de eligibilitate ▶ 2.1 Criterii de evaluare și de selecție: Criteriile de evaluare și de selecție / stabilire a priorității menite să încurajeze participarea 	<p>Evoluția apelurilor de propuneri VP/2012/007: Apeluri de propuneri pentru experimente privind politicile sociale, Comisia Europeană: DG „Ocupare, Afaceri sociale și Incluziune” pentru îndeplinirea criteriului:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 2.1 Criterii de evaluare și de selecție: Criteriile de evaluare și de selecție / stabilire a priorității menite să încurajeze participarea la proiect a femeilor și /

FAZA	CEA MAI BUNĂ PRACTICĂ	PRACTICĂ NECORESPUNZĂTOARE	REFERINȚĂ
		la proiect a femeilor și / sau a altor grupuri vulnerabile: punctaj suplimentar semnificativ pentru proiectele care integrează în mod evident principiul egalității de șanse.	sau a altor grupuri vulnerabile: punctaj suplimentar semnificativ pentru proiectele care integrează în mod evident principiul egalității de șanse.
FAZA 4: MANAGEMENTUL FINANCIAR ȘI CONTROL	-	-	<p>Stabilirea bugetelor în funcție de sex, Italia, pentru îndeplinirea criteriilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 1.1 Alocarea financiară: indicarea explicită a cuantumului finanțării alocate acțiunilor cu impact pozitiv în materie de egalitate de șanse, separarea genurilor și alte probleme de discriminare, specificate din punct de vedere al acțiunilor dedicate / pozitive ▶ 2.1 Structuri: Existența unor structuri sau mecanisme dedicate la nivel de Program, legate de principiul egalității de șanse
FAZA 5: MONITORIZAREA	<p>POR care îndeplinește următoarele criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 1.2. Sistem de indicatori: Existența în cadrul sistemului de indicatori ai programului a unor indicatori de context necesari pentru analiza și monitorizarea acestuia ▶ 1.3. Sistem de indicatori: Existența în cadrul programului a unor indicatori de proiect necesari pentru monitorizarea performanțelor proiectului în materie de implementare a principiului egalității de șanse ▶ 1.4. Sistem de indicatori: Consistența indicatorilor de egalitate la nivel de proiect cu cei la nivel de program, astfel încât să se colecteze datele necesare pentru monitorizare la nivel de program. ▶ 2.1 Cerințe de raportare: Calitatea informațiilor referitoare la aplicarea principiului „egalității de șanse” prezentat în RAI ▶ 2.2 Cerințe de raportare: Existența unor cerințe suplimentare de raportare referitoare la egalitatea de șanse (EȘ) la nivel de Program, altele decât cele din Rapoartele Anuale de Implementare. ▶ 3.1 Manuale de implementare: existența în cadrul instrumentelor utilizate pentru sprijinirea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor a unui set complet de informații referitoare la promovarea / implementarea principiului egalității de șanse la nivel de proiect. 	-	<p>ISFOL: Bună practică în privința guvernancei și suportului pentru activitățile de monitorizare și evaluare ale autorităților naționale și regionale, din punct de vedere al egalității șanselor în FSE, Italia îndeplinind criteriile legate de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Monitorizare - Sistemul de indicatori ▶ Evaluarea
FAZA 6: EVALUAREA	-	-	

FAZA	CEA MAI BUNĂ PRACTICĂ	PRACTICĂ NECORESPUNZĂTOARE	REFERINȚĂ
FAZA 7: PARTENERIATUL		-	<p>Legea privind integrarea abordării legate de gen, Finlanda, care îndeplinește criteriul:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 1.1 Principiul parteneriatului: implicarea unor reprezentanți ai grupurilor vulnerabile în toate etapele ciclului de management și implementare a programului.

Toate practicile de mai sus sunt prezentate detaliat în Anexa 5 a Raportului, iar pentru cele mai bune practici implementate în cadrul Instrumentelor Structurale din România s-a pregătit și un format adecvat pentru diseminarea către publicul larg.

Concluzii

ÎE 2.3: Pot fi identificate cazuri de bună practică în promovarea / integrarea subiectelor care privesc egalitatea de șanse în cadrul aferent Instrumentelor Structurale?

- C34.** Există exemple de bune practici în integrarea principiului egalității de șanse în perioada curentă de programare, deși niciunul din cele șapte Programe Operaționale nu îndeplinește toate criteriile de bune practici.
- C35.** **Bunele practici** identificate care pot fi considerate exemple și reproduse în viitor, se referă la abordarea programării în cadrul POS DRU, activități de informare și publicitate efectuate în cadrul POS Mediu, sistemul de monitorizare al POR, precum și evaluarea axată pe egalitatea de șanse efectuată în cadrul POAT.
- C36.** **S-au învățat unele lecții** și cu privire la aspectele care ar trebui îmbunătățite, mai precis cu privire la includerea principiului egalității de șanse în etapa de programare pentru Programele Operaționale non-FSE, precum și criteriile de selecție care merg dincolo de respectarea cerințelor minime legale, promovând astfel adoptarea acțiunilor pozitive ale beneficiarilor.
- C37.** Pentru toate programele există necesitatea adoptării unei abordări mai riguroase, pentru integrarea completă a principiului egalității de șanse în ciclul de viață al programului, deoarece pornind de la definirea obiectivelor în faza de concepție a programului acesta poate fi implementat corect, monitorizat și evaluat urmând pașii sugerați de criteriile pentru selecția celor mai bune practici.

2.3. Întrebarea de evaluare nr. 3

ÎE3 În ce măsură mecanismele de programare și implementare existente au creat acces la finanțare pentru persoanele din grupurile vulnerabile?

Pentru a evalua dacă mecanismele curente de programare și implementare au îngreunat accesul la finanțare al grupurilor vulnerabile, echipa de evaluare a definit un set de bariere potențiale, pe care le-a validat cu ocazia interviurilor cu organizațiile care reprezintă grupurile vulnerabile, surprinzând posibilele obstacole suplimentare cu care s-ar putea confrunta aceste grupuri, față de grupurile țintă nedefavorizate din IS.

Obstacole în calea accesului grupurilor vulnerabile la finanțare prin Instrumentele Structurale:

Obstacolele legate de activitățile de informare și publicitate se referă la lipsa de diversitate a mijloacelor de comunicare utilizate, la lipsa de implicare în activitățile de comunicare a organizațiilor cu legături puternice cu grupurile vulnerabile, la utilizarea unui limbaj discriminatoriu și la lipsa de referiri explicite la grupurile vulnerabile și la egalitatea de șanse în materialul de informare și publicitate.

Obstacole legate de lansarea apelurilor pentru propuneri de proiecte se referă mai ales la limbajul folosit în ghidurile pentru solicitanți, la lipsa explicației principiului egalității de șanse, la absența oricărei solicitări de informații legate de abordarea în proiecte a problematicii egalității de șanse în formularul de cerere, la lipsa de prevederi referitoare la cerințele de monitorizare și la lipsa de sprijin pentru generarea de proiecte.

Obstacole legate de selecția proiectelor se referă mai ales la lipsa unor criterii adecvate de eligibilitate și selecție legate de egalitatea de șanse.

Obstacolele legate de implementarea proiectelor se referă mai ales la inaplicabilitatea clauzei de flexibilitate 10% și la absența mecanismelor financiare de sprijin pentru implementarea proiectelor (de ex. împrumuturi, garanții).

A fost analizată documentarea programelor pentru toate cele 7 PO-uri, pentru a verifica prezența efectivă a acestor obstacole potențiale, iar constatările sunt rezumate în tabelul 14, unde obstacolele identificate în cadrul fiecărui program și grupurile vulnerabile afectate sunt marcate cu „1”. Analiza arată că obstacolele și grupurile vulnerabile cel mai frecvent întâlnite sunt:

- ▶ **Obstacolele legate de activitățile de informare și publicitate:** lipsa de concentrare strategică a planurilor de comunicare (pentru toate PO-urile, cu excepția POS DRU) afectează toate categoriile de grupuri vulnerabile; lipsa materialelor de comunicare multilingve (pentru toate PO-urile, cu excepția POS Mediu) afectează în special grupurile rasiale și etnice; numărul limitat de factori interesați implicați în activitățile de informare și publicitate (POS Mediu, POS Transport și POAT) afectează toate grupurile vulnerabile; lipsa de referiri la grupurile vulnerabile în materialele programelor (POS CCE, POS Mediu și POS Transport) afectează toate grupurile vulnerabile.
- ▶ **Obstacole legate de lansarea apelurilor pentru propuneri de proiecte:** lipsa informațiilor multilingve (pentru toate PO) afectează în special grupurile rasiale și etnice; lipsa explicațiilor privind principiul EȘ în Ghidurile Solicitantului (POS CCE, POS Mediu, POS Transport și POAT) afectează toate grupurile vulnerabile; lipsa indicatorilor de monitorizare legați de EȘ (POS CCE, POS Mediu, POS Transport și POAT) afectează toate grupurile vulnerabile; lipsa sprijinului specific pentru grupurile vulnerabile la generarea de proiecte (relevantă numai pentru POR; POS CCE, POS Mediu, POS DRU și PO DCA, din cauza regulilor existente privind eligibilitatea solicitanților) afectează toate grupurile vulnerabile; lipsa unor opțiuni multiple pentru depunerea proiectelor (relevantă pentru POR, POS CCE, POS DRU, PO DCA din cauza regulilor existente privind eligibilitatea solicitanților) afectează în special persoanele cu dizabilități.
- ▶ **Obstacole la selecția proiectelor:** din POS CCE, POS Mediu, POS Transport și POAT lipsesc criteriile de selecție referitoare la egalitatea de șanse și experiența profesională din procesul de selecție pentru evaluarea aspectelor referitoare la egalitatea de șanse, ceea ce afectează toate grupurile vulnerabile.
- ▶ **Obstacole la implementarea proiectelor:** accesul la finanțare constituie un obstacol în toate PO-urile, afectând toate grupurile vulnerabile; regula flexibilității lipsește din POR, POS Transport și POAT, afectând toate grupurile vulnerabile.

- **Alte obstacole**, cum ar fi lipsa de diversitate a mijloacelor de informare și publicitate, utilizarea unui limbaj discriminatoriu, lipsa din cererea de finanțare a cerințelor referitoare la modul de abordare a principiului EȘ, utilizarea unui limbaj discriminatoriu și lipsa criteriilor de eligibilitate legate de EȘ sunt aproape inexistente în toate PO-urile.

Tabelul 14: Prezentare generală a obstacolelor pe programe și grupuri vulnerabile

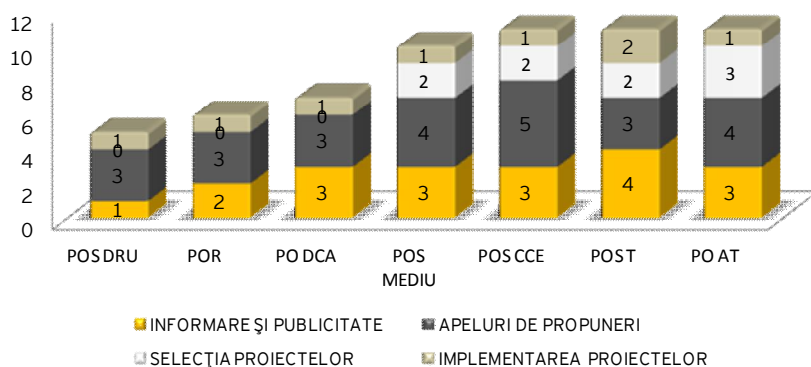
	POR	POS CCE	POS MEDIU	POST	POAT	POS DRU	PO DCA	Total PO cu obstacole	Femei	Tineri	Vârșnici	Religie / Credință	Orientare sexuală	Dizabilități	Rasă/ Origine Etnică
INFORMARE ȘI PUBLICITATE	2	3	3	4	3	1	3	19	3	3	3	3	3	4	4
Lipsa concentrării strategice asupra GV în planurile de comunicare	1	1	1	1	1	0	1	6	1	1	1	1	1	1	1
Lipsa diversității mijloacelor de informare și publicitate	0	0	0	0	0	0	0	0							
Număr limitat de părți interesate implicate	0	0	1	1	1	0	0	3	1	1	1	1	1	1	1
Lipsa materialelor multilingve	1	1	0	1	1	1	1	6							1
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	0	0	0	0	0	0	1	1						1	
Lipsa din materiale a referirilor la grupurile vulnerabile	0	1	1	1	0	0	0	3	1	1	1	1	1	1	1
APELURI DE PROPUNERI	3	5	4	3	4	3	3	25	4	4	4	4	4	5	5
Lipsa explicațiilor principiilor EȘ în Ghidurile Solicitantului	0	1	1	1	1	0	0	4	1	1	1	1	1	1	1
Lipsa din cererea de finanțare a cerințelor privind abordarea principiului EȘ	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Lipsa unor indicatori de monitorizare legați de EȘ	0	1	1	1	1	0	0	4	1	1	1	1	1	1	1
Lipsa sprijinului specific pentru GV la generarea și implementarea proiectelor	1	1	1	0	0	1	1	5	1	1	1	1	1	1	1
Lipsa unor opțiuni multiple pentru depunerea proiectelor	1	1	0	0	0	1	1	4						1	
Lipsa informațiilor multilingve	1	1	1	1	1	1	1	7							1
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	0	0	0	0	0	0	0	0							
SELECȚIA PROIECTELOR	0	2	2	2	3	0	0	9	3	3	3	3	3	3	3
Lipsa unor criterii de eligibilitate legate de egalitatea de șanse	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Lipsa unor criterii de selecție legate de egalitatea de șanse	0	1	1	1	1	0	0	4	1	1	1	1	1	1	1
Lipsa experienței profesionale în procesul de selecție pentru evaluarea problematicei egalității de șanse	0	1	1	1	1	0	0	4	1	1	1	1	1	1	1

	POR	POS CCE	POS MEDIU	POST	POAT	POS DRU	PO DCA	Total PO cu obstacole	Femei	Tineri	Vârșnici	Religie / Credință	Orientare sexuală	Dizabilități	Rasă / Origine Etnică
IMPLEMENTAREA PROIECTELOR	1	1	1	2	1	1	1	8	2	2	2	2	2	2	2
Regula flexibilității	1	0	0	1	1	0	0	3	1	1	1	1	1	1	1
Accesul la finanțare	1	1	1	1	1	1	1	7	1	1	1	1	1	1	1
Total	7	11	10	11	12	5	7	63	12	12	12	12	12	14	14

	Obstacole existente pentru 6 - 7 programe
	Obstacol existent pentru 3 - 5 programe
	Obstacol existent pentru maximum 2 programe

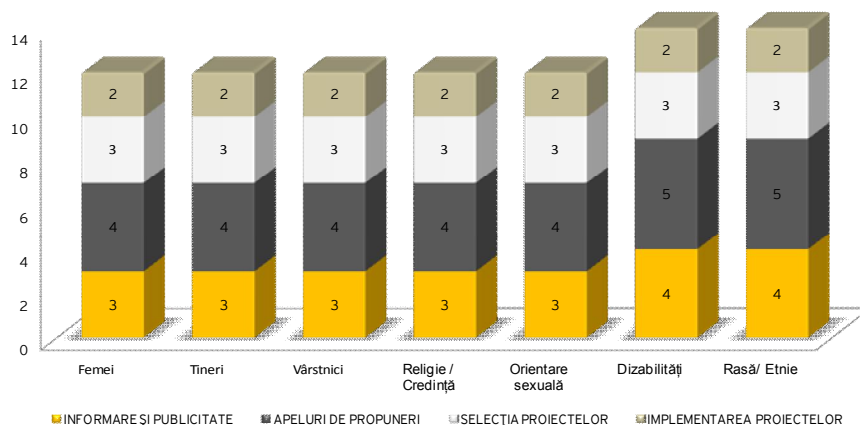
O analiză pe PO arată că programele cele mai eficiente în materie de îndepărtare a obstacolelor din calea accesului la finanțare al grupurilor vulnerabile au fost POS DRU, POR și PO DCA, pentru care numărul total de obstacole identificate este între 5 și 7 din totalul de 18. Această analiză este în general în concordanță cu natura programelor, POS DRU și POR fiind cele 2 PO-uri care prevăd intervenții specifice și reflectă abordarea eficientă a PO DCA în

Figura 5: Defalcarea obstacolelor pe Programe Operaționale
integrarea principiului egalității de șanse, așa cum se arată la ÎE2.

O analiză mai detaliată a obstacolelor cu care se confruntă fiecare grup vulnerabil indică un număr aproape egal pentru fiecare categorie, cu câte 12 obstacole existente pentru femei, tineri, vârstnici, persoane cu dizabilități, în funcție de religie / credință și de orientarea sexuală. În ciuda obstacolelor menționate mai sus, persoanele cu dizabilități sunt afectate suplimentar de utilizarea (în unele cazuri) a unui limbaj discriminatoriu în documentele de implementare, precum și de lipsa unor opțiuni multiple la depunerea proiectelor, în timp ce grupurile etnice sunt afectate suplimentar de lipsa materialelor multilingve legate atât de informare și publicitate, cât și de apelurile pentru propuneri de proiecte.

Figura 6: Defalcarea obstacolelor pe Programe Operaționale

Secțiunea următoare prezintă analiza detaliată a celor patru categorii de obstacole pentru fiecare din cele șapte programe operaționale.

(1) ACTIVITĂȚI DE INFORMARE ȘI PUBLICITATE

Programul Operațional Regional

Strategia de comunicare a POR urmărește gradul de conștientizare în rândul publicului larg privind oportunitățile de finanțare disponibile, într-un mod accesibil, clar și ușor de înțeles. Strategia identifică grupuri țintă specifice și mijloacele de comunicare care trebuie utilizate pentru a ajunge la fiecare grup, dar fără a identifica vreo categorie specifică de grupuri vulnerabile sau vreun mijloc specific de comunicare pentru a ajunge la ele.

Pe de altă parte, la implementarea planului de comunicare, POR a utilizat o combinație echilibrată de canale de comunicare, atât tradiționale (de ex. birouri de informare la nivel regional, sesiuni de informare și de formare, conferințe, diferite publicații, campanii în interior și în exterior, campanii mass media) și pe web (de ex. paginile web ale REGIO și ale Organismelor Intermediare, campanii online) adecvate pentru a ajunge la toate grupurile țintă, inclusiv la cele vulnerabile.

Am efectuat o verificare a respectării de către paginile web ale Autorității de Management și Organismelor Intermediare a standardelor de accesibilitate prevăzute în Liniile directoare W3C pentru accesibilitatea conținutului Web și am constatat că există un nivel ridicat de conformitate, între 86% și 98%.

Eforturi concertate de creștere a eficienței comunicării au fost asigurate prin Rețeaua de Comunicatori REGIO, printre membrii căreia se numără și ONG-uri, precum și prin publicația REGIO, care a publicat recent un număr³⁹ dedicat egalității de șanse și nediscriminării, care furnizează și informații privind proiectele relevante finanțate în cadrul POR în folosul grupurilor vulnerabile.

Majoritatea materialelor afișate pe pagina web a MA⁴⁰ se referă explicit la principiul egalității de șanse. Totuși, acestea sunt editate numai în limba română. Pe de altă parte, „Broșura despre egalitatea de șanse și nediscriminare” elaborată în sprijinul solicitanților și beneficiarilor la implementarea principiului egalității de șanse și nediscriminării recomandă beneficiarilor să traducă materialele informative în limbile minorităților.

Limbajul utilizat este în general nediscriminatoriu și pot fi luate în considerare doar îmbunătățiri minore în privința terminologiei pentru viitoarele activități de informare și publicitate. De exemplu, unele expresii / cuvinte găsite în documentele enumerate mai jos ar putea fi înlocuite conform sugestiilor din ghidul ETTAD⁴¹:

Document	Limbajul utilizat	Ameliorare propusă
Egalitate de șanse și discriminare - ghid (2009)	Handicap	Dizabilitate
	persoane cu handicap vizual sau mintal	persoane cu dificultăți vizuale, persoane cu dificultăți sau probleme mintale
	persoană în scaun cu rotile	persoană care folosește scaun cu rotile

De aceea, deși strategia de comunicare a POR nu identifică anumite grupuri vulnerabile, activitățile desfășurate sunt în general adecvate pentru atingerea unor astfel de ținte ca sub-categorie a publicului larg. Unele activități de comunicare au abordat direct grupurile vulnerabile și problematica egalității de șanse (de ex. publicații dedicate, ghiduri), dar este posibilă o abordare mai concentrată pentru integrarea conceptului în activitățile de comunicare.

Obstacolele specifice identificate în activitățile de informare și promovare sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței pe grupuri vulnerabile:

³⁹ <http://www.info regio.ro/sites/default/files/Revista%20Regio%20nr.%2018%20site.pdf>

⁴⁰ „Modul corect de lucru cu un proiect REGIO”, „Ocazii de finanțare pentru întreprinderile din sectorul privat”, „REGIO pentru adolescenți”, „Ghid de comunicare”, „Ocazii de finanțare pentru universități”, „Egalitatea de șanse și nediscriminarea - ghid”, „REGIO pentru toți”, „Informații utile pentru accesarea fondurilor structurale din cadrul POR și al Programelor Europene de Cooperare Teritorială”, „Glosar”, „Scurt ghid practic pentru REGIO”, Buletin informativ REGIO, 17/2012

⁴¹ „Înțelegerea dizabilităților - ghid de bune practici”, ETTAD

OBSTACOLE EXISTENTE	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa concentrării strategice asupra GV în planurile de comunicare	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa diversității mijloacelor de informare și publicitate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Număr limitat de părți interesate implicate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa materialelor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa din materiale a referirilor la grupurile vulnerabile	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

POS Creșterea Competitivității Economice

Ca și în cazul POR, Planul de Comunicare pentru POS CCE detaliază grupurile țintă care trebuie abordate în activitățile de comunicare, precum și canalele media care trebuie utilizate, dar fără a se referi explicit la grupurile vulnerabile care rămân cuprinse în categoria mai extinsă a „publicului larg”. Pe de altă parte, planul cuprinde indicații privind caracteristicile pe care trebuie să le respecte mesajele informative și anume să fie accesibile, exacte, simple și ușor de înțeles.

În desfășurarea activităților sale de comunicare, POS CCE a utilizat o combinație echilibrată de mijloace, cum ar fi atelierile de lucru, conferințele de presă, seminariile, interviurile la televiziune și radio, campaniile de informare susținute de diferite entități, cum ar fi sindicatele și ONG-urile, materiale informative (de ex. fluturași, broșuri, prezentări, buletine informative), servicii de asistență, pagini web ale Autorităților de Management și Organismelor Intermediare concepute conform standardelor de accesibilitate prevăzute în Liniile directoare W3C pentru accesibilitatea conținutului Web⁴². Conținutul paginilor web este editat în limba română, iar materialele postate sunt ușor de utilizat și de înțeles pentru publicul larg (fluturaș despre POS CCE 2011, anunțuri informative, comunicate de presă, broșură POS CCE 2011), evitând limbajul discriminatoriu.

Strategia de comunicare a POS CCE nu identifică în mod specific anumite grupuri vulnerabile ca țintă, ci furnizează îndrumări explicite privind tipul de mesaj care trebuie utilizat și care este adecvat pentru a ajunge la fiecare grup vulnerabil, iar activitățile de comunicare s-au desfășurat în concordanță cu aceste prevederi. Obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

OBSTACOLE EXISTENTE	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa concentrării strategice asupra GV în planurile de comunicare	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa diversității mijloacelor de informare și publicitate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Număr limitat de părți interesate implicate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa materialelor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa din materiale a referirilor la grupurile vulnerabile	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

42 Verificarea respectării standardelor de accesibilitate prevăzute în Liniile directoare W3C pentru accesibilitatea conținutului Web la adresa: <https://amp.sbbartgroup.com/index.phpindică> un interval de 90% - 94%.

POS Mediu

Activitățile prevăzute în Planul de Comunicare au ca obiectiv creșterea nivelului de conștientizare al publicului cu privire la domeniul de aplicare, impactul și prioritățile Fondurilor Structurale și de Coeziune și ale programului. Cu toate acestea, planul de comunicare nu se adresează specific persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile; de aceea, nu s-au conceput instrumente speciale de comunicare.

Strategia de comunicare combină diferite instrumente, pentru a furniza informații relevante fiecărui grup: publicului larg și societății civile li se oferă informații generale despre program, despre ocaziile de finanțare și proiectele generate, atât cu ajutorul canalelor tradiționale (campanii de informare, campanii TV / audio / radio, publicitate în exterior etc.), cât și al canalelor web (pagină web cu secțiuni speciale cum ar fi: întrebări și răspunsuri, solicitări de informații etc.). Pentru asigurarea egalității accesului la informații pentru persoanele din grupurile vulnerabile, paginile web ale Autorității de Management și ale Organismelor Intermediare sunt concepute conform standardelor de accesibilitate prevăzute în Liniile directoare W3C pentru accesibilitatea conținutului web⁴³, deși conținutul este disponibil numai în limba română.

La implementarea planului de comunicare, POS Mediu a dovedit o sensibilitate specifică față de grupurile vulnerabile, fiind singurul program care a lansat o campanie de promovare în limbile minorităților. Campania a urmărit asigurarea accesului la informații, în mod egal și fără discriminare, pentru minoritățile maghiară, germană, ucraineană, turcă, romă, rusă și sârbă și s-a desfășurat atât în presa scrisă, cât și la radio.

Printre materialele informative afișate în pagina web a AM se numără și o prezentare în PowerPoint a contribuției POS Mediu la dezvoltarea regională și locală în România, o broșură despre program disponibilă în limbile română, ungară și engleză, precum și comunicate de presă scrise într-un limbaj destul de accesibil.

În general, POS Mediu a adoptat o strategie de comunicare cuprinzătoare, cu accent special pe minoritățile etnice, care constituie un exemplu de bună practică în integrarea principiului egalității de șanse prezentat în cadrul ÎE2. Mai mult, combinația echilibrată de instrumente utilizate pentru activitățile de comunicare se bazează atât pe media tradiționale, cât și pe cele web, care au avut o acoperire foarte bună la nivel național. Totuși, activitățile de comunicare pot fi extinse în continuare la alte categorii de grupuri vulnerabile decât minoritățile etnice.

Obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

OBSTACOLE EXISTENTE	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa concentrării strategice asupra GV în planurile de comunicare	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa diversității mijloacelor de informare și publicitate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Număr limitat de părți interesate implicate	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa materialelor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa din materiale a referirilor la grupurile vulnerabile	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓

POS Transport

Planul de Comunicare al POS T nu identifică explicit grupuri vulnerabile drept țintă a activităților de informare, presupunând că sunt incluse în „publicul larg”, dar pe de altă parte pune accentul pe promovarea egalității de șanse în legătură cu POS T. Activitățile de comunicare desfășurate conform descrierii din Rapoartele Anuale de Implementare cuprind conferințe de presă, interviuri (radio, TV, presă scrisă), forumuri informative și campanii,

43 Paginile web sunt conforme cu standardele de accesibilitate prevăzute în Liniile directoare W3C pentru accesibilitatea conținutului Web în proporție de 90%, potrivit <https://amp.ssbartgroup.com/index.php>

publicații (de ex. broșuri, fluturași, buletine informative), publicitate în exterior (de ex. bannere, postere) și o pagină web actualizată periodic, adecvate pentru a ajunge și la grupurile vulnerabile, ca sub-categorie a publicului larg, dar nu au o anumită specificitate. Pagina web este creată atât în română cât și în engleză, favorizând accesul unui public mai larg. De asemenea, modelul paginii web dedicate este ușor de utilizat de către persoanele cu dizabilități, fiind conform în proporție de 92% cu standardele de accesibilitate prevăzute în Liniile directoare W3C pentru accesibilitatea conținutului Web.

Materialele de comunicare accesibile pe pagina web (broșuri, prezentări cu ocazia Conferințelor Naționale din 2008 și 201, postere din 2007 și 2011, secțiuni de întrebări și răspunsuri) se caracterizează printr-un stil general și informativ, printr-un limbaj clar și simplu, ușor de înțeles și de reținut și nu conțin limbaj discriminatoriu. Materialele sunt editate numai în limba română și nu se referă în mod specific la principiul egalității de șanse.

În general, strategia de comunicare a POS Transport este concepută riguros, dar nu identifică anumite grupuri vulnerabile drept țintă. Combinația de activități de comunicare este adecvată pentru a ajunge la grupurile vulnerabile, ca sub-categorie a publicului larg, dar este lipsită de specificitate. Obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

OBSTACOLE EXISTENTE	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa concentrării strategice asupra GV în planurile de comunicare	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa diversității mijloacelor de informare și publicitate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Număr limitat de părți interesate implicate	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa materialelor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa din materiale a referirilor la grupurile vulnerabile	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

Programul Operațional Asistență Tehnică

Planul de Comunicare al POAT identifică grupurile țintă relevante pentru program, dar fără nicio referire la grupurile vulnerabile, care sunt incluse implicit în publicul larg. Publicului larg i se furnizează informații simple, clare și actualizate permanent privind aspectele generale ale POAT, beneficiarii și proiectele aprobate.

Pentru a ajunge eficient la acest grup, se utilizează o combinație de instrumente de comunicare, de ex. o pagină web accesibilă conform liniilor directoare W3C, care cuprinde toate informațiile referitoare la program, serviciu de call center, instrumente mass media (comunicate de presă, materiale promoționale la televiziune și radio, media digitale (CD-uri, DVD-uri) adecvate și pentru nevoile specifice ale celor mai vulnerabile grupuri, deși nu sunt concepute special pentru acestea.

O parte din documentele disponibile pe pagina web a programului se referă explicit la egalitatea de șanse, dar sunt publicate numai în limba română. Materialele informative nu utilizează limbaj discriminatoriu, deși sunt posibile anumite îmbunătățiri, conform indicațiilor din ghidul ETAD: în Raportul Strategic Național referitor la implementarea fondurilor structurale și de coeziune (2009)⁴⁴ expresia utilizată „persoane cu handicap” ar putea fi înlocuită cu „persoane cu dizabilități”.

Pentru creșterea nivelului de conștientizare privind programul, AM a POAT a conceput și implementat o strategie care facilitează accesarea informațiilor de către publicul larg. Nu sunt însă prevăzute niciun fel de acțiuni pozitive pentru favorizarea grupurilor vulnerabile. Obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

⁴⁴ Pus la dispoziție pe pagina web a Ministerului Afacerilor Europene

OBSTACOLE EXISTENTE	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa concentrării strategice asupra GV în planurile de comunicare	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa diversității mijloacelor de informare și publicitate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Număr limitat de părți interesate implicate	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa materialelor multilingve	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa din materiale a referirilor la grupurile vulnerabile	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU)

Strategia de comunicare a POS DRU prevede acțiuni de informare și publicitate direcționate către publicul larg, către potențialii beneficiari și beneficiarii programului, printre care se numără grupuri vulnerabile sau organizații care pot reprezenta grupuri vulnerabile.

S-a efectuat un mare număr de activități de comunicare, cum ar fi servicii de asistență, caravane, conferințe, ateliere de lucru, mass media (televiziune, radio, comunicate de presă), distribuire de materiale informative, un serviciu „blue line”⁴⁵, materiale promoționale și o pagină web a programului în conformitate cu standardele W3C. Pentru asigurarea unui impact mai mare, s-au desfășurat activități de comunicare în parteneriat cu partenerii socio-economici, cu ONG-uri, cu sindicate, cu asociații patronale, precum și cu ajutorul Asistenței Tehnice, care a fost contractată pentru desfășurarea unei campanii naționale de conștientizare privind incluziunea socială.

Materialele informative publicate pe pagina web a programului țin cont de specificul grupurilor vulnerabile, din punct de vedere al tipului de mesaj, al terminologiei utilizate, al tonului și stilului, dar sunt disponibile mai ales în limba română (și într-o măsură limitată în engleză). Majoritatea materialelor disponibile fac referiri specifice la principiul egalității de șanse și evită utilizarea unui limbaj discriminatoriu:

- ▶ Broșură informativă POS DRU (2007)
- ▶ Rapoarte Anuale de Implementare
- ▶ Raport Intermediar de Evaluare
- ▶ Raport ad-hoc de evaluare pentru DMI 5.2
- ▶ Buletine informative ale OI pentru Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic POS DRU.

În concluzie, strategia de comunicare și activitățile de informare desfășurate abordează în mod adecvat grupurile vulnerabile. Datorită naturii programului, accesul grupurilor vulnerabile la activitățile de informare este asigurat în mare măsură, deși nu întotdeauna în mod explicit, cu ajutorul întregii game de canale de comunicare utilizate, atât tradiționale, cât și online, susținute prin rețele de parteneriat cu capacități și autorități relevante pentru a ajunge la aceste grupuri. Obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

⁴⁵ Linie telefonică gratuită, care funcționează ca serviciu de asistență și este disponibilă pentru solicitanți

OBSTACOLE EXISTENTE	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa concentrării strategice asupra GV în planurile de comunicare	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa diversității mijloacelor de informare și publicitate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Număr limitat de părți interesate implicate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa materialelor multilingve	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa din materiale a referirilor la grupurile vulnerabile	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PO DCA)

Planul de Comunicare al PO DCA identifică grupurile țintă relevante pentru activitățile de comunicare ale programului, cum ar fi ONG-urile, asociațiile comunitare și publicul larg, dar fără vreo referire specifică la grupurile vulnerabile. Se furnizează îndrumări privind conținutul calitativ al mesajelor care trebuie transmise, care trebuie să fie clare, actuale, ușor de înțeles și adaptate la fiecare grup.

Activitățile de comunicare s-au desfășurat cu ajutorul unei game largi de instrumente, cum ar fi conferințele, seminariile, grupurile de lucru, materialele informative și promoționale, activitățile mass media, serviciul de asistență. Pagina web a programului este disponibilă în limbile română și engleză și este bogată în materiale informative, mai ales în română. O validare a conformității paginii web cu standardele de accesibilitate prevăzute în Liniile directe W3C pentru accesibilitatea conținutului web a indicat o conformitate de 85%, ceea ce favorizează persoanele cu dizabilități specifice, cum ar fi nevăzătorii și persoanele cu vedere slabă, surditate și pierderea auzului, dizabilități de învățare, limitări cognitive, mobilitate limitată, dizabilități de vorbire, fotosensibilitate și combinații ale acestora.

Pentru a sprijini solicitanții în abordarea problematicii egalității de șanse, atât în faza de pregătire a cererii de finanțare, cât și pe durata fazei de implementare a proiectului, Autoritatea de Management a adoptat în 2010 un set de linii directe grupate în „Documentul informativ referitor la temele orizontale și achizițiile publice pentru potențialii beneficiari”. Documentul conține un capitol dedicat egalității de șanse, care descrie principalele concepte legate de această problemă și cadrul legal relevant și oferă exemple de acțiuni care trebuie efectuate de beneficiari pentru a asigura respectarea principiului, precum și recomandări pentru dezvoltarea unei analize pe genuri. Documentul este disponibil public în limba română pe pagina web a programului: <http://www.fonduriadministratie.ro>.

Rapoartele Anuale de Implementare menționează că AM a DCA a angajat pentru activitățile de informare multiplicatori de mesaje, cum ar fi reprezentanți ai societății civile, personal academic, beneficiari. Au fost încheiate de asemenea contracte pentru asistență tehnică relevantă, care sprijină AM în activitățile de informare și publicitate, acoperind și promovarea principiului egalității de șanse în rândul unităților guvernamentale.

Materialele cum ar fi RAI, Documentul informativ privind temele orizontale, Manualul de implementare a proiectelor oferă îndrumări utile privind promovarea principiului egalității de șanse în cadrul proiectelor și al programului. Majoritatea materialelor consultate (cele menționate mai sus, toate comunicatele de presă, prezentările pentru proiecte de bune practici) sunt elaborate într-un limbaj nediscriminatoriu, deși sunt posibile unele îmbunătățiri, având în vedere terminologia sugerată de ghidul ETTAD: „handicap”, cum apare în Manualul de implementare a proiectelor (partea a 2-a, 2012) și în Documentul informativ referitor la EȘ, la dezvoltarea durabilă și la achizițiile publice ar putea fi înlocuit cu „dizabilitate”.

Strategia de comunicare a PO DCA nu identifică în mod specific ca ținte anumite grupuri vulnerabile, dar având în vedere combinația diversă de canale de comunicare utilizate, este asigurat accesul la informații al grupurilor vulnerabile. Principiul EȘ este abordat direct prin documentația informativă diseminată cu ocazia unor evenimente publice și este disponibil pe pagina web a programului. Obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

OBSTACOLE EXISTENTE	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa concentrării strategice asupra GV în planurile de comunicare	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa diversității mijloacelor de informare și publicitate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Număr limitat de părți interesate implicate	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa materialelor multilingve	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓
Lipsa din materiale a referirilor la grupurile vulnerabile	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Analiza comparativă privind practica din statele membre

Această analiză a fost completată cu câteva exemple de referință din alte state membre, care au fost deosebit de eficiente în eliminarea obstacolelor legate de activitățile de informare și publicitate și care ar putea fi reproduse în cadrul Instrumentelor Structurale din România:

OBSTACOL ELIMINAT	PROIECT EXEMPLU DE BUNĂ PRACTICĂ	ASPECTE PRIVIND BUNELE PRACTICI
Lipsa diversității mijloacelor de informare și publicitate	„MY PORTFOLIO” (Portofoliul meu) finanțat în baza inițiativei comunitare EQUAL, Olanda	Puncte de informare unde se face publicitate pe tema șanselor oferite de fondurile structurale, într-un mod prietenos și inclusiv atractiv din punct de vedere al mediului.
Număr limitat de părți interesate implicate	Grantul global ESPRIT 3, Italia	
Număr limitat de părți interesate implicate	Programul de integrare socială din Jelgava, Letonia	Parteneriat care implică autoritățile locale și organizațiile care reprezintă grupurile defavorizate pentru accesarea fondurilor structurale.
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	Ghidul Biroului britanic pentru problematica dizabilităților pentru furnizarea de comunicații inclusive, Marea Britanie	Ghid de comunicare cu evitarea oricărei forme de discriminare

Detaliile privind aceste exemple de bune practici sunt incluse în Anexa 7.

(2) APELURILE DE PROPUNERI DE PROIECTE**Programul Operațional Regional**

Pe baza documentației analizate, se poate afirma că POR a utilizat un limbaj nediscriminatoriu în toate materialele din pachetele de aplicații. Se pot lua în considerare îmbunătățiri minore pentru viitoarele activități de informare și publicitate, cu privire la terminologia utilizată; de exemplu, anumite expresii găsite în documentele enumerate mai jos pot fi înlocuite conform sugestiilor din ghidul ETTAD⁴⁶:

Document	Limbajul utilizat	Ameliorare propusă
Ghidul Solicitantului pentru DMI 3.4	elevii cu deficiențe mintale	persoane cu probleme sau dificultăți ale sănătății mintale

Referitor la mecanismul de depunere, toate formularele de cereri trebuie pregătite numai în limba română și depuse în format pe hârtie la biroul fiecărei Agenții de Dezvoltare Regională, personal, prin curier sau prin scrisoare recomandată. Alte mijloace de depunere, cum ar fi prin fax sau e-mail, atrag după sine descalificarea.

Pe baza celor de mai sus și a constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa explicațiilor principiilor EȘ în Ghidurile Solicitantului	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa din cererea de finanțare a cerințelor privind abordarea principiului EȘ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor indicatori de monitorizare legați de EȘ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa sprijinului specific pentru GV la generarea și implementarea proiectelor	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa unor opțiuni multiple pentru depunerea proiectelor	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓
Lipsa informațiilor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

POS Creșterea Competitivității Economice

Pe baza documentației analizate, se poate afirma că POS CCE a utilizat un limbaj nediscriminatoriu în toate materialele din pachetele de aplicații. Formularele de cerere și toate documentele necesare trebuie redactate în limba română, în timp ce mecanismul de depunere este diferit pentru DMI-urile analizate: în cadrul AP 1, cererile de finanțare se depun exclusiv pe hârtie, în timp ce în cadrul AP 3, cererile se depun inițial online la adresa: <http://fonduri.mcsi.ro> și ulterior pe hârtie.

⁴⁶ „Înțelegerea dizabilităților - ghid de bune practici”, ETTAD

Pe baza celor de mai sus și a constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa explicațiilor principiilor EȘ în Ghidurile Solicitantului	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa din cererea de finanțare a cerințelor privind abordarea principiului EȘ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor indicatori de monitorizare legați de EȘ	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa sprijinului specific pentru GV la generarea și implementarea proiectelor	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa unor opțiuni multiple pentru depunerea proiectelor	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓
Lipsa informațiilor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

POS Mediu

Toate materialele analizate evită utilizarea unui limbaj discriminatoriu, pe baza principiilor din ghidul ETTAD.

Referitor la mecanismul de depunere, toate formularele de cerere trebuie pregătite în limba română și depuse în format pe hârtie la sediile Organismelor Intermediare, fapt care, totuși, dată fiind natura programului și a beneficiarilor acestuia, nu pare un obstacol major în calea grupurilor vulnerabile, ca beneficiare ale rezultatelor imediate ale programului. Pe baza celor de mai sus și a constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa explicațiilor principiilor EȘ în Ghidurile Solicitantului	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa din cererea de finanțare a cerințelor privind abordarea principiului EȘ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor indicatori de monitorizare legați de EȘ	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa sprijinului specific pentru GV la generarea și implementarea proiectelor	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa unor opțiuni multiple pentru depunerea proiectelor	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa informațiilor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

POS Transport

Ca și în cazul POS Mediu, materialele din pachetele de aplicații nu conțin niciun fel de limbaj discriminatoriu, iar cererile trebuie depuse în format pe hârtie, fapt care, totuși, dată fiind natura programului și a beneficiarilor acestuia, nu pare un obstacol major în calea grupurilor vulnerabile, ca beneficiare ale rezultatelor imediate ale programului.

Pe baza celor de mai sus și a constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa explicațiilor principiilor EȘ în Ghidurile Solicitantului	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa din cererea de finanțare a cerințelor privind abordarea principiului EȘ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor indicatori de monitorizare legați de EȘ	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa sprijinului specific pentru GV la generarea și implementarea proiectelor	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor opțiuni multiple pentru depunerea proiectelor	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa informațiilor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Programul Operațional Asistență Tehnică

Materialele din pachetele de aplicații nu conțin niciun fel de limbaj discriminatoriu, iar cererile trebuie depuse în format pe hârtie, fapt care, totuși, dată fiind natura programului și a beneficiarilor acestuia, nu pare un obstacol major în calea grupurilor vulnerabile, ca beneficiare ale rezultatelor imediate ale programului. Pe baza celor de mai sus și a constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa explicațiilor principiilor EȘ în Ghidurile Solicitantului	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa din cererea de finanțare a cerințelor privind abordarea principiului EȘ	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa unor indicatori de monitorizare legați de EȘ	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa sprijinului specific pentru GV la generarea și implementarea proiectelor	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor opțiuni multiple pentru depunerea proiectelor	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa informațiilor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU)

Informațiile din pachetele de aplicații nu conțin niciun fel de limbaj discriminatoriu. Referitor la mecanismul de depunere existent, trebuie menționat că cererile de finanțare se depun exclusiv pe pagina web (ActionWeb), fapt care ar putea restricționa accesul anumitor categorii de grupuri vulnerabile, în special când mecanismul de atribuire se bazează pe principiul „primul venit, primul servit”.

Pe baza celor de mai sus și a constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa explicațiilor principiilor EȘ în Ghidurile Solicitantului	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa din cererea de finanțare a cerințelor privind abordarea principiului EȘ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor indicatori de monitorizare legați de EȘ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa sprijinului specific pentru GV la generarea și implementarea proiectelor	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa unor opțiuni multiple pentru depunerea proiectelor	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa informațiilor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PO DCA)

Materialele din pachetele de aplicații nu conțin niciun fel de limbaj discriminatoriu, iar aplicațiile trebuie depuse în format pe hârtie și pe suport digital (CD/DVD) la sediul AM.

Pe baza celor de mai sus și a constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa explicațiilor principiilor EȘ în Ghidurile Solicitantului	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa din cererea de finanțare a cerințelor privind abordarea principiului EȘ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor indicatori de monitorizare legați de EȘ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa sprijinului specific pentru GV la generarea și implementarea proiectelor	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa unor opțiuni multiple pentru depunerea proiectelor	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa informațiilor multilingve	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Utilizarea unui limbaj discriminatoriu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

(3) SELECȚIA PROIECTELOR

Pentru a înțelege dacă mecanismul de selecție a proiectelor a generat obstacole în calea accesării de către grupurile vulnerabile a finanțării prin instrumentele structurale sau a beneficiilor care pot rezulta din implementarea programului, am luat în considerare constatările ÎE 2 referitoare la Faza 3 a programului „Selecția proiectelor” și le-am completat cu informații suplimentare referitoare la utilizarea limbii în apelurile de propuneri de proiecte și în mecanismele de depunere adoptate. Analiza a acoperit DMI-urile selectate în cadrul Întrebării de Evaluare nr. 2, iar constatările sunt prezentate pe programe.

Programul Operațional Regional

Pe baza constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa unor criterii de eligibilitate legate de egalitatea de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor criterii de selecție legate de egalitatea de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa experienței profesionale în procesul de selecție pentru evaluarea problematicei egalității de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

POS Creșterea Competitivității Economice

Pe baza constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa unor criterii de eligibilitate legate de egalitatea de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor criterii de selecție legate de egalitatea de șanse	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa experienței profesionale în procesul de selecție pentru evaluarea problematicei egalității de șanse	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

POS Mediu

Pe baza constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa unor criterii de eligibilitate legate de egalitatea de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor criterii de selecție legate de egalitatea de șanse	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa experienței profesionale în procesul de selecție pentru evaluarea problematicei egalității de șanse	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

POS Transport

Pe baza constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa unor criterii de eligibilitate legate de egalitatea de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor criterii de selecție legate de egalitatea de șanse	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa experienței profesionale în procesul de selecție pentru evaluarea problematicei egalității de șanse	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

Programul Operațional Asistență Tehnică

Pe baza constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa unor criterii de eligibilitate legate de egalitatea de șanse	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa unor criterii de selecție legate de egalitatea de șanse	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Lipsa experienței profesionale în procesul de selecție pentru evaluarea problematicei egalității de șanse	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

POS Dezvoltarea Resurselor Umane

Pe baza constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa unor criterii de eligibilitate legate de egalitatea de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor criterii de selecție legate de egalitatea de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa experienței profesionale în procesul de selecție pentru evaluarea problematicei egalității de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PO DCA)

Pe baza constatărilor prezentate în cadrul ÎE 2.1, obstacolele specifice identificate sunt prezentate mai jos din punctul de vedere al relevanței, pe grupuri vulnerabile:

TIP DE OBSTACOL	FEMEI	VÂRSTĂ		RELIGIE/ CREDINȚĂ	ORIENTARE SEXUALĂ	DIZABILITATE	RASĂ/ ORIGINE ETNICĂ
		TINERI	PERSOANE VÂRSTNICE				
Lipsa unor criterii de eligibilitate legate de egalitatea de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa unor criterii de selecție legate de egalitatea de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lipsa experienței profesionale în procesul de selecție pentru evaluarea problematicei egalității de șanse	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

(4) IMPLEMENTAREA PROIECTELOR

Clauza de flexibilitate prevăzută în Articolul 34 al regulamentului general permite finanțarea încrucișată între activitățile de tip FEDR și FSE, până la 10% din alocarea financiară a fiecărei axe prioritare. După cum am menționat în Capitolul 1, această clauză permite finanțarea investițiilor de infrastructură în cadrul programelor FSE și finanțarea cursurilor de formare adresate nevoilor speciale ale persoanelor cu dizabilități în cadrul programelor FEDR. Pe baza analizei clauzei de flexibilitate din documentele-cadru de programare și implementare, rezultă că numai patru din cele 7 PO aplică clauza de flexibilitate:

PO	Clauza de flexibilitate aplicată	Comentarii
POS CCE	Da	Aplicată limitat la Axele Prioritare 1, 2 și 3

POS DRU	Da	Clauză de flexibilitate 10% pentru Axele Prioritate 1-5 ale programului Clauză de flexibilitate 15% pentru Axa Prioritară 6, „Promovarea incluziunii sociale”
POS Mediu	Da	Aplicată limita la Axa Prioritară 4, „Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii”
PO DCA	Da	Aplicată în cadrul tuturor Axelor Prioritare
POAT	Nu	
POR	Nu	
POS Transport	Nu	

O analiză a aplicabilității clauzei de flexibilitate în cadrul **intervențiilor specifice** arată că din cele 13 DMI-uri specifice, cele 10 DMI-uri finanțate în cadrul POS DRU aplică regula flexibilității (cele finanțate în cadrul Axei Prioritate 6, „Promovarea incluziunii sociale”, aplică o regulă de 15%), în timp ce cele 3 DMI-uri finanțate în cadrul POR nu o aplică.

Pentru intervențiile **nespecifice**, situația diferă de la DMI-urile cu impact indirect la DMI-urile irelevante. *Regula flexibilității 10% se aplică în 11 din cele 12 DMI-uri cu impact indirect, excepția constituind-o DMI-urile din POR 1.1 „Planuri de dezvoltare urbană integrată: Poli de dezvoltare; Poli de dezvoltare urbană; Centre urbane”.* Din cele 63 de DMI-uri care *nu au un impact relevant* asupra egalității de șanse, doar 18 aplică clauza de flexibilitate. Aceste DMI-uri sunt finanțate în cadrul POS CCE (AP 1. Un sistem de producție inovator și eco-eficient, 2. Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovație pentru competitivitate, 3. TIC pentru sectoarele privat și public), POS DRU (AP 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere, 7. Asistență tehnică), POS Mediu (AP 4. Implementarea unor sisteme adecvate de management pentru protecția naturii) și PO DCA (AP 1. Îmbunătățiri de structură și proces ale managementului ciclului de politici publice, 2. Calitate și eficiență sporită a furnizării serviciilor publice pe bază descentralizată și 3. Asistență tehnică).

Referitor la aspectul capacității financiare, nu s-au găsit dovezi privind instrumente dedicate organizațiilor care reprezintă grupurile vulnerabile în sprijinul implementării proiectelor, fapt confirmat cu ocazia interviurilor cu organizațiile reprezentative pentru a defini lista extinsă de obstacole potențiale care limitează accesul la finanțare (ÎE2) și cu beneficiarii intervievați pentru a elabora proiectele cu cele mai bune practici (ÎE4).

Analiza comparativă privind practica din statele membre

Această analiză a fost completată cu câteva exemple de referință din alte state membre, care au fost deosebit de eficiente în eliminarea obstacolelor legate de activitățile de implementare a proiectelor și care ar putea fi reproduse în cadrul Instrumentelor Structurale din România:

OBSTACOL ELIMINAT	PROIECT EXEPLU DE BUNĂ PRACTICĂ	ASPECTE PRIVIND BUNELE PRACTICI
Neaplicarea (utilizare mai bună) a regulii flexibilității 10%	Proiecte integrate pentru reconcilierea vieții personale cu cea profesională, regiunea Marche, Italia	Dezvoltarea de noi servicii și modele de organizare care ar putea flexibiliza programele de lucru, la centrele de îngrijire a copiilor și vârstnicilor, programele de petrecere a timpului liber, programele serviciilor de transport și mobilitate, programele de prestare a serviciilor publice
Disponibilitatea resurselor financiare care să susțină implementarea	Fondul Jeremie, Regiunea Lombardia, Italia	Utilizarea JEREMIE pentru desfășurarea unor instrumente inovatoare pentru IMM-uri și organizațiile non-profit care acționează în domeniul incluziunii sociale

Detaliile privind aceste exemple de bune practici sunt incluse în Anexa 7.

ÎE 3: În ce măsură mecanismele de programare și implementare existente au creat acces la finanțare pentru persoanele din grupurile vulnerabile?

C38. Aranjamentele generale de programare și implementare existente în prezent nu au împiedicat accesul grupurilor vulnerabile la finanțare. Cu toate acestea, grupurile vulnerabile, din cauza caracteristicilor lor, se confruntă cu obstacole suplimentare față de grupurile țintă nedefavorizate ale asistenței pentru Instrumentele Structurale, iar astfel de obstacole pot limita participarea lor directă la acțiuni sau la beneficiile create de rezultatele imediate.

C39. Programele care au eliminat cel mai eficient obstacolele în calea finanțării pentru grupurile vulnerabile au fost POS DRU, POR și PO DCA, pentru care numărul total de obstacole identificate este între 5 și 7, în timp ce pentru celelalte programe există între 10 și 11 obstacole din totalul posibil de 18.

C40. **Activitățile de informare și publicitate**, în general adecvate pentru publicul larg, nu s-au concentrat corespunzător asupra grupurilor vulnerabile, nici în faza de planificare, nici în cea de implementare.

De fapt, niciun plan de comunicare nu a reușit să identifice grupurile vulnerabile ca ținte specifice, de aceea anumite autorități a avut o implicare limitată, cu legături puternice cu grupurile vulnerabile în cadrul activităților de comunicare (în special pentru POS Mediu, POS Transport și POAT), lipsa din materialele pentru informare și publicitate a referințelor explicite cu privire la oportunitățile oferite de Instrumentele Structurale grupurilor vulnerabile (în special pentru POS CCE, POS Mediu și POS Transport) și campanii media care nu țin seama de barierele de limbă cu care se confruntă minoritățile etnice (cu excepția POS Mediu). A fost de asemenea identificat un număr limitat de cazuri de utilizare a unui limbaj discriminatoriu față de persoanele cu dizabilități.

C41. Pentru etapa de **lansare a apelurilor pentru propuneri de proiecte**, nu a fost disponibilă nicio asistență specifică pentru grupurile vulnerabile, sub forma sprijinului acordat acestora pentru elaborarea de proiecte (aspect relevant pentru POR, POS CCE, POS Mediu, POS DRU și PO DCA, datorită regulilor existente pentru eligibilitatea solicitanților). În plus, lipsa explicațiilor referitoare la principiul egalității de șanse în Ghidul Solicitantului (POS CCE, POS Mediu, POS Transport și POAT), precum și lipsa indicatorilor de monitorizare referitori la egalitatea de șanse (POS CCE, POS Mediu, POS Transport și POAT) afectează în mod negativ posibilitățile de participare ale grupurilor vulnerabile în implementarea proiectului, în special în cazul intervențiilor nespecifice. Barierele suplimentare identificate se referă la lipsa informațiilor în mai multe limbi (pentru toate PO-urile) și a opțiunilor multiple pentru depunerea cererilor de finanțare (relevant pentru POR, POS CCE, POS DRU, PO DCA datorită regulilor existente privind eligibilitatea solicitanților) care afectează în special persoanele cu dizabilități.

C42. În ceea ce privește **selecția proiectelor**, cu excepția PO TA, toate PO-urile oferă referințe explicite la respectarea cerințelor legale minime drept condiție pentru eligibilitate. Pe de altă parte, din POS CCE, POS Mediu, POS Transport și POAT lipsesc criteriile de selecție referitoare la egalitatea de șanse și experiența profesională din procesul de selecție pentru evaluarea aspectelor referitoare la egalitatea de șanse, nefavorizând, astfel, „acțiunile pozitive” ale beneficiarilor.

C43. Aplicabilitatea clauzei de flexibilitate 10% prevăzută de art. 34 din regulamentul general crește posibilitatea ca grupurile vulnerabile să beneficieze de investițiile finanțate prin fonduri structurale. Clauza a fost aplicată tuturor Axei Prioritare în cadrul POS DRU și PO DCA; POS CCE și POS Mediu au aplicat clauza unui număr limitat de Axe prioritare; POAT, POR și POS Transport nu au aplicat-o deloc. Mai specific, toate intervențiile specifice finanțate în cadrul POS DRU aplică regula flexibilității (AP 6, „Promovarea incluziunii sociale” aplică o regulă de 15%), în timp ce cele 3 DMI-uri specifice finanțate în cadrul POR nu o aplică. Dintre intervențiile nespecifice, 11 din cele 12 DMI-uri cu impact indirect aplică clauza, excepția constituind-o din nou POR. Dintre cele 63 de DMI-uri irelevante, clauza este aplicată în 18 cazuri. În plus, aranjamentele de programare și implementare nu prevăd niciun mecanism destinat susținerii organizațiilor reprezentative ale grupurilor vulnerabile în implementarea financiară a proiectelor și, prin urmare, disponibilitatea fluxurilor de numerar reprezintă o problemă pentru aceste organizații cu acces limitat la produsele financiare ale băncilor comerciale.

2.4. Întrebarea de evaluare nr. 4

ÎE 4.1 Care sunt proiectele specifice direcționate către grupurile vulnerabile sau dedicate acestora?

ÎE 4.2 Care dintre proiectele specifice direcționate către grupurile vulnerabile sau dedicate acestora sunt identificate ca (având potențial de) bune practici?

2.4.1. ÎE 4.1: Care sunt proiectele specifice direcționate către grupurile vulnerabile sau dedicate acestora?

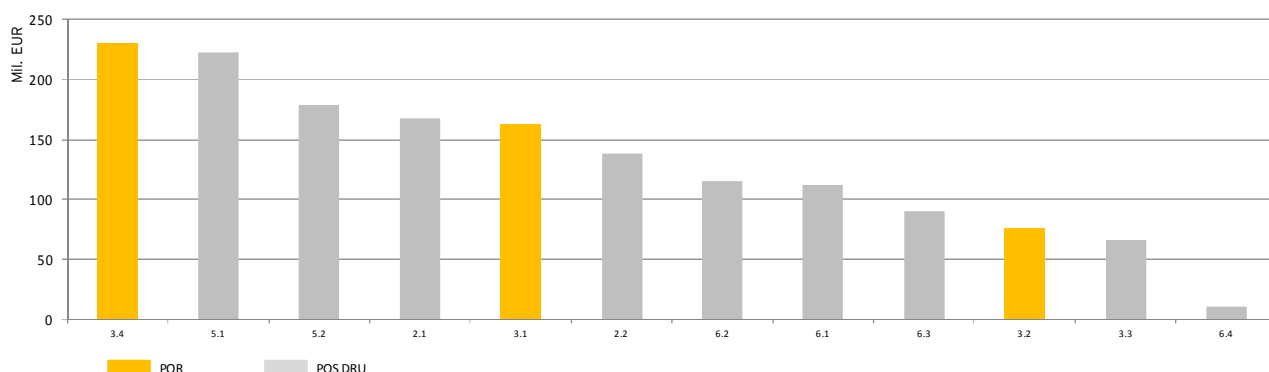
Numărul total de intervenții specifice contractate (inventarul proiectelor contractate) la sfârșitul lui 2012 se ridică la 1.561, din care 1.127 de proiecte (72%) sunt contractate în cadrul POS DRU, iar 434 (28%) sunt contractate în cadrul POR. Asistența UE a alocat în total suma de **1,5 miliarde EUR**, cu 70% din totalul contractat în cadrul POS DRU și 30% în cadrul POR. Resursele financiare contractate în cadrul intervențiilor specifice se ridică la **aproximativ 8% din sprijinul financiar total** pentru România pentru perioada 2007-2013.

Tabelul 15: Numărul și valoarea intervențiilor specifice

PO / DMI		PROIECTE CONTRACTATE		PROIECTE ÎNCHEIATE		ÎN CURS DE IMPLEMENTARE	
		NR.	VALOARE (EUR)	NR.	VALOARE (EUR)	NR.	VALOARE (EUR)
POS DRU		1,127	1,104,053,720	351	201,964,997	776	902,088,723
2.1	Tranziția de la școală la viața activă	184	167,625,416	42	18,576,635	142	149,048,782
2.2	Prevenirea și corectarea abandonului școlar timpuriu	80	138,982,326	32	16,880,896	48	122,101,430
3.3	Dezvoltarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor pentru partenerii sociali și societatea civilă	68	65,986,967	32	12,496,915	36	53,490,052
5.1	Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare	405	222,763,035	165	58,707,013	240	164,056,023
5.2	Promovarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale în ceea ce privește dezvoltarea resurselor umane și ocuparea forței de muncă	231	179,669,471	36	32,008,986	195	147,660,485
6.1	Dezvoltarea economiei sociale	58	112,640,495	19	18,929,492	39	93,711,004
6.2	Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii	52	115,645,947	10	20,019,289	42	95,626,658
6.3	Promovarea egalității de șanse pe piața muncii	42	90,192,084	14	23,984,451	28	66,207,633
6.4	Inițiative transnaționale pentru o piață inclusivă a muncii	7	10,547,980	1	361,322	6	10,186,658
POR		POR	469,308,390	75	38,739,995	359	430,568,395
3.1	Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii serviciilor medicale	59	162,722,510	8	6,813,603	51	155,908,907
3.2	Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale	173	76,524,084	29	10,843,746	144	65,680,339
3.4	Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și pentru formarea profesională.	202	230,061,796	38	21,082,646	164	208,979,150
TOTAL		1,561	1,573,362,111	426	240,704,992	1,135	1,332,657,119

Cel mai mare volum de fonduri ale UE a fost contractat în cadrul DMI 3.4 al POR, legat de investițiile în infrastructura pentru educație, urmat de DMI 5.2 al POS DRU, legat de implementarea măsurilor active de ocupare a forței de muncă, ambele de aproximativ 225 milioane EUR. Fondurile contractate în cadrul DMI 6.2 al POS DRU legat de implicarea grupurilor vulnerabile pe piața muncii se ridică la 115 milioane EUR, în timp ce sumele cele mai mici au fost contractate în cadrul DMI 3.3 al POS DRU pentru „Dezvoltarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor partenerilor sociali și ale societății civile”.

Figura 7: Sume contractate pe DMI

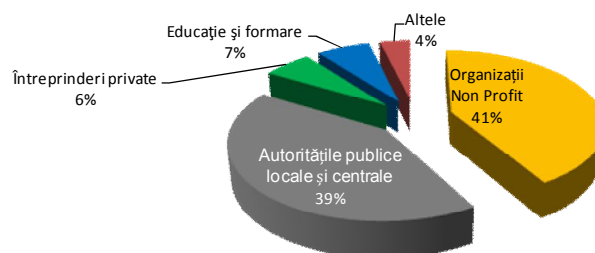
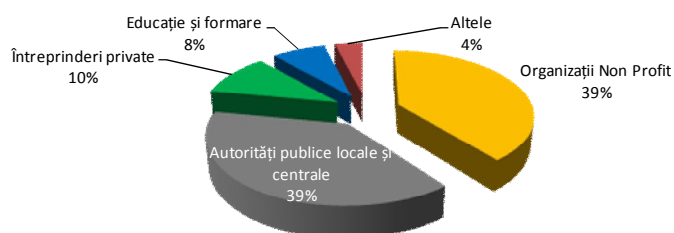
Componența inventarului pe tipuri de beneficiari

Beneficiarii proiectelor contractate clasificați în conformitate cu SMIS / SIM - POS DRU au fost grupați în 5 categorii mai largi, în vederea analizei compoziției portofoliului de proiecte din punctul de vedere al tipurilor de beneficiari. Analiza arată în general o distribuție echilibrată a contractelor, atât din punct de vedere al numărului, cât și al valorii, între organizațiile non-profit și autoritățile centrale și publice, urmate de întreprinderile private cu scop lucrativ și de instituțiile de învățământ și formare:

Tabelul 16: Distribuția numărului și valorii proiectelor contractate pe tipuri

Numărul proiectelor contractate pe tipuri de beneficiari

Valoarea proiectelor contractate pe tipuri de beneficiari

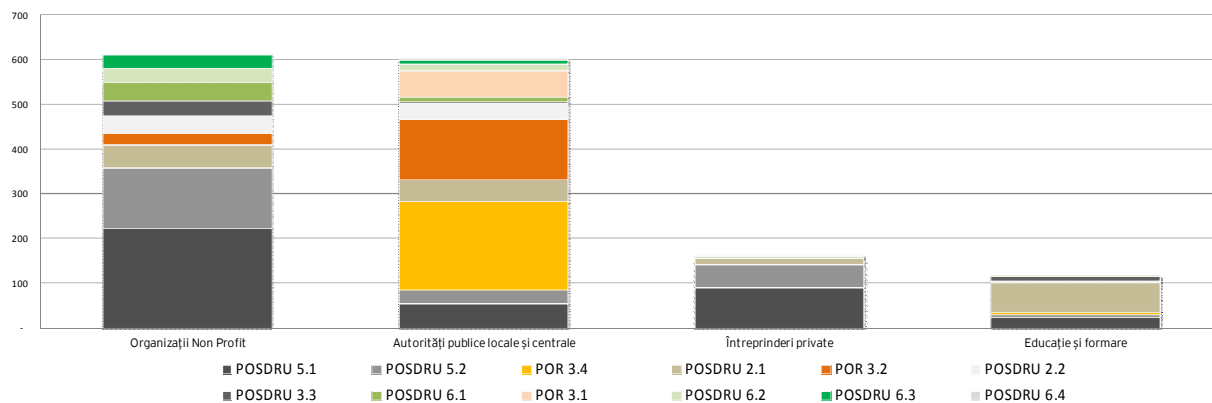

O analiză mai detaliată a proiectelor specifice pe programe (Figura 8) arată că, în concordanță cu regulile de eligibilitate a solicitanților, din cele 614 proiecte implementate de organizații non-profit, 96% sunt finanțate în cadrul POS DRU, iar peste 60% din acestea sunt concentrate în cadrul a 2 DMI-uri, respectiv 5.1 „Dezvoltarea și implementarea de măsuri active de ocupare” și 5.2 „Promovarea **sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale** în ceea ce privește dezvoltarea resurselor umane și ocuparea forței de muncă”.

În ceea ce privește cele peste 600 de proiecte implementate de autoritățile publice centrale și locale, aproximativ 65% sunt finanțate în cadrul POR, iar peste 85% dintre acestea sunt concentrate asupra a 2 DMI-uri, respectiv DMI 3.4 „Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea **infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și pentru formarea profesională continuă**” și DMI 3.2 „Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea **infrastructurii serviciilor sociale**”.

Din cele 164 de proiecte implementate de întreprinderi private, peste 50% sunt finanțate în cadrul DMI POS DRU 5.1 „Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare”, în timp ce majoritatea instituțiilor de învățământ și formare implementează proiecte în cadrul DMI al POS DRU 2.1 „Tranziția de la școală la viața activă”.

Figura 8: Numărul de proiecte contractate pe DMI și tipuri de beneficiari

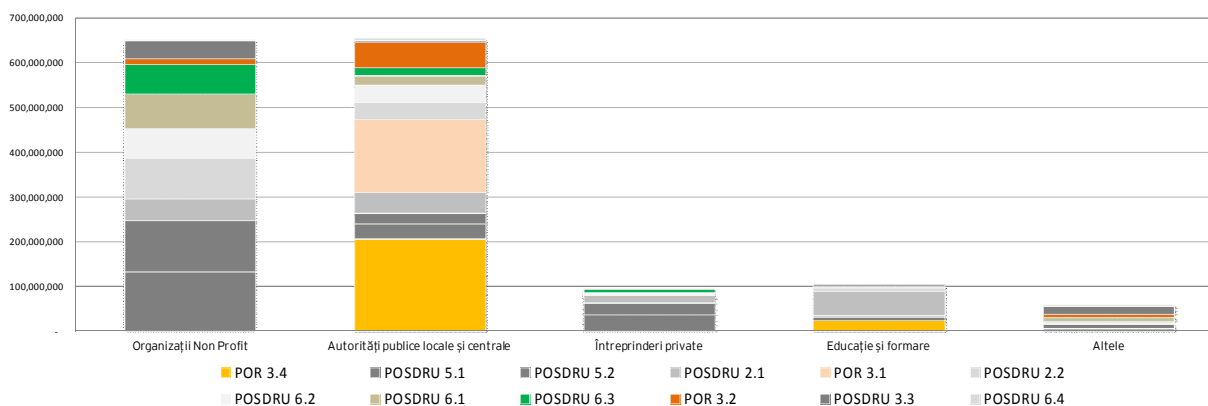

Distribuția asistenței financiare pe tipuri de organizații beneficiare (Figura 9) este în concordanță cu distribuția numărului de proiecte contractate, cu aproximativ 600 milioane EUR contractate respectiv cu beneficiarii din sectorul non-profit și 600 milioane EUR cu autorități publice centrale și locale. Pentru organizațiile non-profit, aproximativ 60% din sume sunt contractate în cadrul DMI al POS DRU 5.1 „Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare” și 5.2 „Promovarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale în ceea ce privește dezvoltarea resurselor umane și ocuparea forței de muncă”.

Pentru autoritățile publice centrale și locale cele mai mari sume au fost contractate în cadrul DMI 3.4 „Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și pentru formarea profesională continuă” și DMI 3.1 „Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor medicale”.

Întreprinderile private reprezintă aproximativ 3% din totalul asistenței din partea UE contractate (în special în cadrul DMI-urilor POS DRU 5.1 și 5.2), în timp ce instituțiile de învățământ și formare reprezintă un total de 7%, contractat aproape exclusiv în cadrul DMI 2.1

Figura 9: Valoarea proiectelor contractate pe tipuri de beneficiari și pe programe

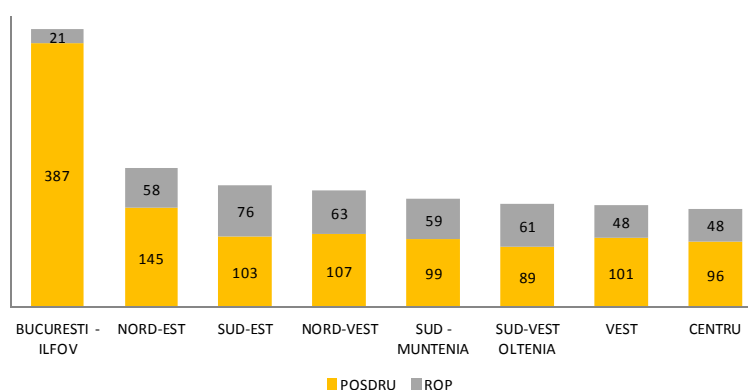

Distribuția proiectelor specifice pe regiuni

Distribuția geografică a proiectelor contractate arată că peste 400 de intervenții specifice au fost contractate în București - Ilfov, în timp ce în celelalte regiuni numărul de proiecte contractate este între 150 și 200. Numărul mai mare de proiecte implementate în București - Ilfov poate fi atribuit în primul rând POS DRU (387 proiecte contractate, față de o medie de 105 proiecte pentru toate celelalte regiuni de dezvoltare), dar ar trebui ținut seama de faptul că beneficiile unor astfel de proiecte se pot extinde dincolo de zona București - Ilfov în toate cazurile în care organizația beneficiară este o instituție (publică sau privată) cu competențe la nivel național. După București - Ilfov, regiunea cu cele mai multe proiecte contractate este Nord-est.

În cazul POR, numărul mediu de proiecte contractate pe regiune este de 54, cu cel mai mare număr de proiecte contractate în regiunile Sud-est (76), Nord-vest (63) și Sud-vest Oltenia (61) și cel mai mic număr în București - Ilfov.

Figura 10: Distribuția proiectelor contractate pe regiuni

Rezultate imediate posibile ale intervențiilor specifice

Pentru a înțelege care poate fi rezultatul imediat al proiectelor incluse în inventar, atât din punctul de vedere al grupurilor vulnerabile implicate / beneficiare ale acțiunilor, cât și al infrastructurii fizice de care ar putea beneficia acestea, am analizat indicatorii țintă incluși în cererile de finanțare ale proiectelor contractate, așa cum au fost extrași din sistemul de monitorizare SMIS.

Prin cele 434 de proiecte contractate în cadrul POR se estimează că vor fi reabilitate, modernizate sau echipate suplimentar 460 de structuri, inclusiv centre de asistență socială, școli și unități medicale, cu un număr total estimat de aproximativ 110.000 de persoane care vor beneficia de aceste investiții.

Figura 11: Valorile țintă ale POR pentru intervențiile specifice

Indicator	Valoare țintă
Centre de asistență socială reabilitate / modernizate / echipate	173
Centre de formare reabilitate / modernizate / echipate	1
Unități de învățământ reabilitate / modernizate / echipate	228
Unități medicale reabilitate / modernizate / echipate	58
Total	460
Indicator	Valoare țintă
Studenti care vor beneficia de campusuri reabilitate / modernizate / echipate	8,216
Studenti care vor beneficia de unități de învățământ reabilitate / modernizate / echipate	76,162
Persoane care vor beneficia de infrastructuri reabilitate / modernizate / echipate	25,376
Total	109,754

În cazul POS DRU, pe baza datelor furnizate de solicitanți, numărul total de persoane care vor beneficia de formare și consiliere în cadrul DMI-urilor specifice se ridică la aproximativ 1,3 milioane:

Figura 12: Valorile țintă ale POS DRU pentru intervențiile specifice

DMI	INDICATOR	Valoare țintă
2.1	Participanți la sesiuni de formare	82,722
	Persoane care beneficiază de sprijin sub formă de consiliere / orientare	95,146
Subtotal		177,868
2.2	Participanți la programele educaționale de tip „a doua șansă”	1,030
	Persoane care beneficiază de sprijin sub formă de consiliere / orientare	112,898
Subtotal		113,928
5.1	Participanți la sesiuni de formare	101,705
	Persoane care beneficiază de sprijin sub formă de consiliere / orientare	189,859
Subtotal		291,564
5.2	Participanți la sesiuni de formare	185,007
	Persoane care beneficiază de sprijin sub formă de consiliere / orientare	153,142
Subtotal		338,149
6.1	Participanți la sesiuni de formare	14,666
	Persoane care beneficiază de sprijin sub formă de consiliere / orientare	74,092
Subtotal		88,758
	Participanți la sesiuni de formare	29,001
	Persoane care beneficiază de sprijin sub formă de consiliere / orientare	48,492
Subtotal		77,493
6.3	Participanți la sesiuni de formare	235,110
	Persoane care au beneficiat de sprijin sub formă de consiliere / orientare și care au avansat în carieră după 1 an - femei	9,422
	Persoane care au început o activitate independentă - femei	2,460
Subtotal		246,992
Total		1,334,752

În plus, în cazul POS DRU am analizat informațiile din Raportul Anual de Implementare din 2011 referitoare la participarea pe grupuri țintă, în conformitate cu cerințele Anexei XIII din Regulamentul CE 1828/20676:

Figura 13: Analiza participanților la POS DRU în conformitate cu Anexa XXIII

Total participanți	Femei	Vârsta 15 - 24	Vârsta 55 - 64	Minorități	Romi	Imigranți	Persoane cu dizabilități	Persoane defavorizate
589,324	334,294	163,895	32,335	51,695	28,198	132	10,751	177,876

Deși astfel de informații nu pot fi comparate cu cele din tabelul de mai sus, ele furnizează o imagine de ansamblu asupra participării principalelor categorii de grupuri vulnerabile la acțiunile POS DRU, indicând o participare amplă a femeilor, care reprezintă peste 57% din totalul participanților, precum și a altor grupuri defavorizate.

ÎE 4.1: Care sunt proiectele specifice direcționate sau dedicate grupurilor vulnerabile sau dedicate acestora?

- C44.** Portofoliul de intervenții specifice este format din 1.561 de proiecte, din care 72% sunt finanțate în cadrul POS DRU, iar restul de 28% în cadrul POR, rezultând o asistență contractată din partea UE de peste 1,5 mld EUR, echivalentă cu aproximativ 8% din sprijinul financiar total al UE pentru perioada 2007-2013.
- C45.** Cel mai mare volum de fonduri ale UE a fost contractat în cadrul DMI 3.4 al POR, legat de investițiile în infrastructura pentru educație, urmat de DMI 5.2 al POS DRU, legat de implementarea măsurilor active de ocupare a forței de muncă, ambele de aproximativ 225 milioane EUR.
- C46.** Din punctul de vedere al tipurilor de beneficiari, 40% dintre proiecte sunt implementate de organizații non-profit, aproape integral în cadrul POS DRU, iar 50% de către autorități publice, din care 65% în cadrul POR, în concordanță cu regulile de eligibilitate aplicabile.
- C47.** În ceea ce privește distribuția geografică a asistenței, peste 400 de intervenții au fost contractate în București-Ilfov (dar cu proiecte care pot avea acoperire națională, în special în cazul celor implementate de autorități centrale în cadrul POS DRU), în timp ce fiecare din celelalte regiuni a contractat între 150 și 200 de proiecte. Cu excepția București - Ilfov, distribuția între regiuni a proiectelor contractate atât în cadrul POR, cât și în cadrul POS DRU este relativ echilibrată.
- C48.** Rezultatele imediate posibile ale unor astfel de intervenții, pe baza indicatorilor țintă incluși în cererile de finanțare, se măsoară în cazul POR prin 460 de structuri, inclusiv centre sociale, școli, unități medicale care vor fi reabilitate, modernizate sau echipate suplimentar și prin 110.000 de persoane care se așteaptă să beneficieze de astfel de investiții
- În cazul POS DRU, pe baza datelor furnizate de solicitanți, numărul total de persoane care vor beneficia de formare și consiliere în cadrul DMI-urilor specifice se ridică la aproximativ 1,3 milioane.

2.4.2. ÎE 4.2: Care dintre proiectele specifice direcționate către grupurile vulnerabile sau dedicate acestora sunt identificate ca (având potențial de) bune practici?

Criteriile utilizate pentru identificarea proiectelor cu potențial de bune practici se bazează pe o abordare consolidată utilizată pentru identificarea bunelor practici în cadrul Instrumentelor Structurale, adaptată suplimentar pentru a reflecta impactul potențial specific al proiectelor asupra problematicei egalității de șanse și asupra grupurilor vulnerabile.

Criteriile pentru selecția celor mai bune practici:

Caracterul inovator: abordarea proiectului este originală, produce valoare adăugată sau reprezintă o adaptare inteligentă a unor experiențe de succes în alte domenii

Consistență externă: cu strategiile naționale care abordează grupurile vulnerabile sau problematica egalității de șanse.

Consistență internă: existența unei analize a contextului care include o evaluare clară și bine motivată a stării grupurilor vulnerabile, obiective pe termen scurt, mediu și lung în legătură cu grupurile vulnerabile și o propunere clară și fezabilă de colectare a datelor în vederea monitorizării obiectivelor, cu referire specifică la grupurile vulnerabile.

Eficiența: absența neregulilor detectate referitor la utilizarea resurselor financiare și a cheltuielilor de la buget, în concordanță cu cea planificată.

Eficacitatea: obiectivele operaționale legate de grupurile vulnerabile sunt în mare măsură realizate, conform datelor de monitorizare.

Implicarea în parteneriate: proiectul implică, acolo unde este posibil, fie ca parteneri sau rețele, unul sau mai mulți factori interesați cu competențe legate de grupurile vulnerabile, relevanți și esențiali pentru concepția și implementarea corectă a proiectului și pentru diseminarea rezultatelor

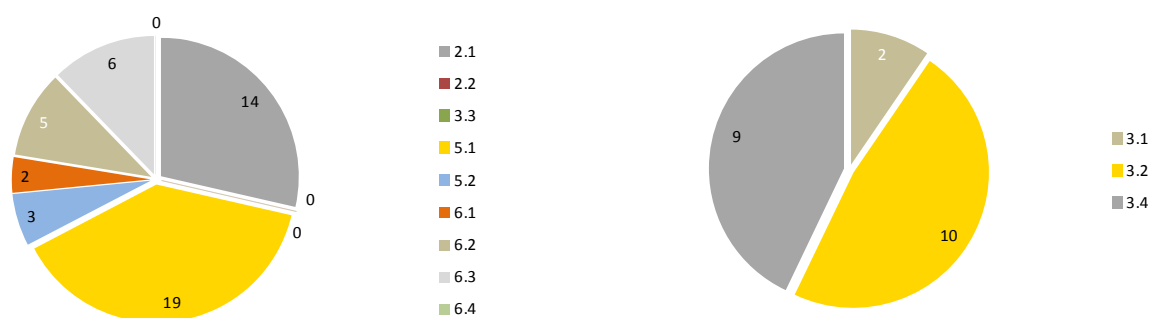
Posibilitatea transferului: către ținte similare sau diferite

Sustenabilitatea: existența unei analize detaliate a modului în care rezultatele proiectului vor fi susținute după încheierea grantului

Pe baza indicațiilor Autorității de Management, a fost identificat un „portofoliu” de 70 de proiecte care îndeplinesc aceste criterii, format din 49 de proiecte POS DRU și 21 de proiecte POR.

În cazul POS DRU, 84% dintre proiecte sunt finanțate în cadrul a 2 DMI-uri, respectiv DMI 5.1 „Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare” și DMI 2.1 „Tranziția de la școală la viața activă”, în timp ce în cazul POR sunt în cadrul DMI 3.2 „Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale” și 3.4 „Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și pentru formarea profesională continuă”.

Figura 14: Defalcarea „portofoliului” pe PO-uri și DMI-uri

Pe baza depunerii unui chestionar la cele 70 de proiecte din portofoliu și a analizei mai detaliate a respectării de către acestea a criteriilor de selecție, 7 proiecte au fost selectate ca exemple de bune practici, cu scopul de a asigura și o acoperire importantă a grupurilor vulnerabile și a domeniilor / subiectelor relevante pentru egalitatea de șanse:

Tabelul 17: Prezentare generală a proiectelor cu cele mai bune practici

PO	DMI	TITLUL PROIECTULUI	DOMENII / SUBIECTE RELEVANTE	GRUPURI ȚINTĂ ABORDATE
POS DRU	5.1 „Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare”	„MIOS - Măsuri ocupaționale integrate pentru persoanele fără ocupație din județul Covasna”	Discriminarea în funcție de gen: Independența economică: Activități independente și antreprenariat Alte tipuri de discriminare: O mai bună participare pe piața muncii Activități independente și antreprenariat	Șomeri (șomeri pe termen lung, tineri, persoane în căutarea unui loc de muncă și persoane inactive) cu accent pe minoritățile etnice.
POS DRU	6.1 „Dezvoltarea economiei sociale”	„Atelier de lucru pentru integrarea socio-profesională”	Discriminarea în funcție de gen: Diferențele dintre genuri cu privire la participarea pe piața muncii Activități independente și antreprenariat Alte tipuri de discriminare: Crearea de locuri de muncă într-un anumit sector (economie socială)	Adulți fără adăpost în București
POS DRU	6.2 „Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii”	„Îmbunătățirea accesului tinerilor aflați în închisoare la programe de instruire și integrarea acestora în piața muncii pe parcursul și ulterior executării pedepsei”	Discriminarea în funcție de gen: Diferențele dintre genuri cu privire la participarea pe piața muncii Activități independente și antreprenariat Alte tipuri de discriminare: Activități independente și antreprenariat	Tineri care încă mai ispășesc o pedeapsă privativă de libertate
POS DRU	6.3 „Promovarea egalității de șanse pe piața muncii”	„ESTHR - set integrat de acțiuni pentru dezvoltarea rolului femeilor în societatea românească”	Discriminarea în funcție de gen: Diferențele dintre genuri cu privire la participarea pe piața muncii Segregarea ocupațională (atât verticală/orizontală) Alte tipuri de discriminare: Combaterea stereotipurilor și promovarea unei imagini pozitive Violența bazată pe discriminare și traficul de persoane	Femei discriminate la locul de muncă, femei care doresc să evite această problemă sau care doresc să se integreze pe piața muncii
POS DRU	6.3 „Promovarea egalității de șanse pe piața muncii”	„Accesul femeilor rome la piața muncii”	Discriminarea în funcție de gen: Diferențele dintre genuri cu privire la participarea pe piața muncii Segregarea ocupațională (atât verticală/orizontală) Alte tipuri de discriminare: Combaterea stereotipurilor și promovarea unei imagini pozitive Violența bazată pe discriminare și traficul de persoane	Femei rome

POR	3.2 „Reabilitarea / modernizarea / dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale”	„Dezvoltarea adăposturilor pentru copiii din centre de urgență prin construirea unei extensii cu o clădire nouă a adăposturilor pentru copiii din centre de urgență”	Discriminarea în funcție de gen: Sănătate, bunăstare, mediu Infrastructuri sociale și securitate în zonele urbane Alte tipuri de discriminare: Accesul la sistemul de protecție socială	Mame aflate în situații de risc
POR	3.2 „Reabilitarea / modernizarea / dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale”	„Extinderea și echiparea Centrului de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Brâncovenesti”	Sănătate, bunăstare, mediu Infrastructura de transport și socială în zonele rurale Alte tipuri de discriminare: Accesul la sistemul de protecție socială	Adulți cu dizabilități psihologice și neuropsihologice

Proiectele cu cele mai bune practici sunt descrise în Anexa 9 la prezentul raport și a fost de asemenea pregătită o versiune descriptivă adecvată pentru diseminare în rândul publicului larg.

ÎE 4.2 Care dintre proiectele specifice direcționate către grupurile vulnerabile sau dedicate acestora sunt identificate ca (având potențial de) bune practici?

- C49.** Am identificat 7 proiecte care îndeplinesc criteriile de bune practici definite în materie de caracter inovator, coerență internă și externă, eficiență, eficacitate, implicare în parteneriate și durabilitate.
- C50.** Portofoliul de proiecte propus acoperă 5 din cele 12 DMI-uri țintă, 4 din cadrul POS DRU și 1 din cadrul POR. Proiectele abordează diferite tipuri de grupuri vulnerabile, cum ar fi șomerii pe termen lung aparținând minorităților etnice, persoanele fără adăpost, tinerii care execută pedepse cu închisoare, femeile rome și mamele aflate în situații de risc. Subiectele acoperite privesc
- ▶ **Discriminarea în funcție de gen:** diferențe de gen în participarea pe piața muncii, activități independente și antreprenariat, segregare ocupațională, infrastructuri sociale și securitate în zonele urbane, transport și infrastructuri sociale în zonele rurale
 - ▶ **Alte forme de discriminare:** activități independente și antreprenariat, crearea de locuri de muncă într-un anumit sector (economie socială), combaterea stereotipurilor și promovarea unei imagini pozitive, violența bazată pe discriminare și traficul de persoane, accesul la sistemul de protecție socială